

TISZA-TÓ

TÉRSÉGI AKTÍV TURISZTIKAI STRATÉGIA

TARTALOMJEGYZÉK

I.	BEVEZETÉS	3
I.1.	Turisztikai trendek a 2020-as években	4
I.1.1.	Átalakult fogyasztó szükségletek a turizmusban	4
II.	HELYZETFELTÁRÁS	6
II.1.	A térség bemutatása az aktív turizmus szempontjából	6
II.1.1.	Lehatárolás	6
II.2.	Vonzóere ható tényezők	8
II.2.1.	Természetföldrajzi helyzet és területhasználat	8
II.2.2.	Védett területek	16
II.2.3.	Épített értékek	18
II.2.4.	Elérhetőség	26
II.3.	Szolgáltatások	32
II.3.1.	Alapszolgáltatások (szálláshely vendéglátás)	32
II.3.2.	Egyéb speciális szolgáltatások	38
II.4.	Kommunikáció, információ, promóció	39
II.5.	Értékelés az egyes túratípusokra való alkalmasság szempontjából	39
II.5.1.	Gyalogos természetjárás	39
II.5.2.	Kerékpáros turizmus	43
II.5.3.	Vízi turizmus	48
II.5.4.	Lovas turizmus	53
II.5.5.	Vitorlás turizmus	55
II.6.	Szervezeti háttér	56
II.6.1.	Állami- és önkormányzati szereplők	56
II.6.2.	Piaci szereplők	60
II.6.3.	Meglévő kapcsolati háló	61
III.	HELYZETÉRTÉKELÉS	62
I.1.	SWOT	63
I.2.	Térség profilja	67
I.3.	Konklúzió, célcsoportok, versenyképesség várható alakulása	69

I. BEVEZETÉS

Az utóbbi évek globális kihívásainak hatására a fenntarthatóság, az egészséges életmód jelentősen felértékelődött a lakosság körében. A klímaváltozás hatásainak felerősödése, a Covid-19 járvány, az energiaválság e folyamat felgyorsulását és kicsúcsosodását idézték elő. A változások átformálták a fogyasztói szükségleteket, így a turizmusra is nagy hatással voltak. Ebben az átalakult környezetben az aktív- és ökoturizmus képes volt a növekedésre, hiszen alapelveiben a fenntarthatóság, a fizikai aktivitással járó élménykeresés, a rekreáció és az egészséges életmód filozófiáját képviseli. A növekvő fogyasztói igényekhez illeszkedő fejlesztések keretrendszerének meghatározására hazánkban is egyre nagyobb igény mutatkozott. Erre válaszolva hiánypótló jelleggel született meg a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia. A stratégia a magyarországi aktív turizmus fejlesztési irányait és alapelveit fekteti le. A stratégia helyzetfeltáráshoz készült kutatás alapján kijelenthető, hogy a hazai lakosság több, mint fele potenciális aktív turista és a vizsgált túratípusok (gyalogos természetjárás, kerékpározás, vízi túrázás, síelés, vitorlázás, valamint lovaglás) mindegyikére igaz, hogy népszerűségük növekedni fog.

Az országos stratégiában megfogalmazott térségi gondolkodáshoz kapcsolódva kezdődött meg a térségi aktív turisztikai fejlesztési stratégiák kidolgozása. A térségi stratégiák célja, hogy aktív turisztikai szempontból átfogó képet adjanak egy-egy térség jelenlegi állapotáról, helyzetéről annak adottságairól és iránymutatásként szolgáljanak egy térségi szinten jól működő aktív turisztikai termékkínálat létrehozásához. Ez a térségi tervezés folytatódik a Tisza-tó térségében is a helyiakkal együttműködve, a korábbi tervezési tapasztalatok beintegrálásával.

A Tisza-tó mint turisztikai szempontból is értelmezhető térség az emberi beavatkozásnak köszönhetően jött létre. Az itt elhelyezkedő települések lakói tradicionálisan nem turisztikai jellegű tevékenységekből tartották fenn magukat, sokkal inkább a mezőgazdaság dominált. A Kiskörei erőmű megépülését követően a Tisza-tó létrehozásával azonban létrejött egy olyan attrakció, amely az évtizedek múlásával egyre erősebb turisztikai vonzerőt volt képes generálni. A települések párhuzamos alkalmazkodása az új turisztikai erőterhez és a jelentkező igényekhez azonban elmaradt. Nem voltak képesek a profilváltásra és a turizmusban lévő potenciál kiaknázására. Ezért a térségben a turizmus egyelőre nem tudott még olyan társadalmi és szolgáltatási változásokat indukálni, melyek más turisztikai térségekben jellemzően már lezajlottak és melyek az életszínvonal, a népességmegtartó erő növekedésével járnak. A terület ilyen jellegű egyedisége alap elvárásként hozza magával, hogy a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia megállapításai a dokumentumban kiegészítésre kerüljenek a speciális helyzetnek megfelelően, hisz a térség egyik legerősebb turisztikai terméke az egyedi térségi adottságokhoz illeszkedve az aktív- és ökoturizmus kell, hogy legyen.

I.1. Turisztikai trendek a 2020-as években

I.1.1. Átalakult fogyasztó szükségletek a turizmusban

Technológiai fejlődés és digitalizáció

Modern társadalmak életmódjának egyik alappillérvé a digitális hálózatok, a felgyorsult információ szolgáltatás és- fogyasztás vált. 2022-ben globális szinten az okostelefon felhasználók száma meghaladta 6,5 milliárd főt. Az átlagos napi okostelefon felhasználás mértéke főre lebontva meghaladja a 3,5 órát, míg a képernyő előtt töltött napi idő mértéke közel 7 óra. Ezen szokások alakulásával párhuzamosan a digitalizáció, az online felületek és megoldások, a mobil applikációk fokozatosan beépültek a turisztikai szolgáltatásokba is és új utakat nyitottak meg az utazások tervezésében, népszerűsítésében, foglalásában és a különböző szolgáltatási elemek, tevékenységek átélésében is. Napjainkban globális szinten az utazások 80%-a online foglalás útján kerül rögzítésre. Fontos megjegyezni, hogy a direkt foglalások (nem online ügynökségen keresztül) mértéke egyre növekszik. Utóbbi szorosan kapcsolódik az ökoturizmus ideológiájához, mely a direkt, helyi szolgáltatók támogatását képviseli és a fenntartható szellemiség részét képezi. A digitális információ szolgáltatások beépülését és annak pozitív felhasználói lehetőségeit az aktív- és ökoturizmus egyes elemeiben később közelebbről is megvizsgáljuk.

Fenntarthatóság és környezetvédelmi értékek

A környezeti és éghajlati változások, valamint a pandémia okozta kihívások a fenntarthatóság fogalmát, illetve a környezetvédelem szellemiségét trenddé, kiemelten fontos társadalmi értéké emelték fel. Ezen fogalmak a társadalmi rendszerek széles skálájába beépültek - mint termékgyártás, kommunikáció, oktatás, életmód stb. - így a turizmusba is. Nemzetközi kutatások alapján az elmúlt pár évben a következőképpen változott a fenntartható utazások mértéke:

- a nemzetközi utazók 87%-a preferálna fenntartható megoldásokat utazásaik során (*Booking*)
- 2017 óta 7%-kal nőtt a fenntartható megoldásokkal élők száma utazásaik során, mely 1,3 milliárd főt jelent globális szinten (*Responsible Travel*)
- 83%-a a kutatásokban résztvevőknek mélyen hitt a fenntartható megoldások fontosságában a turizmusban (*Statista*)
- 10-ből 4 utazó választana „ökoszállást” (*Travel Agent Central*)
- utazók 75%-a fizetne többet fenntartható szolgáltatásokért (*Operto*)
- utazók 54%-a választja szívesebben a lokális termékeket utazásaik során (*Booking*)
- 10-ből 8 utazó tudatosan figyeli hulladék termelési szokásait utazásaik során (*Booking*)
- Az ökoturizmus világpiaci értéke becslések szerint 2027-re eléri 333,8 milliárd dollárt. 2018-ban ez a szám 181,1 milliárd volt. (*Allied Market Research*) Európában hozzávetőlegesen 51%-os növekedést jósolnak a szakértők.

Ugyan a fenntartható, környezettudatos gondolkodás és szemlélet a nyugati társadalmakban kiegyensúlyozottabban és szélesebb körben van jelen, mint hazánkban, a trend terjedése azonban a magyarországi kultúrába is beépülni látszik és növekedése prognosztizálható. Követendő és jól működő minták feltérképezése a skandináv térségben, kiemelten Finnországban javasolt. 2021-es cambridgi Egyetem által végzett turisztikai kutatás szerint, globális szinten Finnország a

legjobban teljesítő nemzet a fenntartható rendszerek kivitelezésében a turizmus területén.

Belföldi utazások, illetve kevésbé frekventált desztinációk

Az utóbbi években tapasztalt utazásokat hátráltató tényezők - mint környezeti katasztrófák, illetve a pandémia okozta korlátozások - jelentősen átformálták a helyváltoztatási motivációkat. Az utóbbi évtizedek utazásai szokásait általánosságban a hosszabb utazások, a frekventált desztinációk felkeresése és a külföldi élménykeresés jellemezte. E szokások a fent említett kihívások következtében egyre inkább fordulnak a gyakoribb és rövidebb időtartamú utazások, a belföldi és kevésbé látogatott desztinációk felkeresése felé. 2020-ban a hazai turisták 70%-a választotta a belföldi utazást a külföldi üdülés helyett.

A kevésbé frekventált desztinációk látogatása szorosan kapcsolódik a pandémia okozta életmódbeli szokásokhoz. Az utazók nagy százalékban szeretnének szűkebb, családi környezetben kikapcsolódni és a környezeti értékek megismerése, valamint az élménykeresési szokásai is egyre erősebben kapcsolódnak a természeti környezethez. E tényezők jól támogatják az aktív- és ökoturizmus ideológiáit és elősegítik a turisztikai fejlesztések kiterjesztését újabb régiókra.

Egészségtudatos gondolkodás és egészségmegőrző utazások

Az átalakult fogyasztói szokások közül az egyik legjelentősebb faktor. Az egészségtudatos magatartás és életmód trendjének kialakulása hosszú folyamat, a nyugati kultúrákban már a 2000-es évek környékén erős fejlődést mutatott. A pandémia okozta kihívások - mint egészségügyi mutatók, stressz faktorok, egyéni tapasztalások a fizikai- és mentális egészség témakörében - a trend abszolút szárnyalásának adott utat és napjainkra az egészségtudatos gondolkodás a különböző társadalmak életének szinte minden rétegét áthatja. Számos nemzetközi kutatás mutatja, hogy a járvány első hulláma óta a különböző társadalmakban a megkérdezettek mintegy 60-70%-a új, egészségmegőrző magatartásformát épített be életébe és mindennapi gondolkodásuk, motivációjuk, szükségleteik is e mentén formálódtak át.

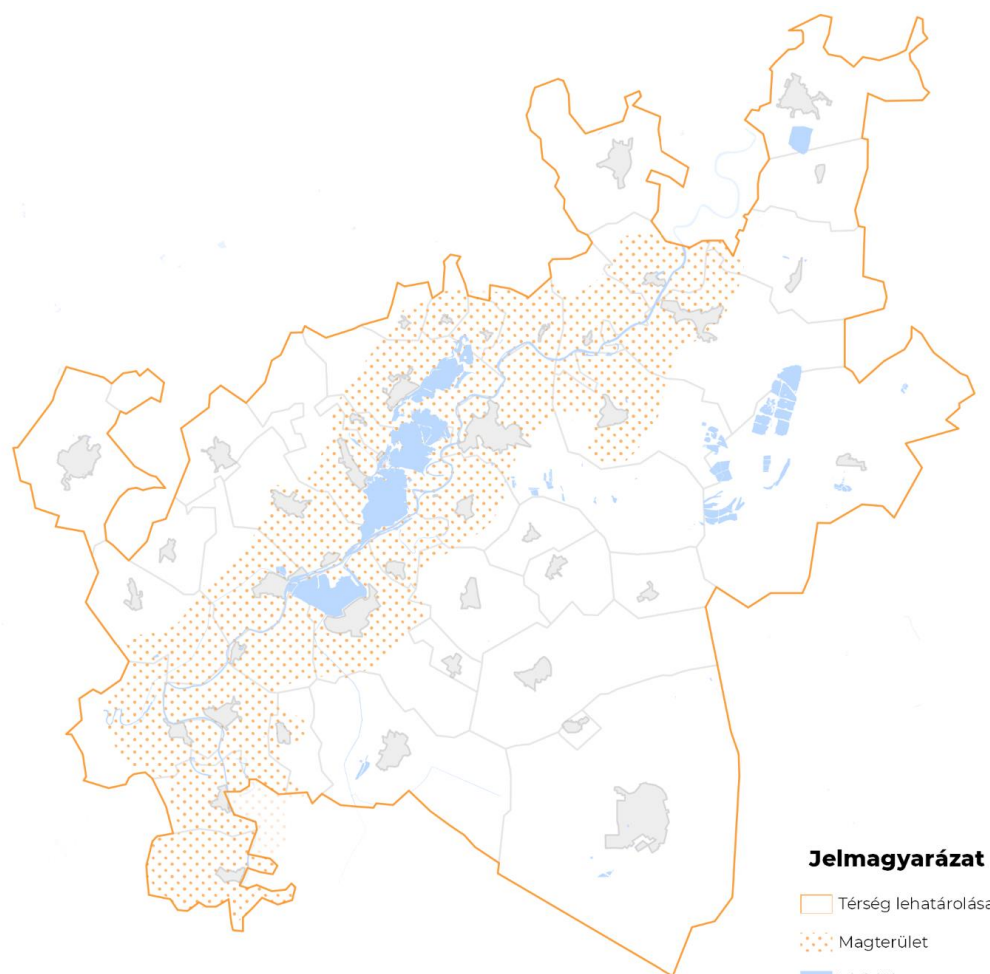
II. HELYZETFELTÁRÁS

II.1. A térség bemutatása az aktív turizmus szempontjából

II.1.1. Lehatárolás

A Tisza-tó térség lehatárolásának alapját a települések közigazgatási határai adták. Míg a NATS a Tisza-tó és a Hortobágy térséget jelölte, jelen stratégia területi kiterjedése a Tisza-tó és térségének stratégiai elemzésével foglalkozik, így a lehatárolás módosult. A területi adottságokat figyelembe véve a térségi lehatárolásba 42 település tartozik.

Az így lehatárolt területen belül magterület került kijelölésre. Ennek alapja a Tisza-tó és a Tisza területen belül vett 5 kilométeres vonzáskörzete. A vizsgálatok alapján jól látható, hogy ezen belül található a vonzerővel, attrakciókkal és szolgáltatásokkal rendelkező területek döntő többsége. Felmérésre kerültek az attrakciók, a túratípus-specifikus szolgáltatások és az, hogy az adottságok mely túratípusok számára kínálják a legszéleskörűbb lehetőségeket. Ezeket térképre rendezve került a magterületi lehatárolás meghatározásra. Míg a térségi lehatárolás egzakt (a települések közigazgatási határai által) addig a magterületi lehatárolás egy stratégiai területet jelöl, annak pontos lehatárolása nem indokolt.

1. Térkép Tisza-tó térség lehatárolása a stratégia értelmében

Város	Megye	Város	Megye
Abádszalók	Jász-Nagykun-Szolnok	Tenk	Heves
Ároktő	Borsod-Abaúj-Zemplén	Tiszabábolna	Borsod-Abaúj-Zemplén
Berekfürdő	Jász-Nagykun-Szolnok	Tiszabura	Jász-Nagykun-Szolnok
Borsodivánka	Borsod-Abaúj-Zemplén	Tiszacsege	Hajdú-Bihar
Folyás	Hajdú-Bihar	Tiszaderzs	Jász-Nagykun-Szolnok
Hortobágy	Hajdú-Bihar	Tiszadorogma	Borsod-Abaúj-Zemplén
Karcag	Jász-Nagykun-Szolnok	Tiszafüred	Jász-Nagykun-Szolnok
Kisköre	Heves	Tiszagyenda	Jász-Nagykun-Szolnok
Kömlő	Heves	Tiszaigar	Jász-Nagykun-Szolnok
Kőtelek	Jász-Nagykun-Szolnok	Tiszanána	Heves
Kunhegyes	Jász-Nagykun-Szolnok	Tiszaroff	Jász-Nagykun-Szolnok
Nagyiván	Jász-Nagykun-Szolnok	Tisasüly	Jász-Nagykun-Szolnok
Nagykörű	Jász-Nagykun-Szolnok	Tiszaszentimre	Jász-Nagykun-Szolnok
Négyes	Borsod-Abaúj-Zemplén	Tiszaszőlős	Jász-Nagykun-Szolnok

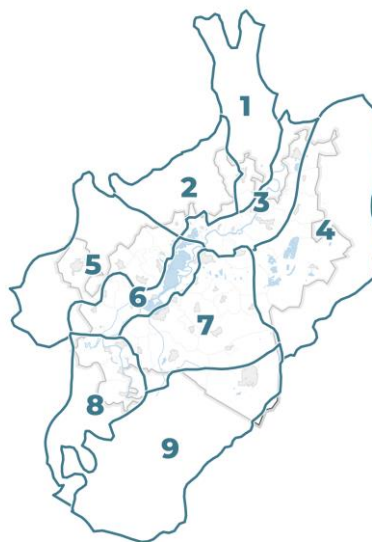
Pély	Heves	Tiszavalk	Borsod-Abaúj-Zemplén
Polgár	Hajdú-Bihar	Tomajmonostora	Jász-Nagykun-Szolnok
Poroszló	Heves	Újlőrincfalva	Heves
Sarud	Heves	Újszentmargita	Hajdú-Bihar
Tarnaszentmiklós	Heves		

II.2. Vonzerőre ható tényezők

II.2.1. Természetföldrajzi helyzet és területhasználat

A Tisza-tó maga a Közép-Tisza mentén belül a **Hevesi-Tisza mente** kistájhoz tartozik (korábbi nevén Hevesi-ártér), illetve kis részben a **Borsodi-Tisza mentéhez**, de a teljes vizsgálati terület még további 7 kistájat érint:

Kistájak a terület érintettségében:			
1	Sajó-Hernádi-sík	6	Heves-Tisza mente
2	Borsodi-mezőség	7	Tiszafüredi-Kunhegyes-sík
3	Borsodi-Tisza mente	8	Szolnoki-Tisza mente
4	Hortobágy	9	Mezőtúr-Karcagi-sík
5	Hevesi-sík		

Az érintett kistájak domborzata jelentős mértékben megváltozott a Tisza szabályozási munkálatai miatt. A kistájak domborzatát ezért leginkább az **árterekre és az ármentett síkságokra** jellemző formakincsek uralják. Növényzetük igen változatos, a szikes pusztáktól kezdve a lápos területekig sokféle élőhely található itt. Több esetben igen alacsony az eredeti növényzet aránya, azonban egyes kistájak európai szinten is egyedülálló természeti értékekkel rendelkeznek.

A Hevesi-Tisza mente (Hevesi-ártér) Heves és Jász-Nagykun-Szolnok megyében helyezkedik el, 85,4 és 90,5 m közötti tengerszint feletti magasságú, tökéletes síkság. A terület dél felé enyhén lejt. A teljesen egyhangú tájba és domborzatba a Tisza és annak holtmedrei, feltöltődött morotvái hoznak változatosságot. A tó nagy kiterjedése miatt a kistáj 24%-át vízfelszínnek, illetve vizenyős, mocsaras térszínnek teszik ki.

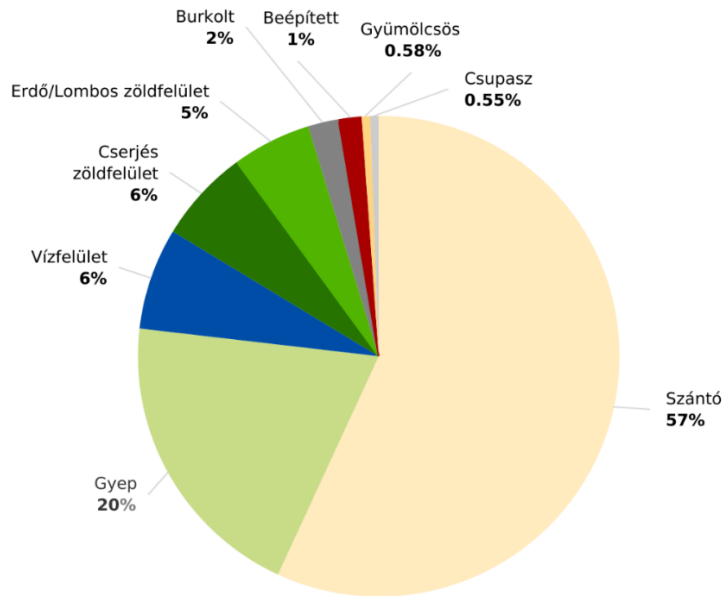
A Tisza-tó eredeti neve **Kiskörei-víztározó**. A tó **hossza 27 km**, legnagyobb **szélessége 6 km Poroszló és Tiszafüred között**. Ezen a szakaszon halad át a tavat átszelő egyetlen út (33-as út) és vasútvonal. A tározót 1967-73 között építették a Kiskörei Erőmű duzzasztógátjaként, a feltöltés pedig 1978-ban fejeződött be. A tó jelenlegi felületének helyén korábban szántók, legelők, erdők terültek el. A tó egy erősen módosított kategóriájú vízfolyás víztestből (Tisza) és négy erősen módosított kategóriájú állóvíz víztestből (Tisza-tó 4 medencéje) áll. A tározó elsősorban öntözés céljából létesült, biztosítja a Jászszági-főcsatorna és a Nagykunsági-főcsatorna vízellátását. Az évek múlásával a mesterségesen felduzzasztott víz egy rendkívül gazdag ökoszisztémával rendelkező élőhelyé vált. A tó feltöltése után belföldi turisták kezdtek el megjelenni a területen, mivel itt sokkal olcsóbban volt lehetőség üdülni, mint például a Balatonnál. A falusi turizmusnak köszönhetően szállodák, kempingek, strandok épültek ki a környéken. Mindez jól mutatja, hogy mekkora turisztikai potenciál van egy vonzó természeti adottságokkal rendelkező, nagy kiterjedésű vízfelületben. Ezzel együtt a térség infrastruktúráján és kiépült szolgáltatásain még erősen érezhető, hogy az üdülőhely nem tekint vissza hosszú múltra.

Területhasználat

A területhasználat vizsgálat a **Nemzeti Ökoszisztéma Alaptérkép¹** alapján készült el. A területet legnagyobb részt **szántóföldek** teszik ki, azaz mezőgazdasági művelésre használják. A második legnagyobb területmennyiséget a **szikes és szikesedésre hajlamos gyepek** adják ki, melynek a Hortobágy környékének egyedi növényvilága is köszönhető, de nagy kiterjedésben találkozhatunk vele a Borsodi-mezőség és a Hernádi-sík területén is (Tiszabábolna, Tiszadorogma és Mezőcsát környéke). A harmadik legnagyobb kategóriába szintén gyepfélék tartoznak, de ez már egy nagyságrendekkel kisebb arányban jelenik meg (4%). Ezzel hasonló kiterjedésű területtel rendelkezik még a vízben álló mocsári/lápi növényzet és a fák nélküli városi zöldfelületek. Az állóvizek a vizsgált terület 1%-át teszik ki. A **mocsári/lápi növényzet, vízi élőhelyek és cserjések főleg a Tisza-tó és a Tisza közvetlen környezetében** alakultak ki.

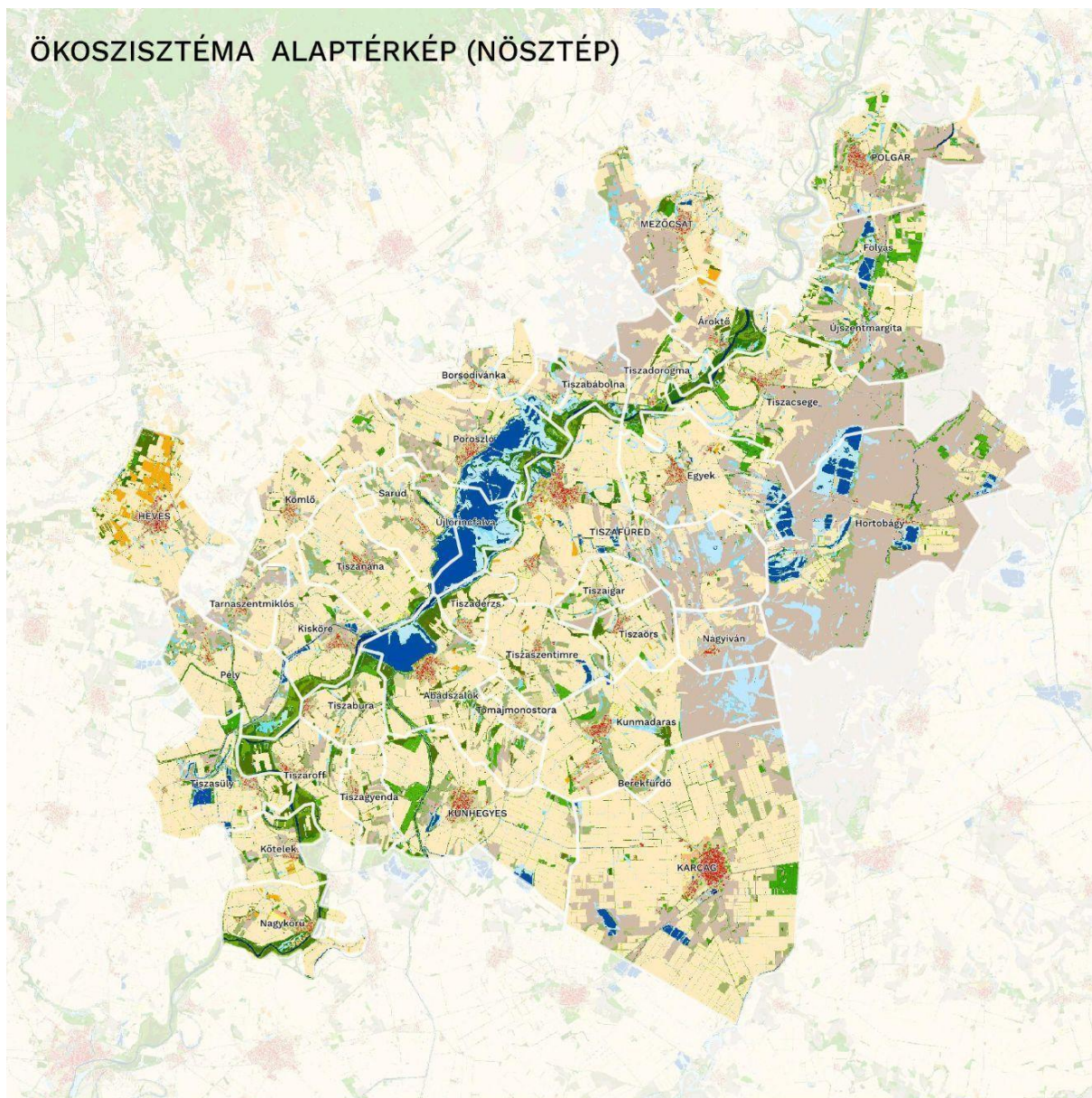
A hasonló kategóriák összevonásával (pl. az összes gyep és erdő kategória) hasonló eredményt kapunk, de némi eltéréssel. Ezzel az átcsoportosítással valósabb képet nyerhetünk ki az általános felszínborítottságról. A szántók aránya nem változik, a **gyepek összességében a terület egy ötödét** fedik le (ennek kicsit több, mint felét teszik ki a szikes gyepek). A **vízfelületek** valódi nagysága ebből az ábrából jobban látszik (beletartoznak az állóvizek mellett a vízfolyások és az állandóan vízzel borított mocsarak is), mely **összesen 6%-ot** tesz ki. Általánosságban elmondható, hogy **alacsony a terület kiépítettsége**, mindössze 1%-ot tesznek ki a beépített területek, melyek főleg a települések magterületeit jelentik.

¹ Az alaptérkép a Nemzeti ökoszisztéma szolgáltatás-térképezés és értékelés keretein belül készült 2015 és 2017-es adatok alapján.

2. Ábra Az Ökoszisztéma Alaptérkép alapján készített kördiagram egyszerűsített kategóriákkal

ÖKOSZISZTÉMA ALAPTÉRKÉP (NÖSZTÉP)

2. Térkép Tisza-tó térség felszínborítottsága

A vízjárás jellemzői és hatása a helyi élővilágra

A Tisza-tó környékének legmeghatározóbb természeti adottsága és értéke a vízi és a vízparti élővilág és táj. A tó vízfelülete **127 m²**, mellyel Magyarország **legnagyobb mesterséges tavának**, és összességében második legnagyobb tavának számít a Balaton után. A víz és vízpart által dominált tájkép nem statikus képet mutat, ugyanis az év egyes szakaszaiban **ciklikusan változik**, a vízszint természetes és mesterséges ingadozása miatt. A gát segítségével a nyári időszakban (április-október) tartják a legmagasabban a vízszintet. Ősszel zajlik a leürítés, mely során 3 héten keresztül napi több millió köbméter víz kerül leengedésre. Ezután a téli vízszint megmarad a jég olvadásáig, kb. március közepéig. A tavaszi feltöltés során - előzetes vízminőségellenőrzést követően - napi 5 cm-rel emelik a vízszintet egy hónapon keresztül.

Az érintettek minden évben összehívják egy döntéshozó kerekasztal-beszélgetést, mely során megvitatják, hogy az adott évre mekkora vízszintet határozzanak meg. Magasabb vízszint esetén a téli kb. 1,2 méterrel alacsonyabb a nyárinál, alacsonyabbnál 1,7 méter is lehet a különbség. Ha télen nagyobb fejlesztések zajlanak a tóparton, a vízszintet is alacsonyabban tartják 1-2 hétig.

A Tisza-tó négy térségre oszlik, melyek az alábbi vízmélységgel rendelkeznek:	
Abádszalóki-medence:	2,5 méter
Tiszavalki-medence:	0,7 méter
Sarudi-medence:	1,5 méter
Poroszlói-medence:	1,3 méter
A Tisza-tó medencéinek átlagos mélysége:	1,5 méter

1. Táblázat Átlagos vízmélység a Tisza-tó medencéiben

A Tisza-tó folyamatos vízszintingadozása nem csak a tájképben jelent folyamatos változást, de egy sajátos keretet ad a helyi madárvilágnak is, és szorosan összefügg a **fészkelési-vonulási időszakokkal** is. Amikor például magas a vízszint, a halező madarak, mint például a gémfélék, elkerülik a környéket, nyár végén-ősszel pedig, a sekély, bőséges táplálékkal rendelkező tónál jelennek meg ismét.

A Tisza-tó **11 öblítőcsatornával** csatlakozik a Tisza fő medréhez, melyek egyfelől a folyószabályozásban és a tó oxigénellátásában van szerepük, másfelől pedig fontos ökológiai folyosókként is funkcionálnak a helyi élővilág számára.

Jellemző állat-, növényvilág, természeti- és tájkarakter

Mivel az élővilág önálló attrakciót jelent a Tisza-tó esetében, ezért nem lehet eltekinteni annak rövid összefoglalásától. A területen több, mint **50 féle halfaj** és **157 féle madárfaj** található meg. Vonulási időszakban az egyszerre itt tartózkodó récék és ludak száma meghaladja a 100 ezer példányt. A Tisza-tó állatvilága gazdag madár reprezentációja mellett még egy különleges élőlény miatt érdekes: a **tiszavirágzás** minden év június végén rengeteg látogatót vonz, hogy az 1-2 napos esemény erejéig megfigyelhessék Európa legnagyobb kérész-féléjének átalakulását és elmúlását. Számos esemény kötődik minden évben ehhez a természeti attrakcióhoz. Világviszonylatot tekintve is egyedülálló látványt biztosít, ezért is lett a tiszavirág és a tiszavirágzás hungarikum. A természeti jelenség rengeteg látogatót vonz. A Tisza-

tó menti településeken több túraszervező is tart csónaktúrákat a tiszavirágzás megfigyelésére.

Növényvilága a **tiszántúli flórajáráshoz** illeszkedik. A Tisza-tó legjelentősebb növénytársulását a tóban lévő hínár-, lápi és mocsári komplexek adják. A tó növényvilágának 14%-át **sulymos hínár** alkotja, mely folyamatosan terjedőben van. A sulyom azon túl, hogy védett növénynek számít Magyarországon, kulturális jelentősége is van: évszázadok óta őshonos növény a Tiszán és mellékvizsein, termését pedig előszeretettel fogyasztják. Napjainkban már kortárs felhasználásával is találkozhatunk, például csokoládé ízesítésére.

Az erdőket jelenleg jellegtelen fűzligetek, illetve kultúrnyárasok teszik ki. A korábban jellemző keményfás ligeterdők eltűntek. Általánosan is elmondható, hogy nagyon alacsony az erdők aránya a térségben.

A csatornák mentén **fragmentált vizes élőhelyek** találhatóak, míg a nagy kiterjedésű szántók mélyedéseiben jelentékeny törpekakás iszapnövényzet alakulhat ki. A tó jól működő lápi regenerálódási folyamatokat mutat.

Veszélyeztető tényezők

A Tisza-tó gazdag természeti adottságaira a legnagyobb veszélyt valójában az jelenti, ha a már **meglévő szabályokat és jogszabályokban előírt határértékeket nem tartják és tartatják be kellő következetességgel**. Tehát a meglévő előírásoknál nincs szükség szigorúbb intézkedéseket hozni, viszont nagyobb hangsúlyt kell fektetni az érvényesítésükre és a fejlesztések során is ezekkel összhangban kell tervezni.

Levegőminőség szempontjából jó helyzetben van a térség, komolyabb ipari szennyező forrás csak Tiszaújvárosban található. Ezen kívül légszennyező pontforrásokkal rendelkezik még Karcag, Tiszafüred, és Heves, a többi település viszont nem, vagy nincs nyilvántartva. Közlekedésből fakadó légszennyezés a nagyforgalmú utak mentén okoz gondot. A zaj-és rezgés elsődleges forrása a közúti teherforgalom.

A Tisza vízminősége alapvetően jónak mondható, a **Felső-Tisza-vidékről érkező szilárd hulladék** okozta szennyezés azonban problémát okoz. Árvíz esetén a folyó mederből a hulladék a tó medrébe is bekerül.

Mivel a tó sekélyvizű öbleinek nagy részét hínárosok teszik ki, komoly gondot okoz a **szúnyoginvázió**, melynek környezetkímélő kezelése nagy terhet ró a helyi önkormányzatokra.

Turisztikai szempontból kiemelkedő természeti tájértékek

A térség gazdag a turizmus számára is releváns természeti értékekben, így kiváló lehetőségeket nyújt az aktív és passzív kikapcsolódásra a természetközeli környezetben. Ugyanakkor egy értékes természeti elem akkor válik turisztikai szempontból is potenciállá, ha biztosítjuk a látogatók számára az elérést. Az infrastruktúráról több szinten érdemes gondolkozni: A minimum az, hogy valamely módon (helyben kihelyezett információs táblákkal, vagy online platform segítségével) bemutatásra kerülnek a bejárás lehetőségei és annak helyes módja az érdeklődőknek. A komfort fokozatos növelésével, mint pallóutak kiépítése vagy látogatóközpont létrehozása, a látogatók száma is fokozatosan növekedni tud, ugyanakkor nem biztos, hogy minden helyzetben erre van szükség. A térség jelentős része érintetlen táj, melynek megóvása fontos, így a fejlesztéseknek törekedniük kell a környezeti fenntarthatóságra a minél kisebb arányú beépítésre. Amennyiben az

adott természeti érték kárára történik fejlesztés, akkor a turisztikai potenciál is a visszájára fordulhat.

Az alábbiakban összefoglalásra kerülnek azon attrakciók, melyek vagy népszerű célpontok jelenleg is, vagy rendelkeznek azokkal a feltételekkel, amelyek turisztikai szempontból vonzóvá tehetik őket. Négy attrakciócsoport került meghatározásra, melyeken belül azok a kiemelkedő természeti értékeket találhatók, melyek turisztikai szempontból is jelentős potenciállal rendelkeznek:

1. Szigetek/félszigetek
2. Természeti képződmények
3. Tanösvények
4. Arborétumok/Parkok/Közkertek

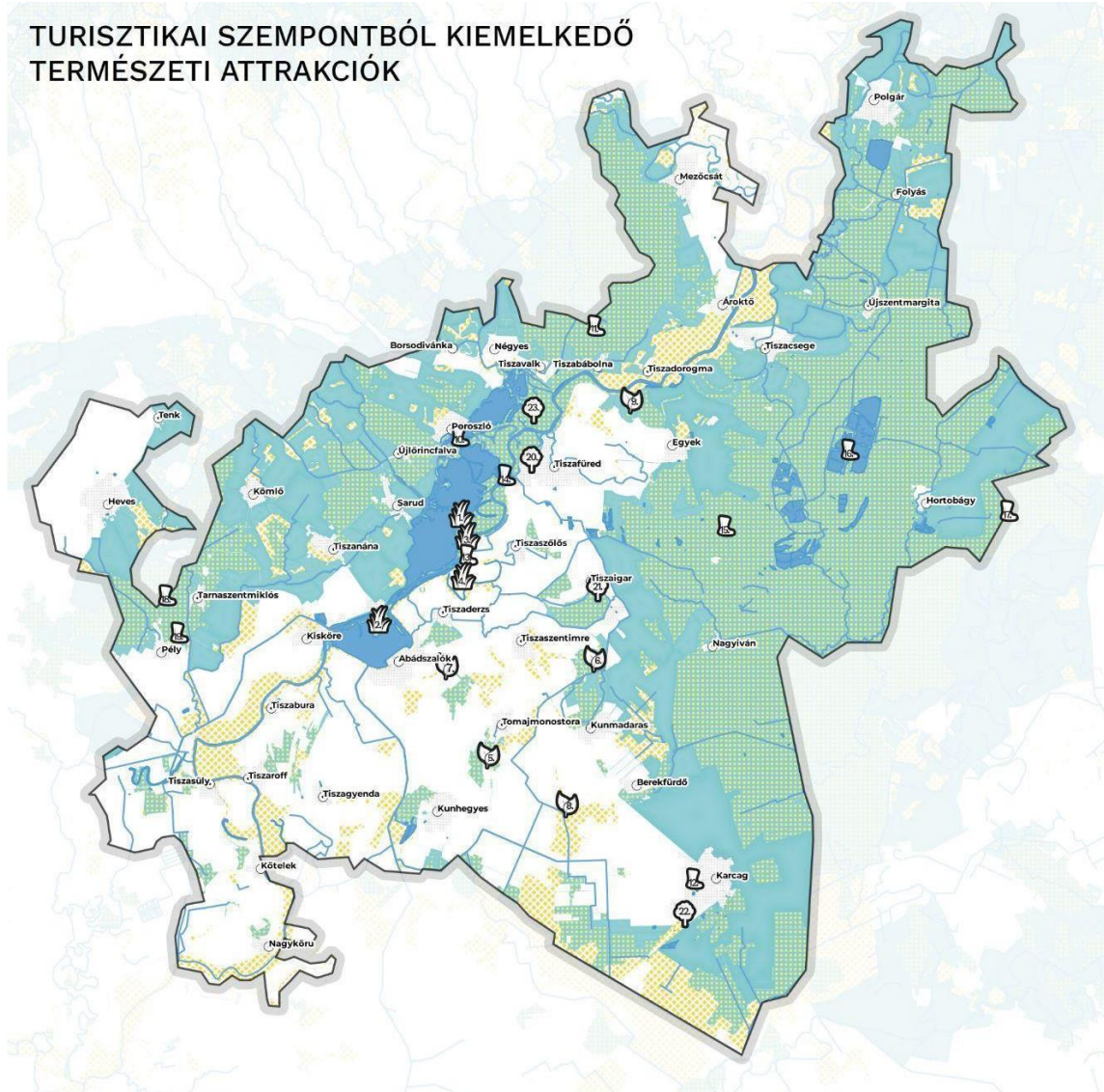
A tavon található **szigetek**, csatornák és eldugott belső tavak nagyban növelik a hely vadregényességét, ezzel emelve annak ökoturisztikai vonzerejét. Az Óhalászi-sziget egykor egy falunak adott otthont, melyet 1876-ban az árvíz elöntött, mára csak egy emléktábla és néhány rom utal rá. A sziget és a "szellemfalu" önmagában is vízitúrázó kedvelt állomása lehet, de az Újlőrincfalva külterületén található szigeten várhatóan egy beruházás keretében korhű skanzen kerül majd megépítésre személyzettel és egyéb szolgáltatásokkal. Az Aranyosi-sziget Európa legnagyobb síkvízi mesterséges szigete, gazdag flóra és fauna alakult ki rajta, a horgászok kedvelt célpontja. Bár csak félsziget, pontosabban a duzzasztómű terelőségátja, de Ljasuk Dimitry filmjének köszönhetően nagy figyelmet kapott és kedvelt látványossággá vált a filmmel azonos névre keresztelt Jóreménység-sziget. A szigetek mellett aktív, ökoturisztikai szempontjából kedvelt helyszínek lehetnek még az olyan vadregényes helyszínek, mint az Óhalászi Holt-Tisza, a Nagy-morotva, a Göbe, vagy Ispán- és Pong-tava.

A **tanösvény**, mint a természeti értékek bemutatására leginkább alkalmas eszköz, fontos az ökoturizmus szempontjából. A Tisza-tó körül már jelenleg is számos, izgalmas területet bemutató tanösvény került kijelölésre. A további fejlesztések során a tanösvények átfogó kommunikációjára, brandingjére érdemes nagy hangsúlyt fektetni, mivel jelenleg, ha valaki előzetesen szeretne tájékozódni, nehezen elérhető a tanösvények pontos útvonala, megközelíthetősége.

A környék jelenleg két leginkább látogatott tanösvénye a Tisza-tavi Vízi Sétány és a Karcagi Lombkorona Sétány. A **Tisza-tavi Vízi Sétányon** egy 1500 méter hosszú pallóúton sétálva lehet megtekinteni a Tisza-tó növény- és állatvilágát. A tanösvény a Fűzfa Kikötőből induló kishajójáráttal közelíthető meg. A **Karcagi lombkorona sétány** 6 méter magas, 234 méter hosszú útvonal, amelyen sétálva megismerhető az erdő növény- és állatvilága, valamint a környék helytörténete és tájtörténete is. Innen egész évben olyan magasságból tekinthető meg az erdő, ahova egy átlagos kirándulás során nincs lehetőség eljutni. A lombkorona sétány területén több pihenőpad, tűzrakóhely, illetve játszótér is kialakításra került.

A térség két legjelentősebb **arborétuma** a Tiszaigari Arborétum és a Karcagi Arborétum. Emellett többször merült már fel a Tisza-tó térségében natúrpark létrehozása is, ezek szintén hozzájárulnának a természeti értékek megőrzéséhez és bemutatásukhoz.

TURISZTIKAI SZEMPONTBÓL KIEMELKEDŐ TERMÉSZETI ATTRAKCIÓK

- Vízfelület
- Vízfolyások
- Belterület

Országos Ökológiai Hálózat

- Magterület
- Ökológiai folyosó
- Öko. puffer terület

Turizmust generáló természeti attrakciók

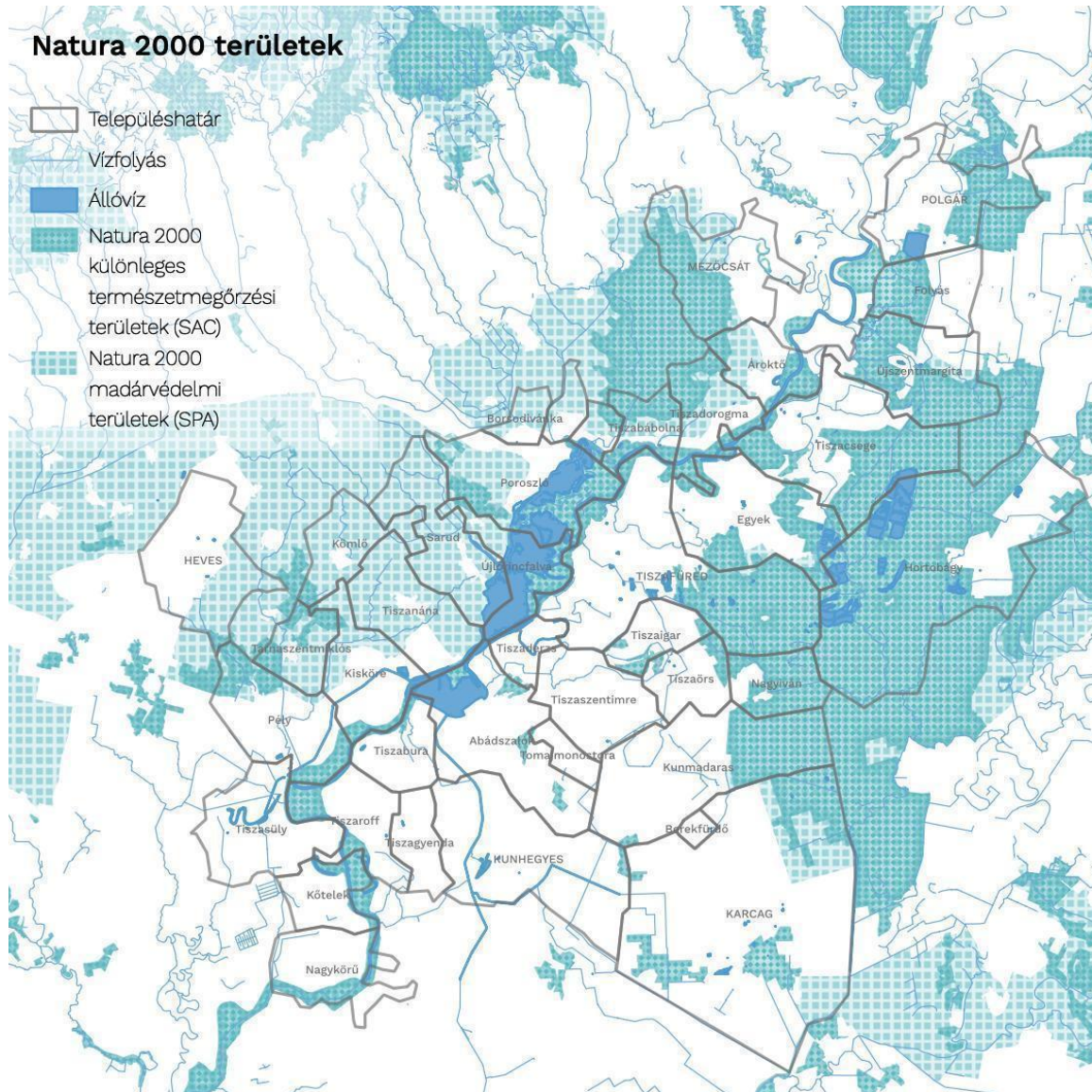
- Sziget / Fél-sziget
- Természeti képződmény
- Tanösvény
- Arborétum / Kert / Park

1. Óhalászi-sziget (Újlőrincfalva)
2. Telekháti-sziget (Abádszalók-Tiszaderzs)
3. Aranyosi-sziget (Tizzaszőlős)
4. Cserőköz (Tiszaderzs-Tizzaszőlős)
5. Király-halom (Abádszalók)
6. Nagypallagi löszgyep (Tiszaszentimre)
7. Aranyosi Kosboros-rét (Abádszalók)
8. Bige-fertő (Kunhegyes)
9. Tiszadorogmai Göbe-erdő
10. Tisza-tavi Vízi Sétány (Poroszló)
11. Székiáltó és Szalakóta tanösvény (Tiszababolna)
12. Lombkorona sétány (Karcag)
13. Pallóút a Tiszáig (Tizzaszőlős – Tiszaderzs közti gátszakasz)
14. Tiszavirág Ártéri Sétány és Örvényi Pákász Tanösvény (Tiszaórvény, Szabics kiktató)
15. Fekete-rét és Görés Tanösvény
16. Hortobágyi-halastavi tanösvény
17. Szálkahalmi tanösvény
18. Hamvajárasi tanösvény
19. Pély-Hányi-éri tanösvény
20. Tiszafüredi Kastélypark
21. Tiszaigari Arborétum
22. Karcagi Arborétum
23. Tiszafüredi madárrezervátum

3. Térkép Turisztikai szempontból kiemelkedő természeti attrakciók

II.2.2. Védett területek

A Tisza-tó négy nagyobb egységéből kettő számít védett természeti területnek, de a tó egésze **Ramsari**² és **Natura 2000**³ terület, valamint a térség 1/3-a is védett, ami országosan magas aránynak számít.

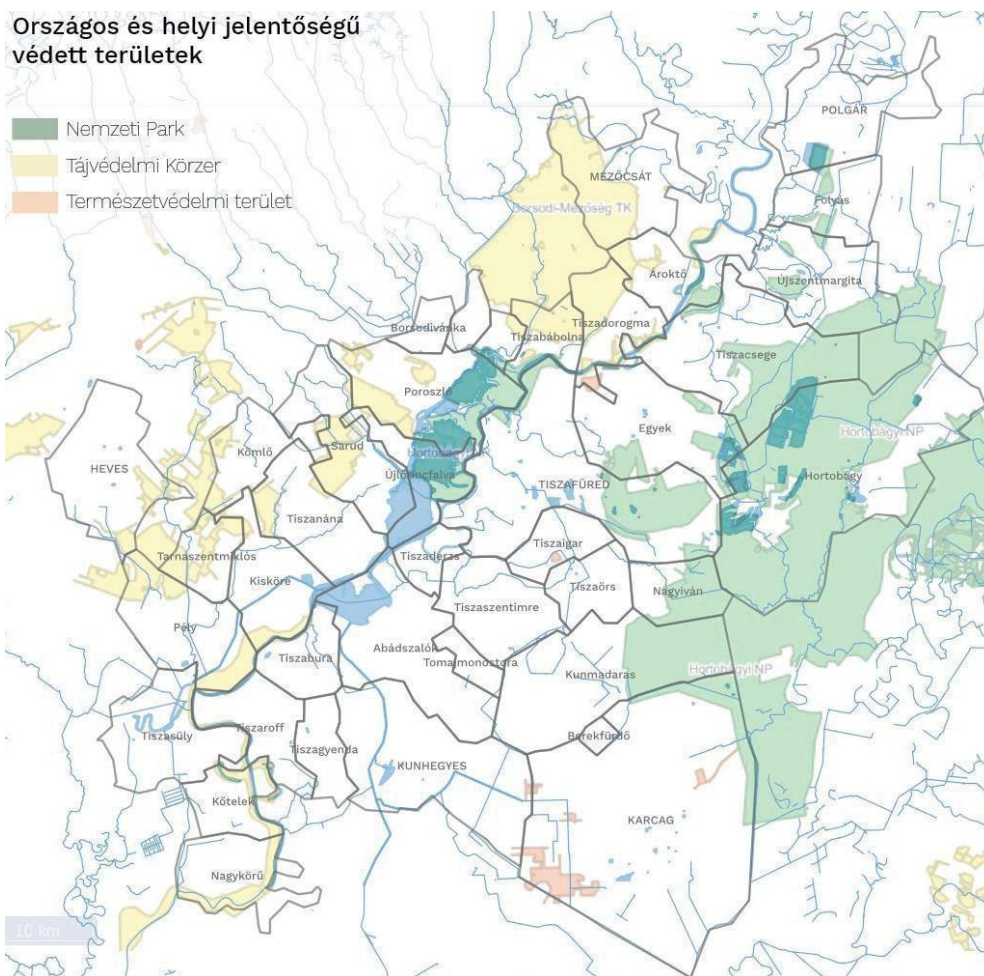

4. Térkép Natura 2000 területek a térségben

A tó felső része maradt meg leginkább a természetnek, míg délen az üdülés és vízi sportolás a jellemző. A Hevesi-ártér 14,3%-a a **Hortobágyi Nemzeti Parkhoz** tartozik. Két Tájvédelmi Körzet, a **Közép-tiszai TK** (4,5%), valamint a **Hevesi Füves Puszták TK** (2,8%) is megtalálható a területen.

² **Ramsari Egyezmény, 1971:** Hivatalos nevén az egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyekről, különösen, mint a vízmadarak élőhelyeiről a természetvédelmi államközi megállapodások legrégebbike.

³ **Natura 2000:** Európai Unió által létrehozott olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához.

5. Térkép Országos és helyi jelentőségű védett területek

A Tisza-tó legértékesebb területe ökológiai szempontból a szigorúan védett **Tiszavalki madárrezervátum**, amely a Tiszavalki-öbölben található. Területe 70 km², mely a tó 60%-át teszi ki. Ennek legbelsőbb szakasza csak evezős csónakkal közelíthető meg, a többi részén június és január között maximum 4 kW teljesítményű motoros vízi járművekkel is engedélyezett a közlekedés. A madárrezervátum kiemelten fontos, mert a Tisza szabályozása után az Alföldön csupán a megrekedt vizek, illetve az első világháború alatt létesített halastavak maradtak meg, amik biztosítani tudták Európa legfontosabb madárvonulási centrumának fennmaradását.

A **Poroszlói-medence** a másik hasonlóan jelentős és szigorú védelmet élvező területe a Tisza-tónak. Jelentős különbség, hogy a vízterei egész évben használhatóak, valamint a túraútvonalak hossza és száma nagyobb, mint a Tiszavalki-medencében.

Az Alföldi nagytáj sajátossága, hogy rengeteg kunhalommal rendelkezik, melyből **198 db** a vizsgált területen található. A **kunhalom** (kurgán) mesterségesen létrehozott jellegzetes földhalmok elnevezése, amelyek igen régről, többségükben a Kárpát-medencei honfoglalás előtti korból származnak. A kunhalmok mind tájképi, mind pedig régészeti jelentőségük igen nagy, így Magyarországon “**x lege**” védelem alatt állnak. A Tisza-tó környékének leghíresebb kunhalma az Abádszalók keleti határánál elhelyezkedő **Király-halom**. Karcag határában a Kis-Hegyesbori halmon 9 kőképből álló szoborkompozíció, úgynevezett **kunbabák** találhatóak, melyek a kunhalmok mellett szintén érdekes lenyomatai a történelemnek.

A Tisza-tó különlegessége még, hogy itt található az ország három Csillagos-égbolt parkjának⁴ egyike, ugyanis a **Hortobágyi Csillagoségbolt-park** a Tiszavalki- és Poroszlói-medencére is kiterjednek.

II.2.3. Épített értékek

A Tisza-tó térségben az aktív turizmus mellett más kapcsolható turisztikai szegmensek fejlesztésével, termékcsomaggá alakításával bővíthető a tó szezonális jellege és az itt töltött vendégéjszakák száma. A **kulturális turizmus**, a **falusi turizmus**, a **gyógy- és termálfürdők**, az igényes **gasztronómiai kínálat** és a helyhez köthető **rendezvények** fejlesztése mind fontos kiegészítő termék lehet. A kerékpározás vagy a vízi túrázás kiegészülve a kulturális és egyéb értékekkel vonzóbbá teheti a térséget, amivel olyan célcsoportok is elérhetőek, akiket önállóan az aktív turizmus nem tud megszólítani, csomagba rendezve azonban igen. Fontos az attrakciók térségi szintű decentralizációja, amely az embereket (fenntartható eszközökkel való) mozgásra készíti és segít elkerülni a tömegturizmus kialakulását. A térség ökológiai egyensúlya rendkívül érzékeny, ezért fontos, hogy a látogatószámot és a megközelítés módját tekintve szem előtt tartsuk a természet eltartóképességét.

Ökoturisztikai létesítmények és kilátók

Az országos szinten is jelentős vonzerővel bíró **Tisza-tavi Ökocentrum** a térségben őshonos állatokat bemutató turisztikai látogatóközpont Poroszlón. A létesítmény egy négyszintes főépületből és egy 10 hektáros parkból áll, de itt található Európa legnagyobb édesvízi akváriumrendszere is. Az ökocentrum, amellyel, hogy jelentős turisztikai vonzerő, fontos szerepe van a környezeti nevelésben is. A Tisza-völgy faunáját beltéri akváriumokban illetve szabadtéri állatkerben lehet megtekinteni. Az ökocentrum rendelkezik továbbá kilátótoronnyal, mozi-és konferenciateremmel, vízi-és szárazföldi játszótérrel és rendezvényterrel is. Az ökocentrumhoz kapcsolódik a Tisza-tavi Vízi Sétány és a poroszlói tájház is.

A **kiskörei Hallépcső** egy 1400 méter hosszú csatorna, mely Közép-Európa legnagyobb ökológiai folyosójának számít. Több mint, 41 halfajt figyeltek meg itt. Megépítésére azért volt szükség, hogy a halak számára a megfelelő vízszint biztosítva legyen a folyamatos átjárhatósághoz. A Hallépcső kedvelt kerékpáros pihenőhely, mellette étterem nyílt, így egy jó példa az aktív-és az ökoturizmus kapcsolatára, vállalkozásösztönző hatására. A **tiszafüredi Tisza-tavi Kerékpáros Centrum** a kerékpáros túrák kedvelt kiindulópontja, ahol kerékpárkölcsonzó és szervizpont is található. Az épület egy kerékpárral is bejárható panorámás tetőteraszt is magában foglal.

A Tisza-tavi vízitúrák legnépszerűbb célpontjai a **Fattyúszerkő**, a **Bölömbika** és a **Küszvágó csér kilátók**, amelyek csak és kizárólag vízi úton közelíthetők meg. A Tisza-tó legmagasabb kilátója a 19 méter magas **kiskörei Lábasház kilátó**, amely két egymásba fordított hajótestet formáz.

A hortobágyi halastavaknál **kisvasút** közlekedik, amelyen 5 kilométer hosszan lehet megtekinteni az egykori mocsár helyén kialakított tavak élővilágát. A kisvasút közösségi közlekedéssel is elérhető.

⁴A sötét égbolt, elterjedtebb kifejezéssel csillagoségbolt olyan terület, ami kivételes minőségű csillagos égbolttal és olyan éjszakai környezettel rendelkezik, ahol kifejezetten védett a tudományos, természeti, oktatási és kulturális örökség

Kulturális és épített értékek

Napjaink turizmusának fontos jellemzője, hogy a látogatók már nem passzív szemlélői a látottaknak, hanem aktív részvételre törekednek, melynek fontos része a helyi identitás és kulturális hagyományok megismerése. A térség jellegzetes szolgáltatásai, mint az igényes **gasztronómiai** helyszínek, a látogatható **kézműves műhelyek** és kisiparosok, a túraútvonalak menti szolgáltatások és a rendezvények olyan vonzerőt jelentenek az aktív turisztikában is, amelyek lehetővé teszik a termékcsomagok kialakítását. Ezeknek az elemeknek jelentős szerepük van a kistérségek bevonásában, az itt eltöltött idő meghosszabbításában és a Tisza-tó körüli aktív turizmus **négyévszakosságának fejlesztésében** is.

A **Hortobágyi Nemzeti Park**, amely az UNESCO Kulturális és Természeti Világörökségének része, hazánk leglátogatottabb nemzeti parkja és nemzetközi vonzerővel is rendelkezik. Amellett, hogy a térség turisztikai kínálatának jelentős része épül a Nemzeti Park természeti értékeire, a hortobágyi puszta vonzerő szempontból jól kapcsolható a Tisza-tó térségéhez. Olyan kultúrérték, amely a paraszti életmódnak és a pásztorkodásnak sok ősi sajátosságát mutatja be és őrzi mind a mai napig. A hortobágyi pásztorkodáshoz és a pusztai legeltetéshez kapcsolódó örökségét mutatja be a **Hortobágyi Pásztormúzeum**.

A **Nyugati Fogadóházban** a látogatók a szíjgyártó, fazekas, csizmadia, kovács, fafaragó, szövő, szűr- és subakészítő, valamint kosár- és gyékényfonó mesterek műhelyébe nyerhetnek betekintést. A **Szélmalmi Fogadóház** Karcagon a Hortobágyi Nemzeti Park déli fogadókapuja. Számos kerékpáros és gyalogos túraútvonal indul innen a pusztába, az udvaron pedig szabadtéri sütés-főzésre is lehetőség van. A fogadóházzal szemben található az egykori malom műemlék épülete. A hortobágyi pusztához köthető fontos kulturális és épített értékek a gémeskutak, valamint a **Kilenclyükú híd** is és a **Zádor híd** is.

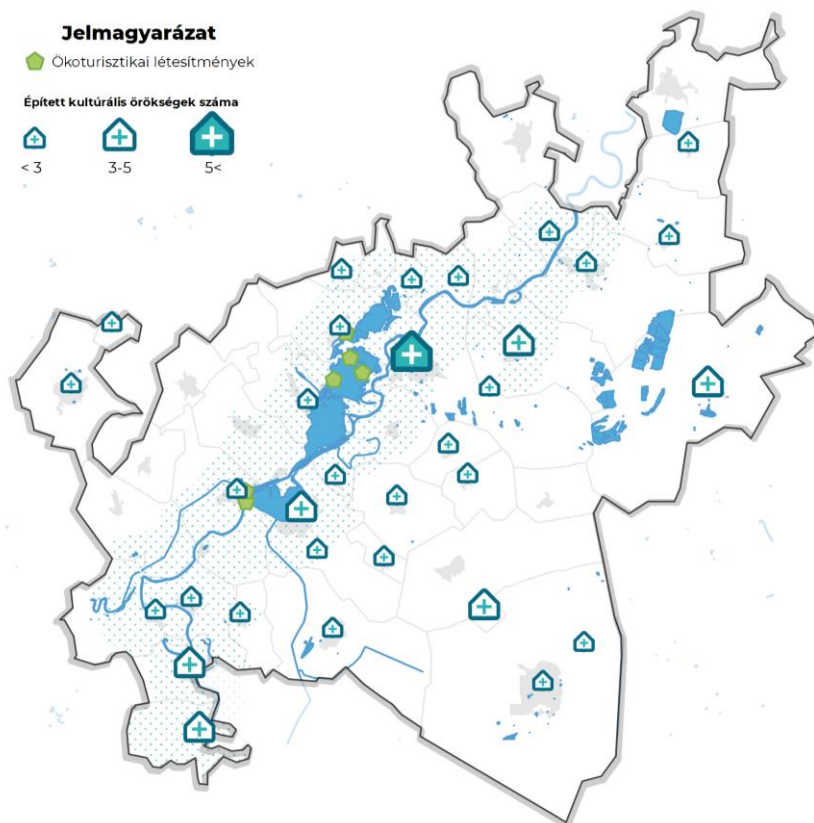
A **magyarországi tájházak hálózata** szerepel a Világörökségi Várományos Helyszínek listáján, melynek tagja számos térségi tájház is, mint a karcagi Kántor Sándor Fazekasház, a nagykunsági Tájház, a kiskörei Tájház, a mezőcsáti Tájház, a nagyiváni Tájház, a tiszacsegei Zsellérház, a tiszafüredi Nyúzó Gáspár Fazekas Tájház és a tiszafüred-kócsújfalui Meggyes Csárdamúzeum. Ezek szélesebb körű, értékálló hasznosítást kívánnak, és az aktív turisztikai elemekkel való összeköttetésük is javasolt lenne, pl. a különböző túratípusokhoz köthető pihenőhelyek kialakításával. Haonlóképpen kapcsolhatóak a karcagi Györffy István Nagykun Múzeum, az abádszalóki Babamúzeu és Faluház, a sarudi Falumúzeum, a tiszavalki Helytörténeti és gyékényes kiállítás, a tiszaderzsi Bibliamúzeum vagy a tiszafüredi Kiss Pál Múzeum is.

Mezőgazdasághoz kötődő attrakció a Kunhegyes határában található holland típusú, ötszintes szélmalom, mely **Komlósi szélmalom** néven is ismert. A ma már népi műemlékként számontartott épület 1859-ben épült és 2002-ben újították fel. Sarudon a **Tisza-tavi Horgászmúzeumban** a horgászmodszerek, horgászszerszözök fejlődése kerül bemutatásra. A Tisza-tóhoz hozzátartoznak a hagyományos **úszóházak**, melyek közül sok bérelhető szálláshelyként működik, így a látogatók is kipróbálhatják milyen a "Tiszán lakni". Az abádi és szalóki szőlőtermesztés a 20. század folyamán élte virágkorát, és a szőlőhegyek építészeti arculatát a **100 éves présházak** még mindig őrzik. A szőlők nagy részét az 1990-es évekig kiszántották és ma már zártkerteket találunk itt. A terület még őrzi a múlt század paraszti világát és annak építészeti kultúráját, azonban a házak már nagyon rossz állapotban vannak.

A tiszaszentimrei **Egyházi Pecsétes Téglák Magángyűjteménye** több, mint 450 pecsétes téglát tartalmaz. A helyi lelkész, Fodor Gusztáv különleges gyűjteménye a tiszaszentimrei református templomban található, melyek a templom felújítása során kerültek elő és amelyeket egykor a helyi nemesek, az itt élő mesterek és a gyülekezet tagjai készítettek. Pusztataskony napjainkban közigazgatásilag Tiszaburához tartozik, melynek határában terül el, a 19. század második felében, romantikus stílusban épült **Szapáry-kápolna**. Tiszaderzsen az 1200-as évekből megmaradt **Domonkos-rendi Mária templomrom** a régió legrégebbi épületének számít. Habár az Árpád-kori téглаépítészet emlékét ma már csak az eredeti épület néhány részlete őrzi, azonban az épületet máig számos legenda övezi. Abádszalóktól 9 kilométerre, a búzatáblák között, egy kunhalmon áll a fehér neogótikus **Szent Móric-kápolna**. A csendes és különleges atmoszférájú hely, könnyedén bekapcsolható az aktív turisztikai vérkeringésbe.

A berekfürdői **Szovjet repülőtér titkai repüléstörténeti múzeum** gyűjteménye a szovjet légiőrő 46 éves ausztriai és magyarországi jelenlétével kapcsolatos tárgyakat, dokumentumokat, filmeket mutat be.

A térségben számos kalandpark és állatpark, lovarda is van. Sarudon a **HarcMező** Tiszafüreden a **Kalandsziget kalandpark** Tizsanána partközeli külterületén Dinnyésháton pedig a **Dream Beach Élménypark** kínál kalandokat az ide látogatóknak. Hortobágyon található **Mátai Ménes**, mely közel 270 lovával Magyarország egyik jelentős lótenyésztő központja, állami ménesként működik. Az autentikus pusztai hangulatot megtestesítő **Pusztai Állatparkban** a puszta minden őshonos magyar állatfajtajával, hagyományos jószág tartó épületek között sétálva lehet megismerkedni. A sarudi **HuculUdvar** Lovasközpontban az oktatásra és lovaglásra is van lehetőség. A szintén sarudi **MiniZOO** a kerékpározó látogatók számára is jól elérhető. A KalandPart részét képezi a Parasztudvar, ahol a magyar falvak háziállatait mutatják be. Nagy hangsúlyt fektetnek a környezeti nevelésre és a természetvédelem fontosságára. A tiszaderzsi **Kengurupark** elsősorban Ausztrália különleges élővilágának egy-egy emblemikus állatát mutatja be, valamint hirdeti ökológiai sokszínűségét és egységét. Összesen harminc faj kétszáz állata látható itt.

6. Térkép Épített értékek a térségben

Termál- és gyógyfürdők

A Tisza-tavi régió bővelkedik termál és gyógyvizekben, a sárgás-barna, jódos-brómos gyógyvíz több településen is megtalálható, mint Tiszafüred, Tiszaörs, Kunhegyes, Berekfürdő, Karcag. A gyógy- és termálvízzel, valamint az erre épülő magas színvonalú szolgáltatásokkal rendelkező települések a téli időszakban is kiemelt turisztikai célállomássá fejlődhetnek. A régió gyógyfürdőinek jelentős része egész éves üzemidőben működik, azonban nagy részükben még további potenciál rejlik a kínálat és a szolgáltatások színvonalának továbbfejlesztésében, valamint az aktív turisztikai útvonalakhoz való kapcsolatok kiépítésében. Egyes településeken, mint Kisköre vagy Tiszánána, kihasználatlan, nagy potenciált rejtő termálkutak találhatóak.

Megnevezés	Település	Szezonalitás
Termál Strand- és Gyógyfürdő	Tiszafüred	négyévszakos
Tiszaörsi Fürdő és Strand	Tiszaörs	négyévszakos
Mezőcsáti Termálfürdő	Mezőcsát	négyévszakos
Berekfürdői Gyógy- és Strandfürdő	Berekfürdő	négyévszakos
Akácliget Gyógy- és Strandfürdő	Karcag	négyévszakos
Tiszacsegei Termálstrand és fürdő	Tiszacsege	négyévszakos

Strandfürdő	Polgár	csak nyári szezonban
Szent István Gyógyvizű Fürdő	Kunhegyes	csak nyári szezonban

2. Táblázat Termálfürdők, strandok a térségben

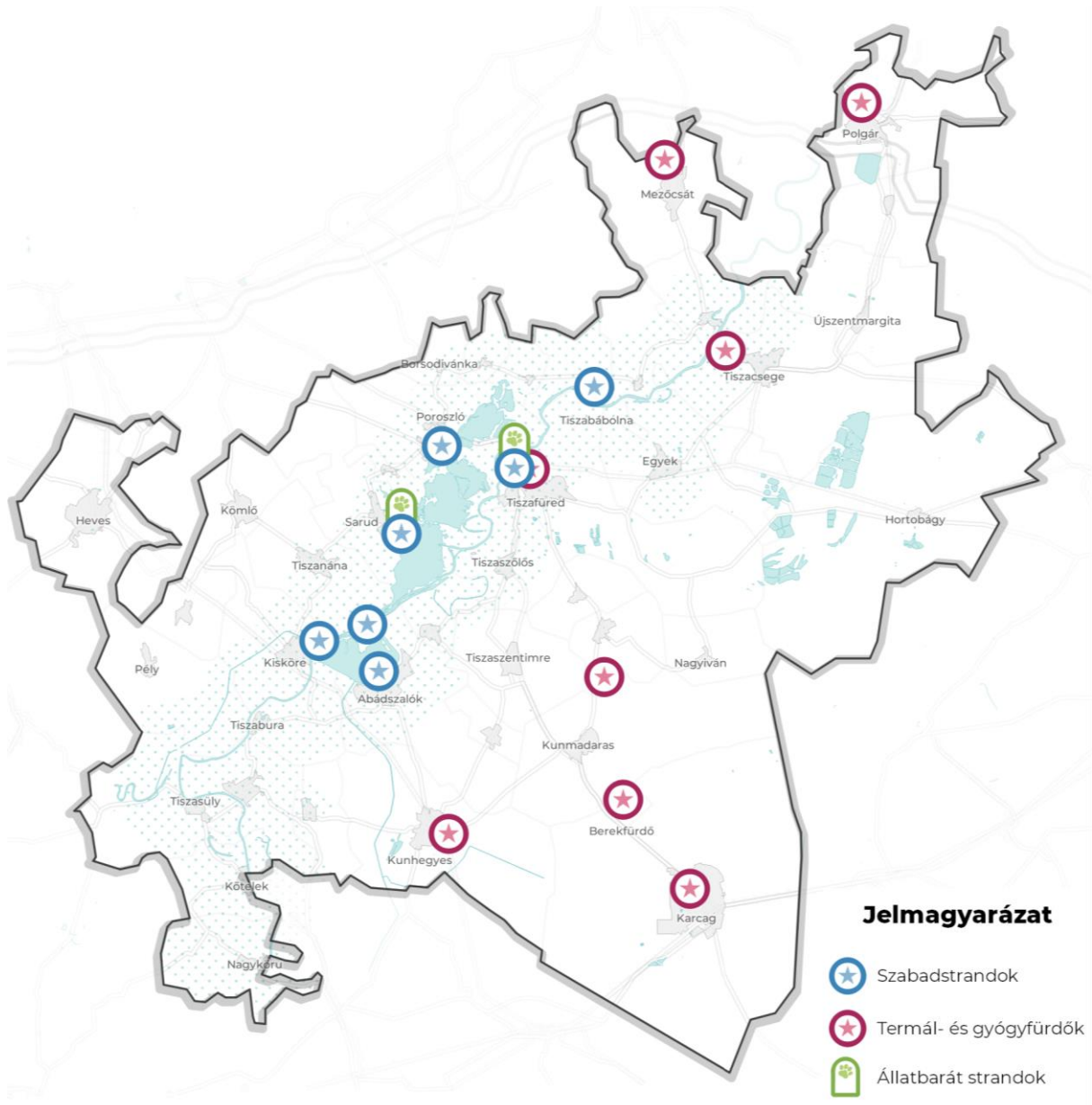
Strandok

Az elmúlt években a Tisza-tó körüli strandok jelentős megújuláson, fejlesztésen mentek keresztül. A Magyar Turisztikai Ügynökségnek és a Kisfaludy 2030 programnak köszönhetően 7 település kapott egyenként 100 millió forintos támogatást a szabadstrandjuk korszerűsítésére. Ennek köszönhetően a Tisza-tó körüli strandok mindegyike jól felszerelt, korszerű infrastruktúra és vendéglátóegységek mellett kiegészítő szolgáltatások is megtalálhatóak (pl. csúszda, sportpálya, kalandpark). Emellett azonban hátrányt jelent a jellemzően iszapos part, illetve a különféle vizenövények, mint például a sulyom megjelenése.

A **Tiszafüredi Szabadstrand** többféle sportolási és kikapcsolódási lehetőséget kínál. A sarudi **KalandPart Élménystrand** nádasokkal, gyékényesekkel védett öböl, fokozatosan mélyülő homokos vízparttal. Itt található az **Aquaglide Vízijátszóter**, illetve a **TrambuliPart**, amely a legnagyobb szabadtéri ugrálópark az országban. A **Sport Vízibázison** kajákat, kenut, SUP-ot, szörföt, hajót, csónakot is lehet kölcsönözni. A **Poroszlói Szabadstrand** hosszan elnyúló, lassan mélyülő homokos partja minden korosztálynak kiváló strandélményt nyújt. A SUP Bázison a bérlés mellett SUP-os vízi túrákat is szerveznek. Az abádszalóki **Tisza-tó Strand** lassan mélyülő, homokos strand.

Az extrémebb vízi kalandra vágyóknak rengeteg lehetőséget tartogat az Abádszalóki-medence. Ki lehet itt próbálni a wakeboardot, a wakesurföt, vízisít, jet-skit, parasailinget a banánt és a fánkot is. A **Ring-A-Tó Strand** Kiskörén családoknak és aktív időtöltést keresőknek is ideális strand, kerékpárkölcsonzó és szervizpont is található itt. A tiszánánai **Álompart** területén lehetőség van horgászcsónak- és kerékpárbérlés mellett kaják kölcsönzésre is. A **tiszabábolnai szabadstrandon** a Holt-Tiszában van lehetőség fürdeni. A közelben elérhető kerékpár bérlés, a strandon csónak és kenu kölcsönzés. Emellett indulhatunk innen különböző kerékpáros-, gyalog- és horgász élménytúrákra is.

A Tisza-tó körül már több kutystrand is van, mint az **EBpart** Sarudon, ahol pihenőhelyek, napernyők várják a gazdákat és homokos part a 4 lábú kedvenceket vagy a **Tisza-tavi Mancsos Pancsoló** Tiszafüreden, ahol agility pályával is várják a négylábúakkal érkezőknek.

7. Térkép Szabadstrandok, termál- és gyógyfürdők

Egyéb turisztikai vonzerők, potenciális programcsomag-elemek

Rendezvények

A Tisza-tó körül számos olyan rendezvény van, melynek hagyománya már hosszú évekre nyúlik vissza, azonban ebből csak kevés rendelkezik országos vonzerővel. Az események közül egyre több épít a kerékpározásra, a vízi sportokra, a horgászatra és az ehhez kapcsolódó gasztronómiára. A legtöbb településen rendeznek valamilyen hagyományosnak mondható rendezvényt, különböző főzőversenyeket, vásárokat, családi rendezvényeket, azonban ezek nagy része legfeljebb lokális jelentőséggel bír. A rendezvényturizmus fejlesztése és decentralizálása löketet adhat a térségen belüli aktív mobilitásnak is.

Tiszafüred a Tisza-tó egyik legjelentősebb rendezvényközpontja (Tisza-tavi Napok, a Tiszafüredi Halasnapok vagy a Tisza-tavi Rock Fesztivál). A rendezvények helyszíne legtöbbször a Morotva kerékpáros pihenőpark. Sarudon elsősorban a vízi sportokhoz köthető rendezvényeket és versenyeket tartanak. Abádszalókon a Tisza-tó Strandon a nyári időszakban rendszeresen rendeznek könnyűzenei koncerteket. A térségben több könnyűzenei programot is szerveznek a települések.

A **Tisza-tavi fesztivál** kiemelkedik a rendezvények közül, ugyanis évek óta sikerrel kerül megrendezésre és regionális, településeket összefogó rendezvénynek tekinthető. A fesztiválon a különböző zenei programokat egyesítik az aktív tevékenységekkel, mint a kerékpározás, a futás és a hajózás.

A Hortobágyhoz is számos rendezvény kötődik. A Hortobágyi Lovasnapok az elmúlt évtizedekben a térség meghatározó és országhatárokon átívelő ismertségű rendezvényévé nőtte ki magát, amely elsősorban a lovas életre, a lovas sportokra és a pusztai hagyományokra fókuszál.

A Tisza hulladékszennyezés felszámolására jött létre a **PET Kupa**: egy nonprofit, civil kezdeményezés. Évről évre rengeteg látogatót vonz országos szinten. Lényegében egy szemétszedő-és a hulladékból épített hajók vetélkedője. A rendezvény során a hulladékból épült hajók legénysége a szemetet a Tiszából, a folyó árteréből, és a környező településekről gyűjtik össze és szelektíven válogatják.

Kézművesek, kisiparosok, kistermelők

A különböző tájegységének megvannak a jellegzetes hagyományai: Jászság a hímezett bundáiról, subáiról, a Tiszazug a halászatról, a vessző-és gyékényfonásról, a Nagykunság kunhímzésről és a fazekasságról (Tiszafüred, Mezőtúr, Karcag), a Tisza menti falvak a vessző-és gyékényfonásról ismertek.

Tiszafüred és Karcag a Közép-Tiszavidék legjelentősebb, több évszázados múltra visszatekintő fazekas központjai, melynek hagyományát számos aktív alkotó a mai napig őrzi és mutatja be a látogatóknak. A kézműves mesterek bemutató foglalkozásai programcsomag elemként is működhethetnek.

A Tiszafüreden működő Bőrműves Alkotóházban az érdeklődők számára is lehetőséget biztosítanak a bőrművesség szakma fortélyainak megismerésére. Tiszafüreden több fazekasműhely is működik, ahol foglalkozásokat és bemutatókat is tartanak a népi iparművészek.

Tiszaderzsen mindig is nagy hagyománya volt a rongyszőnyeg-készítésének, mely hagyomány az önkormányzat erőfeszítéseinek köszönhetően a mai napig él a településen, ahol számos, sajátos, csak Tiszaderzshez köthető szőnyeg készül.

Már a Tisza-tó környékén is találunk több olyan lehetőséget, ahol a látogatók maguk szedhetnek virágokat. A tiszaderzsi **Tisza-tavi Levendulásban**, a szedd-magad levendula szüret mellett számos, a növényhez köthető programokat és rendezvényeket is szerveznek. Az abádszalóki **TulipGarden** szedd magad tulipánszüretei szintén népszerű események.

Gasztronómia

Éttermek közül kiemelkedik a sarudi **Sulyom Étterem**, ami Valódi Tájétként, egy modern felfogású vidéki bisztróként aposztrofálja önmagát és ahol a konyha is a helyi termékekre épül. Kiállítótérként és rendezvényhelyszínként is működik.

A tiszai halászlévet 2017-ben Tiszafüred kezdeményezésére a Hungarikum Bizottság felvette a nemzeti büszkeségek sorába. A **Tiszacsegei Halászcserda** a térség egyik leghíresebb csárdája, amely a Tiszacsegei Halászléfesztivál fővédnöke is.

A térségben több híres vendéglátóhely működik, melyek legtöbbször a páratlan látványt kihasználva és a helyi adottságokból merítve kínálnak egyedi gasztronómiai élményt. Ilyen például a **Fehér Amúr Halászcserda Poroszlón**, a **Tutajos Vendéglő Tiszabábolnán** vagy a **Mariska étterem Tiszafüreden**.

A Tisza-tó egyik legismertebb édessége az **Egy csepp Tisza-tó sulyomcsokoládé**, egy olyan kézműves csokoládé és bonbon, amely „szellemiségében – identitásában” kötődik és képviseli a térséget, alapanyag használata évszázados hagyományokkal rendelkezik és a tó több pontján is megvásárolható. Üzemlátogatásokat és workshopokat is szerveznek az abádszalóki műhelyben.

A régióban méltán híres **Tiszaörsi Tésztát** a község a közmunkaprogram keretében kezdte előállítani, jelenleg pedig Szociális Szövetkezeti formátumban működik. Ma már 19 féle tésztát készítenek és mellette kecskesajt készítéssel is foglalkoznak, a településnek ugyanis több, mint 130 kecskéje is van.

A poroszlói **Füzes Sajtműhelyben** a legendás sajtokat saját termelésből származó tejből, manufaktúrális módszerekkel készítik. A település központjában, a piacnál található régi, villaszerű épület rejti a sajtműhelyt és reggeliző helyet, amely az országos Sajtút egyik kiemelkedő állomása. Kiseb workshopokat és sajt élményprogramot is szerveznek. A Borsodivánkán található kecskesajtkészítő vagy a Nagykörűn üzemelő Sajtúttállomás szintén megemlítenedők.

Szinte minden településen található piac. Az egyik legnépszerűbb a tiszafüredi **Tiszaplacc piac**, ahol vasárnaponként a Tisza-tó és a Hortobágy termelői és kézművesei helyi termékekkel várják a vásárlókat. Ezek mellett kiemelkedő a nagykörűi piac, mely többek között éjszakai piacozást is szervez.

Az elmúlt időszakban megjelent a slow-food mozgalom, mely a helyben termelt alapanyagok felhasználására alapozva próbál versenyképes és egyedi gasztronómiát alkotni. A mozgalom a térség márkázási folyamataival összhangban kell előre mozduljon, hogy a kívánalmaknak megfelelő eredményeket tudjon elérni.

II.2.4. Elérhetőség

Térségbe jutást segítő közlekedési eszközök

Közúti közlekedés

A térség országos főúthálózati kapcsolatait közvetetten észak felől az **M3 autópálya**, dél felől a **4. sz. főút** és az **M4** biztosítja. Az M4-es autót út középső szakaszának befejezése nagyban javítaná a térség elérését. Az autópályától Füzesabony magasságában kiágazó két elsőrendű főút, a **31-es** és a **33-as** számú főút tárja fel a terület északi részét. Előbbi Tenk és Heves, utóbbi Besenyőtelek, Poroszló, Tiszafüred, Hortobágy irányban halad. A **34-es** számú főút délről, Szolnok és Kunhegyes irányából közelíti a térséget, és Kunmadaras, Tiszaörs, Tiszaigar útvonalon át éri el Tiszafüredet.

A Tisza-tó, és térsége belső perifériaként van jelen az ország közlekedési hálózatában. A legkedvezőbb közúti elérhetőséggel Poroszló és Tiszafüred rendelkezik. Tiszafüred autóval az M3-as autópálya füzesabonyi lehajtójától 30 perc, Debrecenből 1 óra, Szolnokról 1 óra 15 perc, Budapestről 1 óra 45 perc alatt közelíthető meg.

Közúti közösségi közlekedés

A térség közúton, közösségi közlekedéssel való megközelítését a Volánbusz Zrt. menetrend szerinti országos autóbuszjáratai teszik lehetővé. A fővárosból induló két járat már kerékpár szállítására is alkalmas, így a vasút mellett már busszal is van lehetőség kerékpárt hozni Tisza-tóhoz. Az **1066-os** járat Budapest-Gyöngyös-Heves-Abádszalók-Karcag, az **1068-as** Budapest-Gyöngyös-Heves-Tiszafüred útirányon közlekedik.

A térség települései országos viszonylatban Egerrel, Debrecenel, Szolnokkal és Budapesttel vannak leginkább összekötve autóbuszjáratokkal. A vizsgált terület jelentősebb csomópontjai Heves, Tiszafüred, Abádszalók, Kunhegyes és Karcag. Ezeket a településeket jelentős mennyiségű országos és regionális autóbuszjárat érinti.

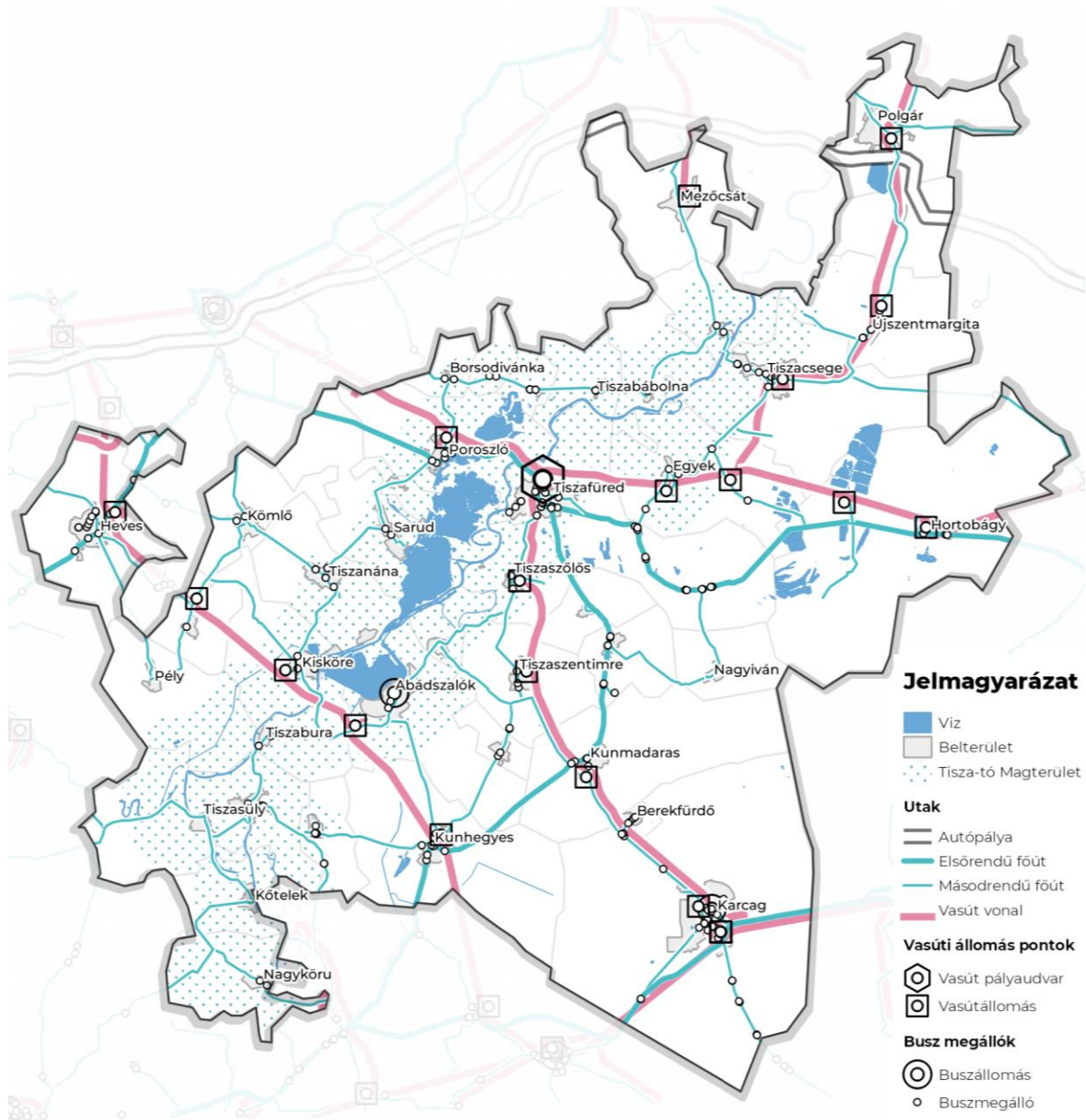
Összességében elmondható, hogy a térség autóbushálózattal kevésbé lefedett, mint tágabb környezete (Eger, Gyöngyös, Debrecen, Jászberény). Ez részben betudható a Tisza-tó fragmentáló hatásának, hiszen a keresztirányú közlekedést nagyban megnehezíti a vízfelület, az országos autóbusz vonalak csak a két végpontjában kiépített átkelési ponton tudják keresztezni a tavat. Ebből adódóan a Kisköre-Abádszalók és a Poroszló-Tiszafüred szakaszok irányában közlekedik az országos autóbuszjáratok döntő többsége, a közties területeket periférián hagyva. A kiskörei, vegyes forgalmú híd alacsonyabb kapacitása miatt egyensúlyi helyzet sem képes kialakulni a két átkelési pont között.

Vasúti közlekedés

A Tisza-tavat 2 vasútvonal érinti. Tiszafüred és Poroszló között a MÁV Debrecen-Füzesabony (108-as) vasútvonala halad, ebből Tiszafürednél ágazik ki Karcagnak a 103-as vonal. A tó déli végénél, Kiskörénél pedig a Kál-Kápolna-Kisújszállás vasútvonal (102-as vonal) halad.

A MÁV **108-as vasútvonalán** jelenleg 2 óránként jár személyvonat Füzesabony és Debrecen között, a pálya nem villamosított. A Debrecen és Balmazújváros között zajló pályafelújítási munkák miatt jelenleg Debrecenből a Tisza-tó csak Karcagon vagy Kisújszálláson keresztül érhető el átszállással.

A Tisza-tó forgalmát a nyári szezonban további járatok szolgálják ki. Március 12-től ősz végéig közlekedő expresszvonattal közvetlenül érhető el a tó a fővárosból. A **Tisza-tó expressz** 7:55-kor indul a Keleti pályaudvarról és 10:12-re érkezik Tiszafüredre; visszafelé pedig 17:49-kor indul Tiszafüredről és 20:05-re érkezik Budapestre. A vonalon kerékpár szállítására is van lehetőség, a szerelvények összesen 63 kerékpár befogadására alkalmasak.

8. Térkép A Tisza-tó térség közlekedési hálózata

A fejlesztéseknek köszönhetően összességében közel 23 ezer kerékpáros utazás történt a régióban a teljes 2021-es turisztikai szezonban. A Tisza-tó expresszvonatot több mint 12 ezren vették igénybe, a Budapest-Tiszafüred és a Budapest-Poroszló viszonylat utasforgalma 2020-ban a pandémia miatti, jelentős mértékű országos visszaeséssel szemben sem csökkent, 2021-ben pedig már 40-65 százalékkal meghaladták 2019 és 2020 teljes éves utasforgalmát. Ez alapján elmondható, hogy a

vasútnak, főként a közelmúlt fejlesztéseinek hatására, jelentős szerepe van a Tisza-tóhoz történő lejutásban.

A MÁV 103-as, nem villamosított mellékvonala Karcagról tart Tiszafüredre, utasforgalma 2018-ban 19 125, 2019-ben 20 500 volt.

A 102-es Kál-Kápolna-Kisújszállás vasútvonal Kisköre és Abádszalók területén érinti a Tisza-tavat. Főszében, az expressz elindulása mellett Kisújszállás–Abádszalók–Kisköre között egy plusz vonat jár, és a vonalon közlekedő vonatok többsége március 12-től minden nap nagy kapacitású kerékpárszállító mellékkocsival közlekedik. Ez a vonal Budapestről Kisújszálláson történő átszállással érhető el, kis kapacitása és alacsony sebessége miatt kihasználtsága alacsony.

Értékelés

Lehetőség van autóval, busszal és vonattal is elérni a tavat, azonban mindhárom közlekedési mód fejlesztésre szorul. Részben a Tisza-tó, mint természetes közlekedési akadály miatt a térség egyfajta belső perifériára került az országon belül. A gyorsforgalmi utak a térségtől délre és északra futnak, a velük való kapcsolatot biztosító elsőrendű főutak nem tárják fel a teljes területet. Az M3-as autópályához közeli települések, illetve Tiszafüred és Poroszló jól megközelíthetőek, azonban a tó körüli, és a tőle délre eső települések jelentős része nehezen elérhető a fővárosból.

A térséget érintő 3 vasútvonal hatókörén számos település kívül esik, használhatóságukat pedig rontja, hogy Budapestről, az expresszvonatok kivételével csak átszállással használhatóak. A kiépített kötöttpályák azonban mindenképpen előnynek számítanak a későbbi fejlesztések tekintetében.

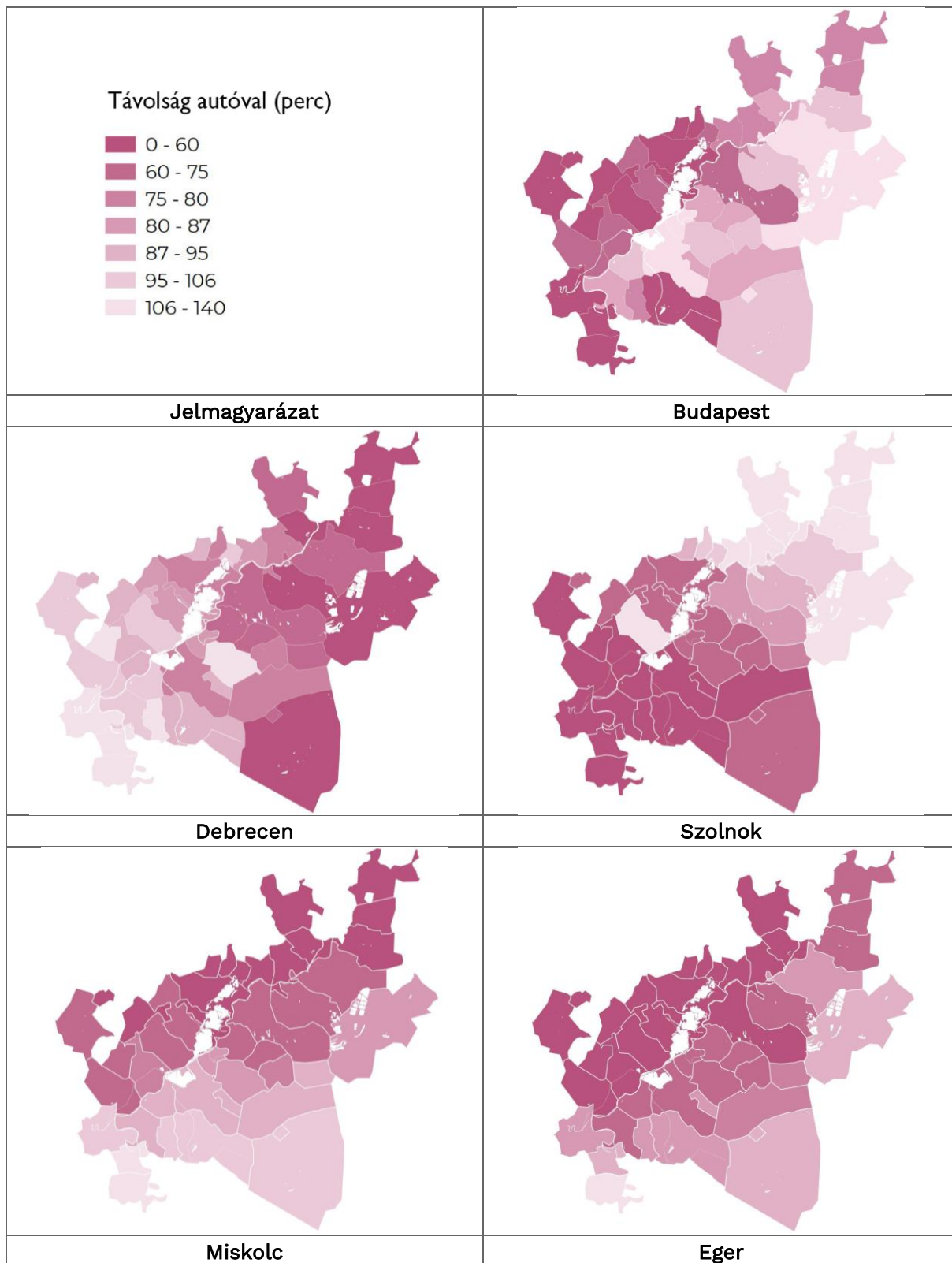
A térséget érintő országos buszjáratok lényegesen több települést érintenek, a vasúthoz képest, de például kerékpárszállításra csak két járaton van lehetőség.

A közösségi közlekedés hiányosságát mutatják az alábbi táblázatok is. Még a tömegközlekedési központnak számító Tiszafüredet is jelentősen gyorsabban el lehet érni autóval, mint busszal vagy vasúttal, és ez az arány a kisebb települések esetében tovább romlik. Látszik azonban, hogy a Debrecennel közvetlen vasúti kapcsolatban álló települések (Tiszafüred, Hortobágy) gyorsan elérhetőek az ország második legnagyobb városából.

Útvonal (Budapest-)	Autó (perc)	Vasút (perc)	Busz (perc)
Tiszafüred	103	124	220
Kisköre	103	146	178
Sarud	103	-	186
Tomajmonos tora	120	-	286
Pély	104	-	170
Tiszacsege	132	-	270
Hortobágy	137	165	

Útvonal (Debrecen-)	Autó (perc)	Vasút (perc)	Busz (perc)
Tiszafüred	64	99	80
Kisköre	96	110	148
Sarud	83	-	113
Tomajmonos tora	80	139	145
Pély	97	-	210
Tiszacsege	80	115	180
Hortobágy	38	55	41

3. Táblázat A közösségi közlekedéssel való elérés adatai a térségben Budapest és Debrecen kiindulóponttal

4. táblázat Távolság autóval a környező nagyobb városokból és Budapestről

Helyközi közlekedés

Közúti közlekedés

Magát a tavat egy összekötő utakból álló gyűrű fogja közre, érintve Újlőrincfalva Sarud Tiszánána, Kisköre, Pusztataksony, Abádszalók, Tiszaderzs, Tiszaszőlős és Tiszafüred településeit. A tó észak-keleti oldalán, a Poroszló-Kisköre összekötő út forgalma jelentősen alacsonyabb, mint a délnyugati oldalon haladó Fegyvernek-Tiszafüred összekötő útnak. Alapvetően elmondható, hogy a települések és az őket összekötő utak térbeli struktúrája és kapacitása nem úgy lett megtervezve, hogy mellettük egy nagy kiterjedésű, jelentős forgalmat vonzó tavat képes legyen kiszolgálni.

A Tisza, és a Tisza-tó természetes akadályt képeznek, melyet csak a kiépített műtárgyak, és kompok segítségével lehet áthidalni. A Tisza-tó térségében kiépített hidak északról indulva az M3-as autópálya hídja Polgárnál, a tiszafüredi vasúti, közúti és kerékpáros híd és Kiskörén a vegyes használatú vasúti és közúti híd. Ezen kívül lehetőség van kerékpárral, és korlátozott számban személygépjárművel áthajtani a Kiskörei Erőmű duzzasztóművén is. A hidak mellett kompok biztosítanak átjárást a folyón Ároktő-Tiszacsege, Tiszadorogma-Egyek, Tizzasüly-Tiszaroff és Nagykörű-Fegyvernek között. Várhatóan 2022-től bővülni fog a kompátkelők száma, a Tiszaderzs (Dinnyeshát) és Tiszánána között közlekedő kerékpáros komppal, amely személygépjárművek szállítására nem alkalmas.

A tó körüli gátkoszorú bár átmenő forgalmat már nem bonyolít, de szakaszonként be lehet rá hajtani gépjárművel, mivel a tóparti horgász helyek jelentős része csak így közelíthető meg. Ez - főként a nyári főszezonban - konfliktusokhoz vezethet a kerékpáros forgalommal. A probléma egyik oka, hogy a szabályzat alapján a kerékpáros és gépjármű nem kerül megkülönböztetésre, egyenrangú közlekedési eszköznek minősülnek, a gátkoszorún található burkolat nem tudja kerékpárút szerepét maradéktalanul betölteni.

Közúti közösségi közlekedés

A térség közúti közösségi közlekedését a Volánbusz Zrt. által üzemeltetett regionális autóbusszjáratok jelentik. Helyi autóbusszközlekedésről nem beszélhetünk, az egyetlen helyi autóbusszjárat Tiszafüreden közlekedik 1-es jelzéssel. A térség egyes települései közötti közlekedés gyakran csak átszállással érhető el, közvetlenül csak a jelentősebb közlekedési csomópontok érintésével lehet közlekedni. A térség helyközi közlekedésében az utasforgalom nagyrésze a buszos közlekedést választja.

Vasúti kötőpályás közlekedés

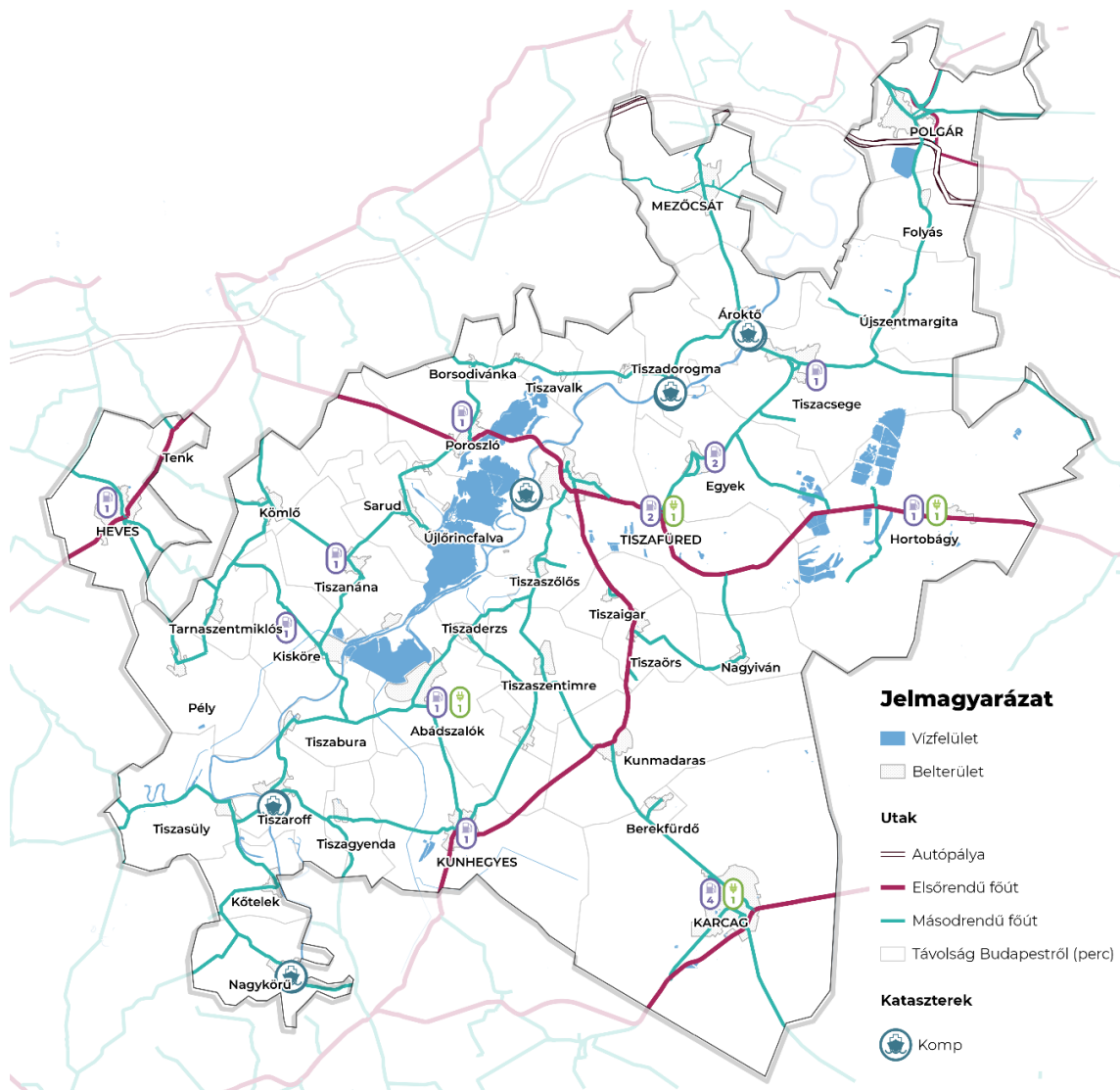
A kötőpályás közlekedés helyi viszonylatban kevésbé kihasznált az autóbusszokhoz képest, mert csak adott vonalakon és alacsony járatsűrűséggel közlekedik. A buszközlekedés fejlődésével fokozatosan leváltotta a vasutat, jó példa erre a Kisújszállás-Kál-Kápolna vonal, amely egy időre be is zárt, és most is csak alacsony sebességgel, ritkán közlekedik.

Vízi közlekedés

A Vízügyi Hatóság által meghatározott, hajózásra alkalmas, illetőleg hajózásra alkalmassá tehető vízi utak közül egyedül a Tisza folyó érinti a térséget, amely teljes érintett szakaszán hajózható. A fókuszterülettel határos, de azt lényegesen nem érintő egyéb vízi út még a Keleti-főcsatorna, illetve a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna.

Kiskörétől Tiszalökiig, több mint 100 folyamkilométernyi szakaszon van lehetőség nyaralóhajókkal közlekedni, ami inkább turisztikai szempontból jelentős. A Köré kikötőben bérelhető nyaralóhajók vezetése nem kötött előképzettséghez, ezért elősegíti a vízi közlekedés élénkülését a térségben, azonban veszélyt is jelenthet a vízén közlekedők számára.

A Tisza-tavon, és a Tiszán is indulnak hajójáratok, melyeknek fő célja a térség élővilágának a bemutatása és nem a menetrend szerinti utasszállítás.

9. Térkép A Tisza-tó térség közúti hálózata és töltőállomások (hagyományos/elektromos)

II.3. Szolgáltatások

II.3.1. Alapszolgáltatások (szálláshely vendéglátás)

Az aktív turizmus tekintetében a célterület elérése mellett az egyik legfontosabb szolgáltatásnak az ide érkezőknek biztosított szálláslehetőségek tekinthetőek.

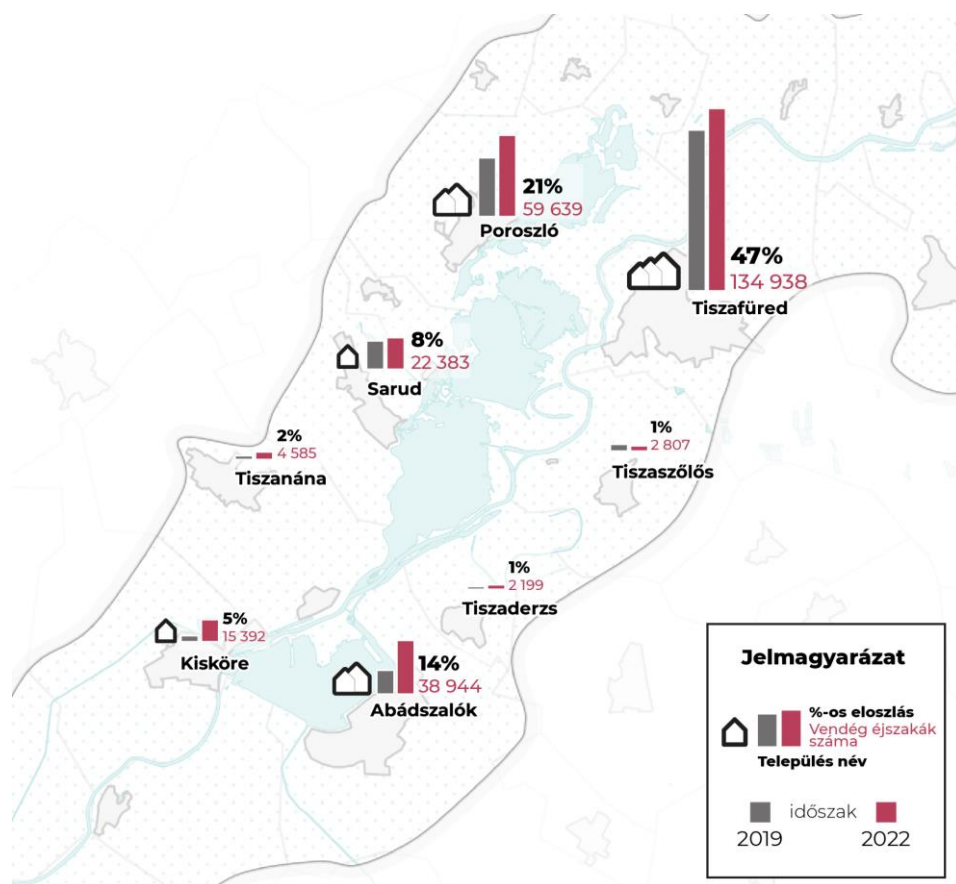
A Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ (NTAK) adatai alapján megvizsgálható a térség településeinek turisztikai vonzereje, bizonyos mutatók tükrében. A rendelkezésre álló adatok a térség 13 településére mutatják meg a 2019-2022-ig terjedő időszakokra a vendégéjszakák és a vendégérkezések alakulását. Az így megvizsgált településekbe beletartoznak a jelentős turizmust bonyolító, Tisza-tó partján elhelyezkedő városok, és néhány kisebb, vízparttól távolabb eső település is.

Összességében a térséget érintő **turizmus egyértelműen felívelőben van**, ezt mutatja, hogy 2019 és 2022 között az vendégek száma 40,3%-kal, az eltöltött vendégéjszakák száma pedig 36,5%-kal nőtt.

Vendégek száma		Vendégéjszakák száma	
Tiszafüred	55 520	Tiszafüred	134 938
Poroszló	25 874	Poroszló	59 639
Abádszalók	14 810	Abádszalók	38 944
Sarud	7 637	Sarud	22 383
Kisköre	6 738	Kisköre	15 392
Tiszanána	1 800	Tiszanána	4 585
Tiszabábolna	1 329	Tiszabábolna	3 064
Tiszaszőlős	1 251	Tiszaszőlős	2 807
Tiszaderzs	694	Tiszaderzs	2 199
Tiszavalk	367	Tiszavalk	920
Újlőrincfalva	104	Négyes	329
Négyes	84	Újlőrincfalva	284
Tiszabura	10	Tiszabura	24

5. Táblázat Vendégszám és vendégéjszakaszám a Tisza-tó partmenti településein

A sorrend jól mutatja, hogy a térség turisztikai súlyát a tóval határos 5-6 nagyobb település adja, közülük is kiemelkedik Tiszafüred, amely önmagában közel annyi vendéget vonz, mint a többi település együttesen. A lista első 3 helyezett települése, Tiszafüred, Poroszló és Abádszalók 10 000 feletti, az őket követő 5 település 1000 és 7000 közötti vendéget fogadott a 2022-es évben.

10. Térkép Vendégéjszakák számának megoszlása a legfrekvenciáltabb Tisza-tó parti településeken

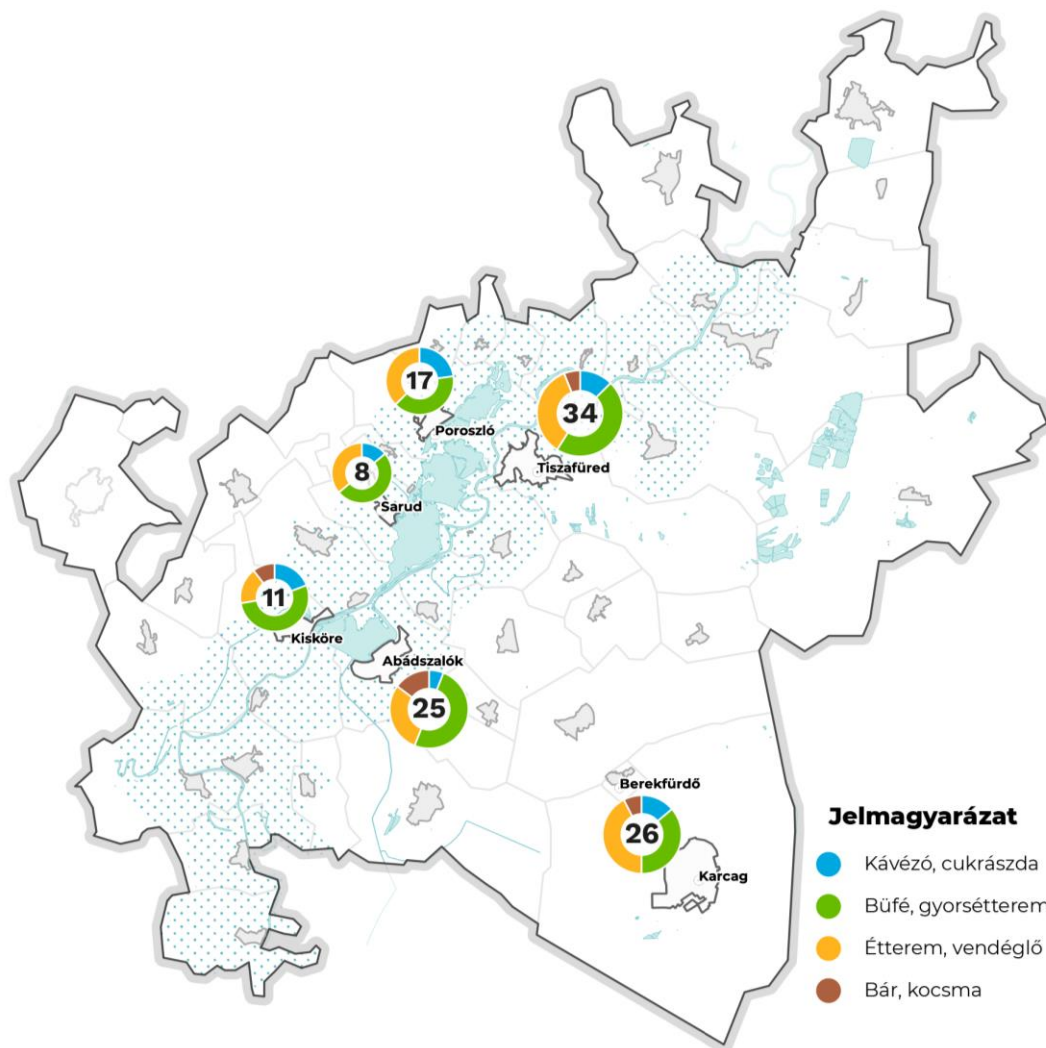
Település	Népesség	Vendég (/lakos)	Vendégéjszaka (/lakos)
Poroszló	2816	9.19	21.18
Sarud	1147	6.66	19.51
Tiszafüred	11411	4.87	11.83
Abádszalók	4257	3.48	9.15
Tiszabábolna	343	3.87	8.93
Kisköre	2800	2.41	5.50
Tiszavalk	297	1.24	3.10
Tiszaderzs	1166	0.60	1.89
Tizzaszőlős	1511	0.83	1.86
Tiszanána	2476	0.73	1.85

Újlőrincfalva	211	0.49	1.35
Négyes	931	0.30	1.16
Tiszabura	2797	0.00	0.01

6. Táblázat Népeességszám, egy lakosra jutó vendég és egy lakosra jutó vendégéjszaka szám a Tiszató partmenti településeken (KSH, Települési T-STAR adatok, 2019)

A népességszámmal összevetett vendéglátási mutatók alapján a sorrend némileg módosul. A Poroszlón és Sarudon töltött vendégéjszakák száma abszolútértéket tekintve is az élmezőnyben volt, népességarányosan pedig kimagasló értéket, lakosonként 20 vendégéjszakát mutat. Az összességében legtöbb vendégéjszakát bonyolító Tiszafüred rendelkezik a legmagasabb népességgel, de népességarányosan is a harmadik legvonzóbb településnek számít. A legjelentősebb különbséget Tizánánán lehet megfigyelni, mely a népességhez viszonyított vendégszámot bemutató lista utolsó harmadába szorult. A lista ötödik helyére került Tiszabábolna, egyetlen, a tóval nem közvetlenül határos településként.

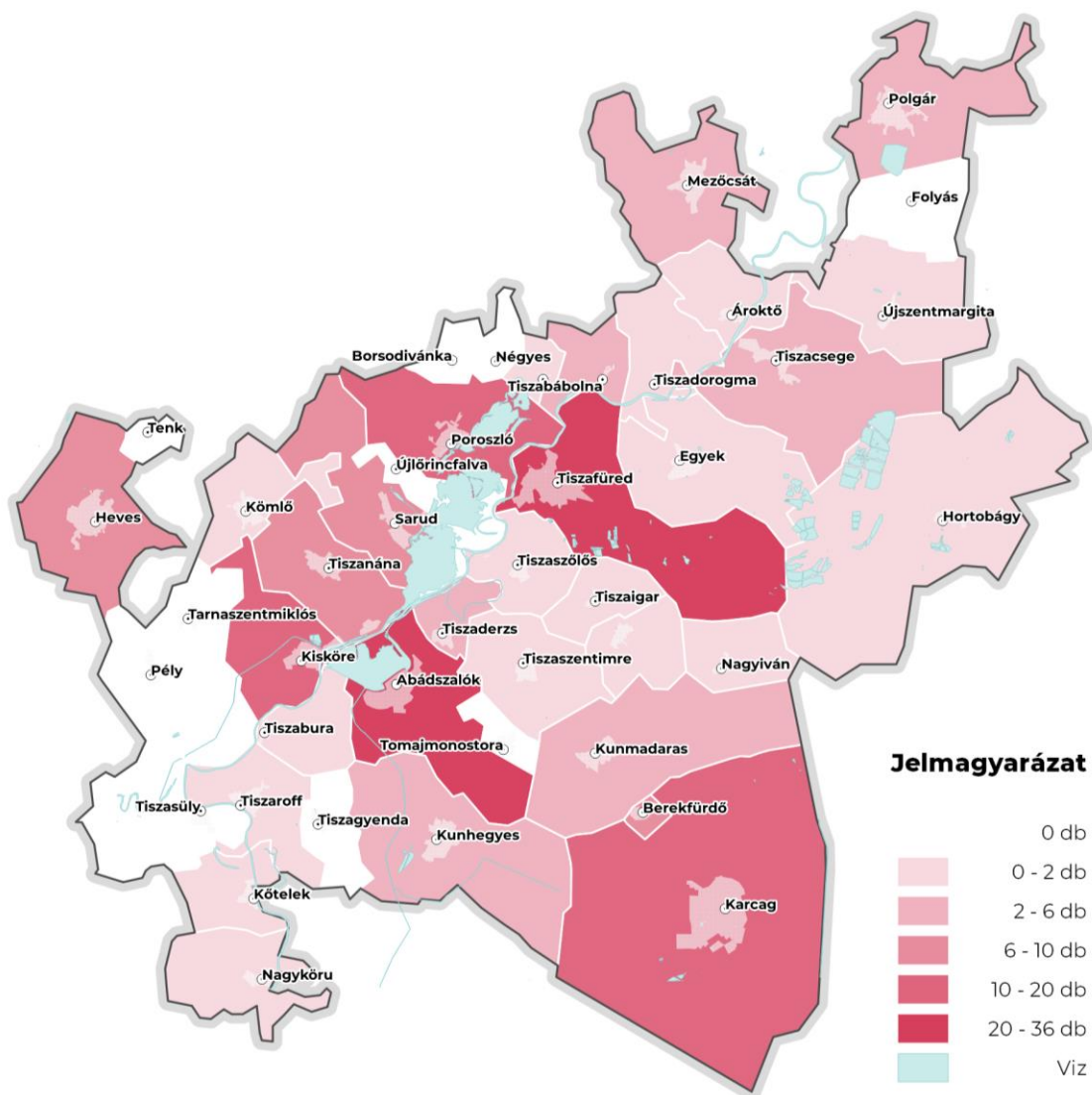
A tóhoz való közelség, illetve a tóparttal kialakított szerves kapcsolat egyértelmű korrelációt mutat a vendéglátás jelentőségével. A vendégéjszakák abszolút értéke alapján rangsorolt listában az első négy település mind közvetlenül a tóparton helyezkedik el, illetve az ötödik, Tiszabábolna is szerves kapcsolatot alakított ki a Szajlai Holt-Tiszával. Tiszaszőlős és Tiszaderzs, csak a középmezőnyben kapott helyet, annak ellenére, hogy közigazgatási területük szintén határos a tóval, de nincs szerves kapcsolat a településmag és a vízpart között. Tiszavalk, bár rendelkezik tóparttal és stranddal, mégis mutat kihasználatlan potenciált a vendéglátás kapcsán. Hasonló helyzetű és méretű település Újlőrincfalva is, mely gyenge vízparti kapcsolattal és alacsonyabb vendéglátási mutatókkal rendelkezik. A térség leginkább kedvezőtlen helyzetű települései a vízparttól távolabb eső falvak, melyek önmagukban nem rendelkeznek számottevő turisztikai vonzerővel, ide tartozik Négyes és Tiszabura.

11. Térkép Vendéglátóhelyekkel való lefedettség

A térségben kevés nagyobb befogadóképességű **szálloda** található, ezek is Tiszafüredre, Poroszlóra és Berekfürdőre összpontosulnak, utóbbi a fürdő- és gyógyturizmus miatt kedvelt pihenőhely. Tiszafüreden a Tisza Balneum Hotel Konferencia és Wellness Központ, a Park7 Hotel és a Hotel Hableány, Poroszlón a Poroszlói Kastélyszálló, Kiskörén a Tiszaparti Rokonok Szálloda és Étterem, Berekfürdőn a Thermal Hotel Szivek és a Hotel Touring a legnépszerűbb szállodák. Az ilyen jellegű szálláshelyek gyakrabban köthetőek gyógyturizmushoz, vagy konferenciákhoz és kisebb jelentőséggel bírnak az aktív turizmus szempontjából.

A Tisza-tó jellemző szállás típusa a több vendégház összekapcsolásából álló **apartmanpark**, ahol jellemzően egymás melletti házakat vagy mobilházakat van lehetőség bérelni. Ilyen például Tiszafüreden az Örvényi Horgony Pihenőpark, a Tiszavirág Panzió és Üdülőközpont, Sarudon a Sarudi Wellness Apartman, Kiskörén a Tisza-tó Apartmanpark Hotel. Vannak köztük közvetlenül a parton elhelyezett, jellemzően egyszerűbb, mobilházas kialakításúak és jól felszerelt családi házas szállások is.

12. Térkép Szálláshelyek száma a térségben

Az apartmanparkokkal részben átfedő szállástípus a **kemping**, ahol sátorozás és lakóautóban alvás mellett gyakran mobilházak bérlésére is van lehetőség. A kempingezés az aktív turisztika szempontjából az egyik legfontosabb szállásforma, hiszen a tó, vagy a folyó mentén evezők és kerékpározók számára ez a legegyszerűbb módja az éjszaka eltöltésének. A kempingek általában közvetlenül a vízpart közelében kapnak helyet, nem kell kitérőt tenni a megközelítésükhöz, így mindkét túratípus számára ideálisak. Ilyen típusú szálláshelyet a Tisza-tó partján szinte minden településen létesítettek.

A térség legelterjedtebb szállástípusa az **apartman/vendégház**, ahol jellemzően egy épületet lehet bérelni, ez elhelyezkedhet egy külön vízparti üdülőtelepen, de a település központi részén is. Számatalan ilyen szállás található a népszerűbb tóparti településeken, de ez a szállásforma gyakorlatilag a térség összes többi, kisebb turisztikai vonzerejű községében is előfordul. A vendégházak között is megtalálhatóak minden igényt kielégítő luxus ingatlanok és megfizethetőbb szállások is, ezért egyértelműen nem mondható el, hogy a térségben az alacsony fizetőképesség miatt terjedt el ez a vendéglátási forma. Aktív turizmus

szempontjából hátrány, hogy az ilyen szállások foglalása kevésbé rugalmas, az itt megszállók jobban helyez és gépjárműhöz kötöttek.

Külön említést érdemelnek a speciális vízi szálláshelyek, melyeknek több fajtája is megjelent az elmúlt években. Az abádszalóki Tündérfátyol egy, a parton horgonyzó szállodahajó étteremmel és medencével. A tavon több úszóház bérlésére is lehetőség van, ezek teljesen felszerelt apartmanok, melyek csak vízen közelíthetők meg. A gáton belül kizárólag mobil építmények helyezhetők el, ezért több helyen is megjelennek úszó apartmanok, ezek közül legismertebb az Abádi Úszófalu. A vízi szállás egyik formájaként értelmezhető a nyaralóhajó bérlés is.

Összegzés

Az elérhető adatok alapján a térség gyors ütemű fellendülése figyelhető meg, azonban az ide irányuló turizmus aránytalanul oszlik meg, 4-5 népszerű településen összpontosul. A 2019-es és a 2022-es adatok összevetése alapján a pandémia és az ehhez köthető aktív, belföldi turizmus jó hatással volt a Tisza-tó látogatottságára. A turizmus növekedéséhez hozzájárult az elkészült kerékpáros híd is. A szálláshelyek tekintetében jelentős sűrűsödés a tó környezetében van, illetve néhány távolabbi kivétel Hortobágy és Berekfürdő (itt más vonzerők jelentkeznek). Szálláslehetőségek típusait tekintve egyértelmű túlsúlyban vannak a vendégházak és apartmanok, de jellemzően a tóparti településeken helyet kap kemping és szálloda is. Az egyedileg bérelhető szálláshelyek túlsúlyát okozhatja, hogy a térség nem rendelkezik turisztikai múlttal, nem volt idő hagyományos szállodák kialakulására, mint a Balaton esetében. A helyiek számára viszont ez a turizmusból való jövedelemszerzés legegyszerűbb módja. Az aktív turizmus és a természettel való összhang tekintetében a leginkább kedvező szállástípusok a kempingek, de több helyen kérdéseket vet fel az adott partszakasz szabad használata és túlzott átalakítása (pl.: Kisköre, Ringa-tó Apartmanpark).

II.3.2. Egyéb speciális szolgáltatások

Az elmúlt évek infrastrukturális fejlesztéseinek köszönhetően a Tisza-tó egyre nagyobb figyelmet kap az aktív- és ökoturisztikai attrakciókat keresők körében. A keresleti fellendülés magával vonzza a kínálati oldal folyamatos fejlődését is. A szolgáltatók közötti hálózatos együttműködés azonban még kezdetleges. A kerékpáros körhöz csatlakozva több ponton is létrejöttek szerviz és pihenőpontok jellemzően valamilyen szolgáltatással párhuzamosan.

A vízimentés kérdésköre a Tisza-tónál megkerülhetetlen. A statisztikák alapján a **legtöbb baleset és haláleset a strandokon történik**, az itt bérelhető eszközök (pl. vízibicikli) használata mégis kevésbé szabályozott, mint a vízi túrázáshoz kötődő eszközöké, ahol arányaiban kevesebb a baleset. A strandüzemeltetők a képzés és a munkakör betöltésének feltételeit nem ellenőrzik kellőképpen.

Fontos feladat a nagyközönség folyamatos szemléletformálása és a kapcsolódó szabályozás felülvizsgálata. Jelenleg a vízi mentést a Tisza-tó Járási Önkéntes Mentőcsoport végzi megfelelő eszköz és ember állománnyal. A nyaranta elinduló Tourist Police program keretében harmadéves mentőtiszt hallgatók működnek együtt a Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság állományával, a hatékonyabb segítségnyújtás érdekében. A Bodrogon, a Tiszán és a Tisza-tavon 2020 nyarán meginduló nyaralóhajó program plusz terhet jelent a vízügyi rendészet számára, így a programhoz kapcsolódó mentési szolgálatot a Nyíregyházi Tűzoltó és Vízügyi Egyesület látja el. A mentőhajók és mentő jetszik az ehhez szükséges felszereléssel megfelelően vannak ellátva.

A Tisza gyors folyású szakaszán nem lehet olyan stabil vízimentő jelenlét kialakítani, mint a Balaton esetében, így a meglévő vízimentő egységek számának növelésével, illetve a **vízirendészettel közös járőrpárok létrehozásával lehet fokozni a folyón túrázók biztonságát**. A kikötőkben fontos megteremteni a vízimentés infrastrukturáját, mentőeszközök, a mentést segítő felszerelések beszerzésével. **A Tisza-tavon megszervezhető a balatoni mentésirányítási rendszer mása, mentőhajó-bázisokkal, hajókkal, kommunikációs eszközökkel és mentést segítő felszerelések telepítésével**. A Tisza Kiskörétől délre eső szakaszain a hosszú, vízitúrázók által ritkábban látogatott szakaszokat találunk, így a térséget érintő Kiskörétől Nagykörűig tartó folyószakaszon a vízimentés megszervezése kevésbé hangsúlyos.

Főbb probléma, hogy a vízen közlekedők növekvő száma egyre több konfliktussal jár, ezt a helyzetet szabályozói szinten kell megnyugtató módon rendezni. Nincs egységes képzés és nincs egységes követelményrendszer a vízimentés számára. A vízirendőrök számára sincs kötelező vízimentési gyakorlat. A kezdő vízi túrázók számára a vízen járás megfelelően képzett túravezetőkkel lenne biztonságos.

Horgászturizmus

Bár a horgászat szorosan nem tartozik az aktív turizmus alá, mindenképpen meg kell említeni, hisz jelentős a térségben. A Tisza-tó halállománya rendkívül gazdag és változatos. Jelenleg 65 halfaj lelhető fel a tározóban. A tó duzzasztása következtében létrejött tározó horgászparadicsom az ide látogató horgászoknak. A Tisza-tó előnye, hogy vizei változatosak, van állóvíz, folyóvíz, szigetek, mocsarak, nádasok, holtágak és öblítőcsatornák, így mindenki megtalálhatja, a neki kedvező terepet. Csónakból és partról egyaránt lehet horgászni, de van lehetőség túravezetőt is felbérelni. Télen lehetőség van lékhorgászatra is a tó befagyott jegén. A horgászat által igénybevett vízfelületek horgászati rendje nincs még összhangban az egyéb vízhasználati módokkal.

II.4. Kommunikáció, információ, promóció

A területről nyomtatott és online platformokon is nehezen lehet átfogó információhoz jutni. A fellelhető anyagok egy része már nem aktuális, míg mások rendkívül hiányosak. Ezen igyekszik segíteni az AÖFK által kiadott térségbemutató kiadvány, illetve a Tisza-tó kalandtérkép.

A kerékpáros és vízitúrázás tervezésében nagy segítséget jelent a Frigoria kiadó Tisza-tó, Hortobágy kerékpáros és vízitúra kalauz túratérképe, amelyben számos kerékpáros és evezős útvonal található leírással és részletes térképpel együtt.

A térségi kommunikációban kimagasló az I Love Tisza-tó weboldal mely a régióban lezajló jelentős események gyűjtőhelye. A Tisza-tó kommunikációjában Ljasuk Dimitryt is meg kell említeni, aki a Tisza-tó legaktívabb és legjelentősebb természetfilmese és környezetvédője. Nevéhez fűződik több népszerű nagy elérést generáló rövidfilm. Emellett egész estés filmje, a Jóreménység-sziget a mozivászonon is bemutatja a térség kincseit a természetfilmek kedvelőinek. Az általa szolgáltatott médiatartalmaknak óriási jelentősége van az elmúlt években a térség eddig sokak számára ismeretlen kincseinek bemutatásában. Nevéhez fűződik továbbá a Tisza-tó Az ember alkotta paradicsom címet viselő könyv. Praktikus térkép melléklettel a Tisza-tó minden szegletéről, továbbá szolgáltatókat, vendégvárókat és vendéglátókat bemutató katalógussal.

II.5. Értékelés az egyes túratípusokra való alkalmasság szempontjából

A térség természetföldrajzi helyzetéből adódóan változatos **vízi sportok** űzését teszi lehetővé, a tavat teljesen körbejárhatóvá tevő gátkoszorú pedig a **kerékpárosok** számára teszi vonzó célponttá a környéket. A stratégiában meghatározott fő túratípusok közül a térség alföldi jellegéből adódóan háttérbe szorul a gyalogos természetjárás, a síturizmus pedig teljesen hiányzik.

A térségen több olyan sajátos konfliktushelyzet is kialakult, melyek feloldása szükséges a tiszta-tavi aktív turizmus érdekében. Ezek közül kiemelendő a belső égésű motorral hajtott vízi járművek jelenléte, amely mind a természeti környezet, mind a vízi közlekedés szempontjából problémát jelent. Az aktív turizmus szempontjából kiemelten fontos természeti környezetet a vízparton megvalósuló átgondolatlan beépítések is veszélyeztetik, ezért a jövőben ez a kérdéskör is fontos része kell, hogy legyen a térséget érintő terveknek.

II.5.1. Gyalogos természetjárás

Vonzerők

A Tisza-tó térségében alapvetően a mezőgazdasági kultúrtáj dominál, a környezet erdősültsége alacsony és változatos felszínformákban sem bővelkedik, így nem tartozik az ország gyalogos természetjáró célpontjai közé. Az alföldi fekvésből adódóan nincsenek természetes kilátópontok, amelyek a gyalogtúrák célpontjait, vagy állomásait képezhetnék, az alacsony erdősültség és a szántóföldi növénytermesztés dominanciája miatt pedig kevés az árnyékos útszakasz.

A gyalogos turizmus vonzerejét növelhetik még a települések egyedi épített értékei és a látványos tájértékek, azonban az érintett települések alapvetően olyan alföldi falvak és kisvárosok, melyek csak kevés ilyen látnivalóval rendelkeznek, és az egyes látnivalók inkább kerékpárral bejárható távolságra vannak egymástól. Hasonló a helyzet a partmenti pihenőinfrastruktúrával, az illemhelyek, ivóutak és padok egymástól nagyobb, kerékpárral bejárható távolságra vannak.

A tavat körbefogó gátkoszorú sík, gyalogos tempóval hosszú és egyhangú aszfaltos útja leginkább a teljesítményt előtérbe helyező turisták szempontjából lehet vonzó, például a futás, nordic walking vagy triatlon kedvelőinek.

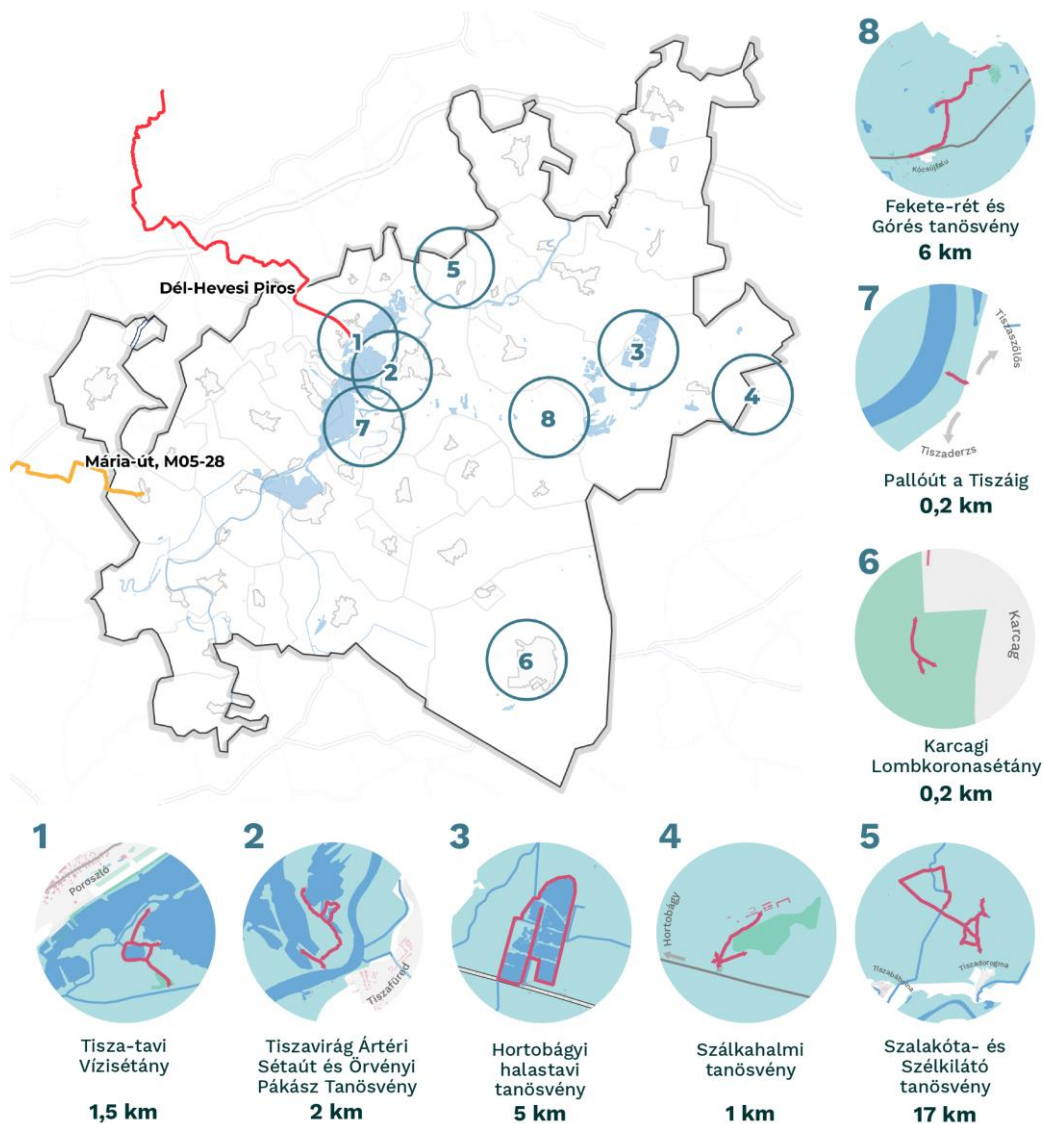
A gyalogtúrákhoz kapcsolódóan hazánkban is egyre gyakrabban megjelenik a vadkempingezés. A Tisza-tó rendelkezik ehhez megfelelő adottságokkal, a kiépített kempingektől az elhagyatott vízparti tisztásokig minden megtalálható, ezért a természetjárás ezen fajtája jelentős potenciállal rendelkezik itt. Nemzeti parkokban, természetvédelmi területeken sátorozni csak a kijelölt helyeken szabad, vagy erre engedélyt kell kérni az adott nemzeti park igazgatóságánál. A Tisza-tó tekintetében ilyen a Poroszlói és a Sarudi-medence, melyek a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozó védett területek. Jelenleg a tó egész területén, kizárólag horgászás céljával engedélyezett a szabadban alvás.

A gyalogos túrázás télen is űzhető, a Tisza-tónál külön érdekesség a jégtúrázás. A téli időszakban befagyó víztükrön több szolgáltató is szervez túrákat, mely során gyalog és jégkorcsolyával is lehetőség nyílik a tó bejárására. A téli túrák előnye a vízen és a szárazföldön is, hogy ilyenkor kevesebb a látogató, így zavartalanabban megfigyelhető a térség állatvilága.

Útvonalak

Más térségekkel összevetve rendkívül kevés jelzett túraút érinti a területet. Az országos túraútvonalak közül a kék jelzéssel ellátott utak elkerülik a Tisza-tó térségét, a piros túrautak közül a Dél-Hevesi piros érinti a tavat.

Helyi természetet bemutató, információs táblákkal ellátott, kiépített tanösvény több is van a térségben. Ezek az utak jellemzően néhány kilométer hosszúak, gyakran a víz felett kiépített pallókon haladnak, ideális útvonalat jelentenek családoknak, de izgalmas kitérők lehetnek a tavat kerékpárral körbejáróknak is.

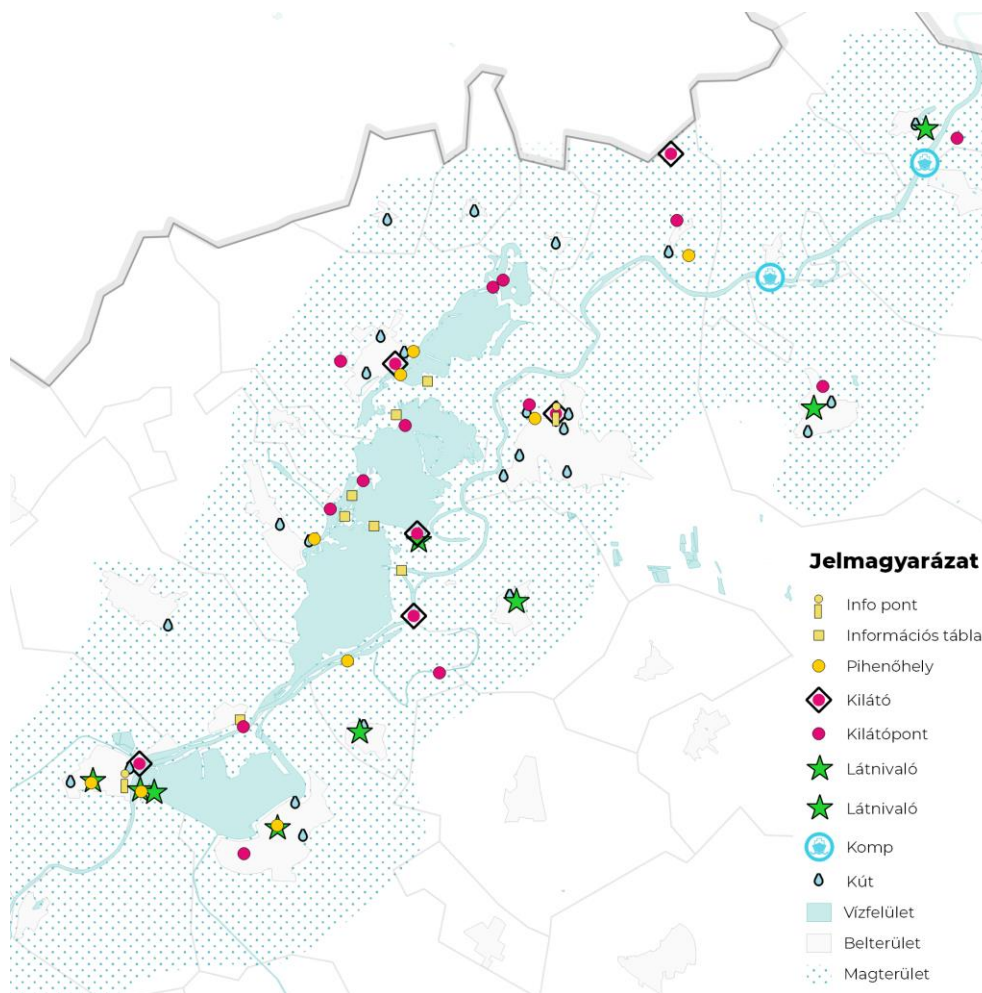
13. Térkép A Tisza-tó térségének jelentősebb tanösvényei és túraútvonalai

A tanösvények közül a következőket érdemes kiemelni:

- Poroszló, Tisza-tavi Vízisétány
- Tiszaörvény, Szabics kikötő: Tiszavirág Ártéri Sétaút
- Tiszaörvény, Örvényi Pákász Tanösvény
- Hortobágyi-halastavi tanösvény
- Szálkahalmi tanösvény
- Szalakóta- és Szélkiáltó tanösvény
- Karcagi lombkoronasétány
- Pallóút a Tiszáig (Tiszaszőlős – Tiszaderzs közti gátszakaszon)
- Fekete-rét és Góré tanösvény
- Tarnaszentmiklós, Hamvajárási tanösvény (6,5 km)
- Pély - Tarnaszentmiklós, Hanyi-éri tanösvény (7,7 km)

Pihenőhelyek

A gyalogos turizmus egyik alappillére, a változatos táj mellett a jól kiépített pihenőinfrastruktúra, amely gyalogos természetjárás esetén nem igényel speciális felszerelést. Ebből adódóan a Tisza-tó körül a kerékpáros infrastruktúra pihenői is alkalmasak lehetnek a túrázók számára, azonban a kerékpárral megtehető távolságokból adódóan sűrűségük nem elegendő gyalogosok számára.

14. Térkép Gyalogos természetjáráshoz kapcsolódó POI-k

Szolgáltatások

A gyalogos turizmushoz kapcsolódó szolgáltatási igények jellemzően azokra a hagyományos szálláshely és vendéglátói szolgáltatásokra terjednek ki, melyeket a turisták többsége is használ. Az elenyésző számú gyalogos természetjárót a jelenleg kiépült szolgáltató hálózat is ki tudja szolgálni, ilyen jellegű, túrázókra specializálódott vállalkozások megléte jelenleg nem releváns a területen.

Információ, események

A Tisza-tó és a Hortobágy térségét a gyalogos természetjárás szempontjából térképpel és túraajánlatokkal részletesen bemutató online és offline felületek, kiadványok nincsenek. A térség adottságaihoz és a kereslethez illeszkedve elsősorban a kerékpáros és vízi térképek dominálnak, amelyeken azonban elvétve megjelennek turistautak is.

II.5.2. Kerékpáros turizmus

Vonzerők

A Tisza-tó kiemelt kerékpáros turisztikai desztináció, mely a közelmúlt fejlesztéseinek köszönhetően még inkább vonzóvá vált. A tavat mára már teljesen körbekerülő kerékpárút felfűzi a Tisza-tóhoz kapcsolódó látnivalók jelentős részét, ilyenek például a hallépcső és a duzzasztógát Kiskörénél, a kerékpáros híd Poroszló és Tiszafüred között és nem utolsósorban a víztározó élővilága, melyre teljes panoráma nyílik a gát koszorújáról.

Alföldi elhelyezkedéséből adódóan sík terepet biztosít a kerékpározók számára, a teljes tavat körbekerülő Nagy kör teljes 95 kilométeres hosszán alig 20 méternyi szintemelkedést kell leküzdeni. Ez alkalmassá teszi a tavat családosok és kisgyermekes kerékpárosok számára is. További vonzerőt jelent, hogy a tó körbekerülése egy nap alatt is kényelmesen teljesíthető program.

A közelmúltban számos, a Tisza-tó kerékpáros infrastruktúráját fejlesztő beruházás valósult meg, ilyen például a Tisza-tavi Kerékpáros centrum, a Tisza-tó expressz kerékpárszállító kocsijai és 2 kerékpáros híd is. A beruházások hatását igazolja, hogy még a pandémia alatt is növekedett az ide látogató kerékpárosok száma, 2020-ban 80000 kerékpárost számoltak a kerékpáros hídon Poroszló és Tiszafüred között

2021-ben a Tisza-tavat körbekerülő szakasz lett az Év Kerékpárútja, ezt a címet az AÖFK, a Magyar Közút, a Magyar Kerékpárosklub és a KTE Közlekedésbiztonsági Tagozata által kiírt versenyen, több mint 11 ezer szavazó részvételével sikerült elnyerni.

A tó körüli kerékpárút legfőbb problémája az árnyékos szakaszok szinte teljes hiánya és az ivóvíz vételi pontok ritkasága. A kerékpáros infrastruktúra egyéb hiányosságai leginkább a tótól távolodva jelentkeznek. A Tiszafüred-Poroszló tengelytől északra fekvő Nagy Kör kiépítése hiányos, a töltések burkolása sok esetben nem valósult meg, a tótól távolabb eső települések pedig nem kapcsolódnak a Tisza-tóhoz, így nem tudják annak kerékpáros forgalmát becsatornázni.

Útvonalak

Nemzetközi jelentőségű kerékpáros útvonalak közül kettő is érinti a térséget, ezek az az **EuroVelo 11** és **14** kerékpáros útvonal magyarországi szakaszai. Az EuroVelo 11 teljes hosszában kitáblázott, a Tisza menti gátkoszorún, alacsony forgalmú utakon halad. Az EuroVelo 14 hazánk legfrissebb, jelenleg is kivitelezés alatt álló szakasza, az országot kelet-nyugat irányban szeli át, két végpontja Románia és Ausztria. Az útvonal kitáblázott, Poroszlóról a kerékpáros hidakon halad át Tiszafüredre, ahonnan Egyeken és Hortobágyon át halad Debrecenbe.

A tó teljes egészében körbekerékpározható, erre több alternatív útvonal is lehetőséget nyújt.

A **Nagy kör** 95 kilométer hosszú, Kisköre - Dinnyéshát - Sarud - Poroszló - Tiszabábolna - Tiszadorogma - Tiszafüred - Abádszalók - Kisköre települések érintésével kerüli meg a tavat. A Kis kört nem érintő szakaszon nincs kiépített különálló kerékpárút, több helyen murvás, vagy burkolatlan úton kell haladni.

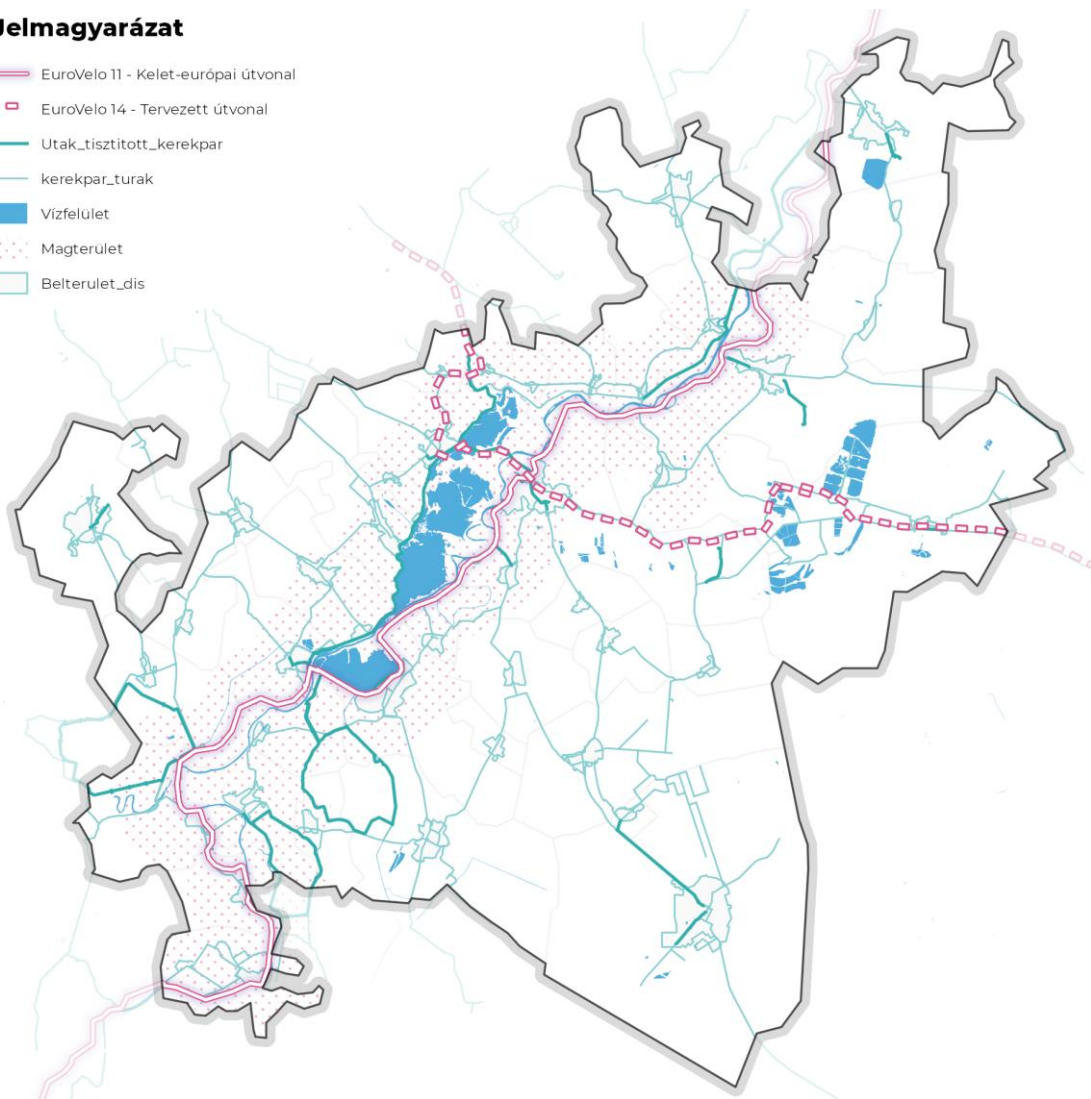
A **Kis kör** 70 kilométer hosszú, és Tiszafüred - Adábszalók - Kisköre - Sarud - Poroszló - Tiszafüred útvonalon halad. A Kis kör szinte teljes hosszában kiépített kerékpárúttal rendelkezik. Fontos kiemelni, hogy bár túlnyomórészt a kerékpáros használat dominál, a Tisza-tó gátja nem kizárólag kerékpárforgalmú útszakasz, még

a nyári főszezonban is gyakran lehet motorosokkal és autósokkal találkozni. Emellett Kiskörén, az erőmű területén, illetve a duzzasztógáton a helyi szervízúton, csak az autókkal egy útvonalon haladhatnak a kerékpárosok. Az OTRT-ben kijelölt nyomvonal azonban már itt is a Kiskörei Tisza-híd mentén, a duzzasztógát megkerülésével, Kiskörén keresztül vezető kerékpárúton jelöli a kerékpárosok útvonalát.

A két fő körön kívül kiegészítő útvonalak is kapcsolódnak a tóhoz, ilyen például a **Nagykunsági víztározót megkerülő szakasz**, amelyre Kisköre mellett, Pusztataksynánál, vagy Abádszalóknál lehet leágazni, egy további 33 kilométeres túrára. Itt az alkalmi víztározó gátján kiépített jó minőségű úton és a Nagykunsági öntözőcsatorna mentén tudunk kerékpározni.

Jelmagyarázat

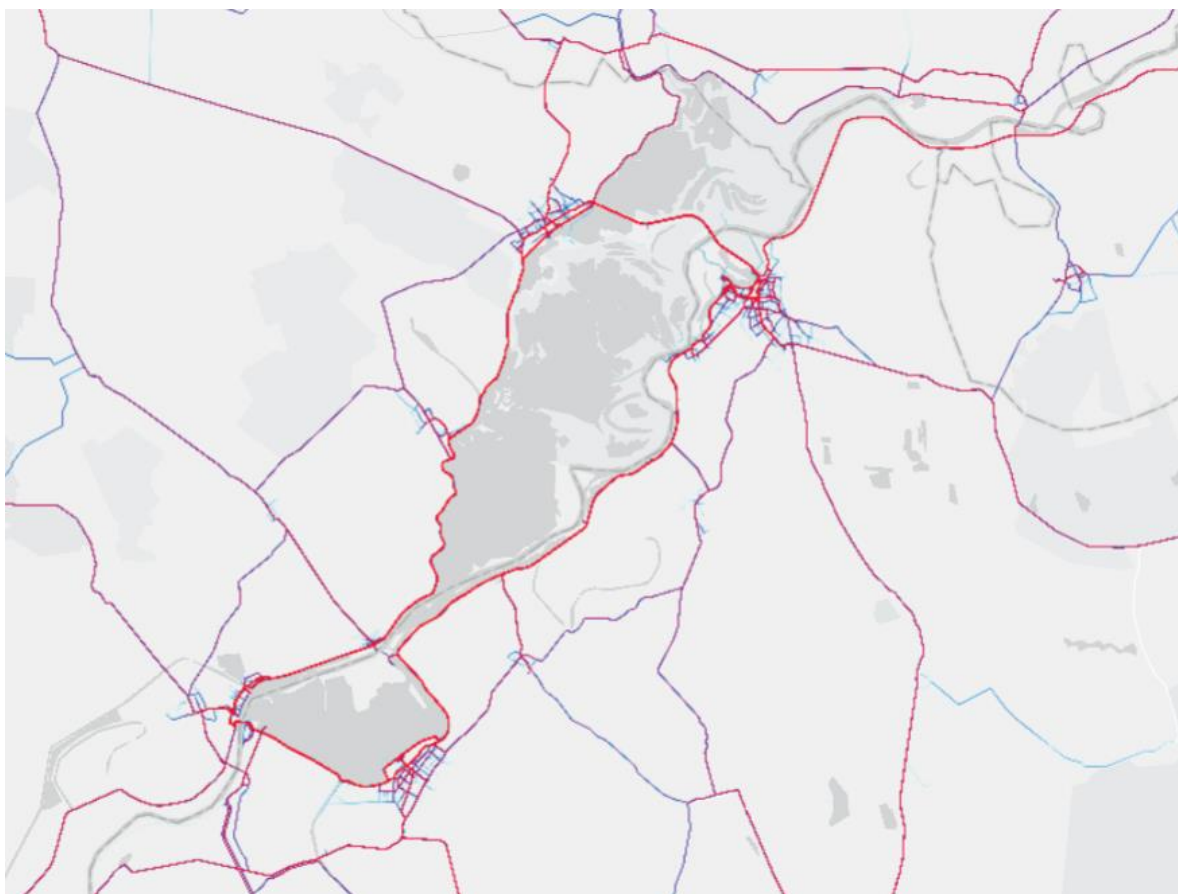
- EuroVelo 11 - Kelet-európai útvonal
- EuroVelo 14 - Tervezett útvonal
- Utak_tisztított_kerekpar
- kerekpar_turak
- Vízfelület
- Magterület
- Belterület_dis

15. Térkép A Tisza-tó térséget érintő kerékpáros útvonalak hálózata

Vannak tematikus körök, amelyek a környék ipari emlékeit vagy ökológiai különlegességeit mutatják be, egyes útvonalak feltárják a Hevesi füves puszták Tájvédelmi Körzet és a Hortobágyi Nemzeti Park védett területeit is. A túrák jellemzően alacsony forgalmú utakon vezetnek, de nem ritkák a földútra letérő útvonalak sem, ezzel a kerékpározás más, napjainkban egyre népszerűbb válfajait (gravel, cyclocross) is bekapcsolva a térség kerékpáros turizmusába. Az Hortobágy területét bejáró kerékpártúrák elérhetőek az Aktív Magyarország honlapján és a

Hortobágyi Nemzeti Park is szervez ilyeneket, utóbbinál kerékpárkölcsonzésre és vezetett túrákra is van lehetőség. Az útvonalak részletes leírása és térképes jelölése ellenére azonban, az interneten elérhető kerékpáros forgalmat bemutató oldalak (pl.: Strava) alapján ezek a körök csak kis mértékben jutnak el a célközönséghez.

16. Térkép A Strava heatmap térképen az egyes útvonalak népszerűsége

Szolgáltatások

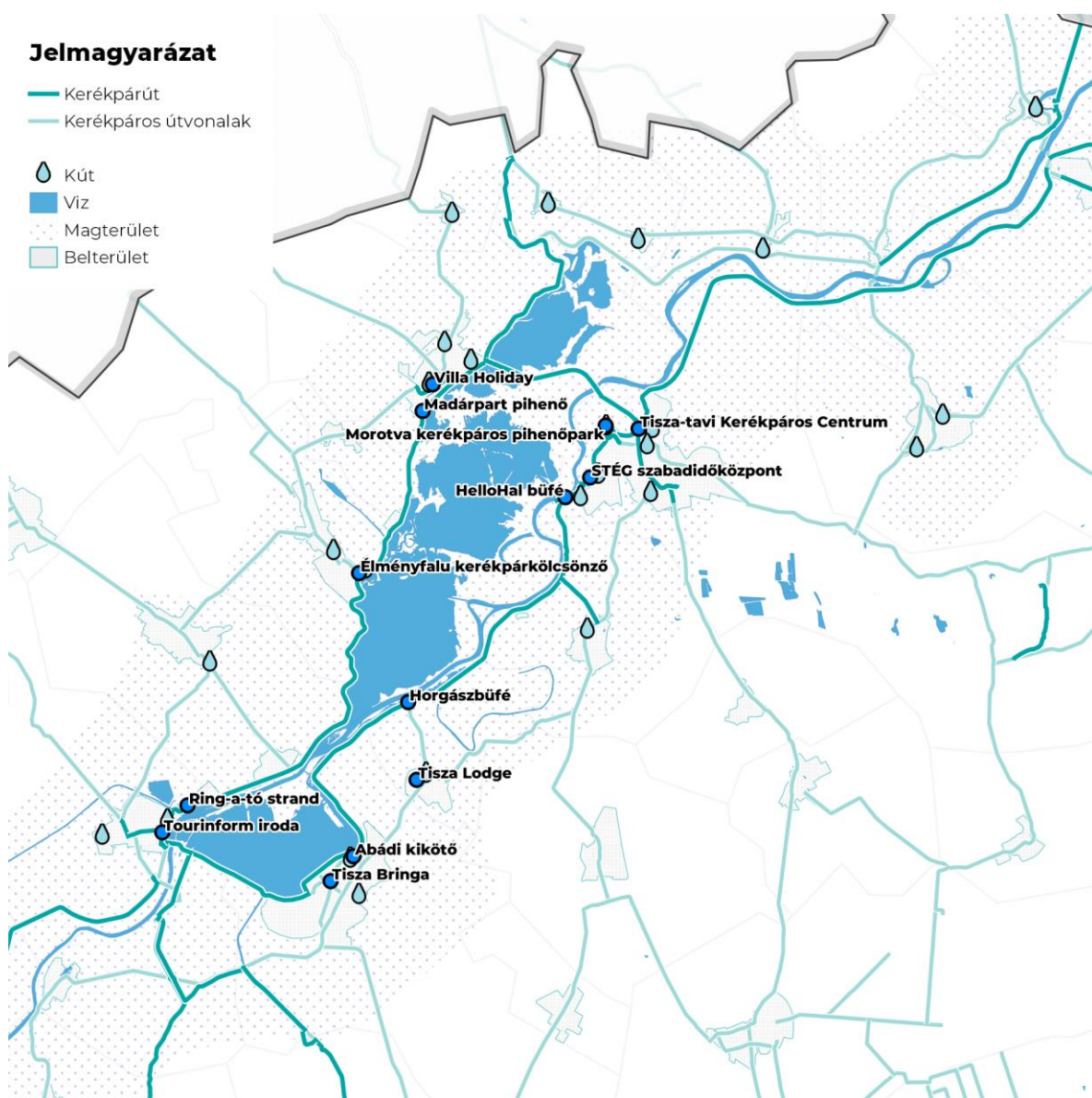
A tó aktív turizmusának vezető ágazataként a kapcsolódó szolgáltatások köre is széles. A kerékpár szállítása Budapestről vonattal és busszal is biztosított, de a tó menti települések majdnem mindegyikén kerékpárt bérelni is van lehetőség. A tó mentén számos kerékpáros szervízpont van kihelyezve, emellett mindenhol vannak kerékpár tárolók és néhány fedett kerékpáros pihenő is, a kerékpárutat érintő településeken pedig büfék és éttermek épültek ki a kerékpárosok fogadására. Amiből az úton leginkább hiány van az az árnyék és az ivóvíz vételi lehetőség. Ez a kettő a tó legforgalmasabb évszakában, nyáron, elengedhetetlen része lenne az infrastruktúrának.

Kerékpárkölszönző:

- Tisza-tavi Kerékpáros Centrum: Defektszolgáltatás is igénybe vehető
- Élményfalu kerékpárkölszönzője, Sarud
- Stég szabadidőközpont, Tiszafüred
- Strand bejárat mellett, Abádszalók
- Abádi kikötő, Abádszalók
- Tourinform iroda, Kisköre

Pihenőhely, szervíz:

- Madárpart Pihenő, Poroszló
- Horgászbüfé, Tiszaderzs
- Ring-a-Tó, Kisköre
- Morotva kerékpáros pihenőpark – Tiszafüred
- HelloHal büfé, Tiszaörvény

17. Térkép A Tisza-tó térség kerékpározáshoz kapcsolódó szolgáltatási hálózata

A Tisza-tavi Kerékpáros Centrum épülete kifejezetten a kerékpárosok számára épült, az első emeleten található öltöző és zuhanyzó kerékpárral is megközelíthető, köszönhetően a körülvelő függőjárdáknak. A második emeleten kávézó és látványterasz várja a felfrissülni vágyókat, panorámával a tóra. A földszinti kölcsönzőben 400 kerékpár választható, minden igényt kielégítve, a terekingtől az országútin át az e-bike-ig. Aki itt kölcsönöz, egyben mobilszerviz szolgáltatást is kap, így műszaki hiba esetén gyorsan és kényelmesen javításhoz, új kerékpárhoz, vagy transzferhez juthat.

Tiszanána (Dinnyéshát) és Tiszaderzs között kerékpáros komp is közlekedik, amely nagy segítség azoknak, akik lerövidítenék a tó megkerülését.

Információk, események

2021 nyarán került megrendezésre a Hello, Tisza-tó kerékpáros teljesítménytúra, a Túrafüggő Túrablog szervezésében, ahol a Kis kör 67 kilométeres gátkoronáját a tóparti városokban elhelyezett checkpointok érintésével kellett megkerülni, a sikeres teljesítés érdekében. A barátságos, 36 órás szintidő lehetővé tette, hogy a program nem csak a versenyzők, hanem a többnapos kényelmes túrát preferálók számára is teljesíthető legyen. Kerékpározáshoz kapcsolódó rendezvények még a Tour de Tisza-tó, a különböző évszakokban megrendezett Tisza-tó Kerülő Kerékpáros Túrák vagy a McDonald's BringaMánia Tisza-tó Túra. Az Ultra Tisza-tó 130, az Ultrabalatonhoz hasonlóan tókerülő verseny, 130 kilométeren. Futva vagy kerékpáron, egyedül vagy csapatban is lehet nevezni.

A Tour D'Opera olyan kerékpáros körtúra, amely során a résztvevők körbe tekerik a Tisza-tavat úgy, hogy minden településen megállva a hazai zenészek koncertjeit élvezhetik. A tiszafüredi Decathlon tavi napokon ki lehet próbálni a különböző vízi és vízparti szabadidős sportokat.

Magyarország egyik legrangosabb országúti kerékpáros versenyét, a Tour de Hongriet 2022-ben öt, hazánk tájait és városait bemutató szakaszon rendezték meg, ebből a Karcag-Hajdúszoboszló szakasz keresztül haladt a térségen. A nemzetközi verseny amellet, hogy népszerűsíti a kerékpáros sportot, jelentős sportturizmust is vonz, az adott szakaszokat hobbikerékpárosok is letekerhetik a versenyt követően.

A kerékpárosokat megszólító kiadványok a következők:

- Frigoria kiadó: Tisza-tó, Hortobágy kerékpáros és vizeitúra-kalauz

A 2016-os kiadású füzet részletes térképeken mutatja be a térséget. Fő fókusz a kerékpáros és vízi útvonalak bemutatása, előbbiből 24, utóbbiból 10 ajánlott útvonalhoz tartozik térkép és leírás 3 különböző nyelven. A kiadvány a térség településeiről is tartalmaz térképeket és leírásokat, valamint néhány helyi hagyományt is felsorol. Összességében egy kompakt összefoglaló, mely segít megismerni a térséget, az aktív turisztikát előtérbe helyezve.

- Aktív Magyarország: Aktívan a Tisza-tónál és a Hortobágyon
- Aktív Magyarország: Tisza-tó, az ember alkotta paradicsom
- Aktív Magyarország: Tisza-tavi kalandtérkép
- Cartographia: Tisza-tó szabadidőtérkép

II.5.3. Vízi turizmus

Vonzerők

A Tisza-tó, hazánk második legnagyobb tavaként tökéletes helyszínt biztosít a különféle vízisportok űzésére. A nagy kiterjedésű és változatos felszínű vizek izgalmas vízitúra helyszínné teszik, de más vízisportok, például a horgászat, és a vitorlázás számára is ideális vízfelületekkel rendelkezik.

A Tisza-tó nyílt felületeken is sekély, 1,5-2 méter mély. Alkalmas teljesen kezdő vízitúrázóknak számára is, a 9 osztályból álló nemzetközi osztályozás szerint ZWA, azaz síkvíz, állóvíz, vagy éppen csak folyik. Az ilyen besorolású vízfelületeken evezni minden irányban lehet, gyakorlatilag minden létező vízijárművel. A Tisza-tó magas ökoturisztikai értékkel rendelkezik, gazdag élővilágából adódóan. Ezen túl vonzerőt jelent az is, hogy a tó ideális terep kevésbé gyakorlott túrázóknak, mert a nádasoknak és vízi ösvényeknek hála nem unalmas a terep, és remekül meg lehet tanulni evezni. Az egyetlen veszélyes hely Kiskörénél van, a duzzasztóműnél, ahol zsilipen lehet áthaladni kajakkal és kenuval is.

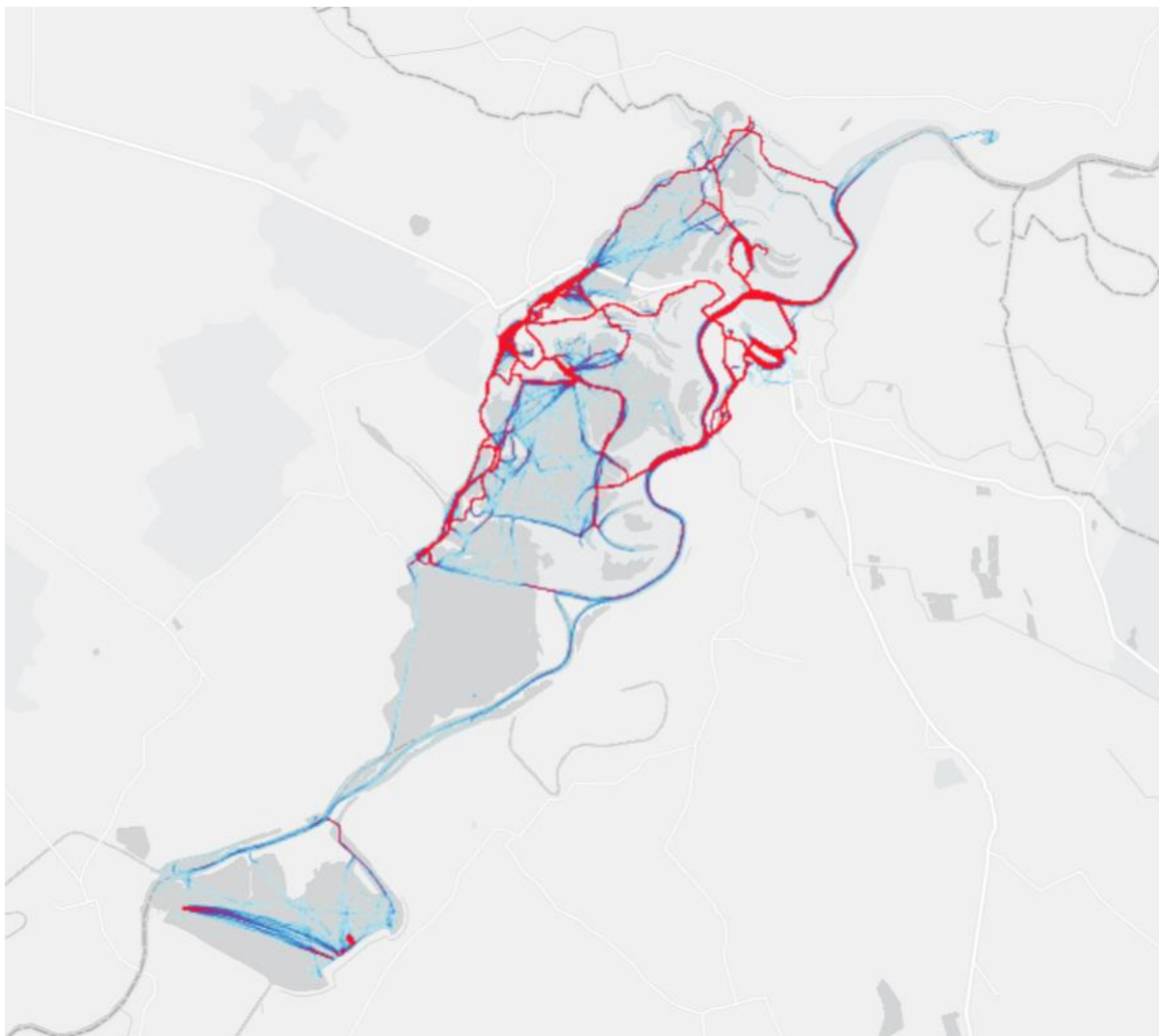
A szükséges infrastruktúra kiépülőben van, megjelennek specifikusan vízitúrázóknak számára épített elemek, például kilátók (Fattyúszerkő, Bölömbika és Kűszvágó csér kilátó. További vízen megközelíthető kilátó még az egykor itt álló falunak emléket állító Óhalászi-szigeti kilátó.

Azonban az egyes kikötőhelyek és attrakciók közötti nagy távolság korlátozza a víziturizmus fejlődését, ami további vízibázisok kiépítését és fejlesztését indokolja a tó körül. A kedvező adottságok mellett figyelembe kell venni azt is, hogy a vízi sportok alapvetően a vízszinthez kötöttek és bár a tó rendelkezik természetes víz utánpótlással, a 2022-es nyár megmutatta, hogy az egyébként is sekély vizű tó egyes részei teljesen ki is száradhatnak, ellehetetlenítve a vízi turizmust.

Útvonalak

Hajózható szakaszok, vízállás

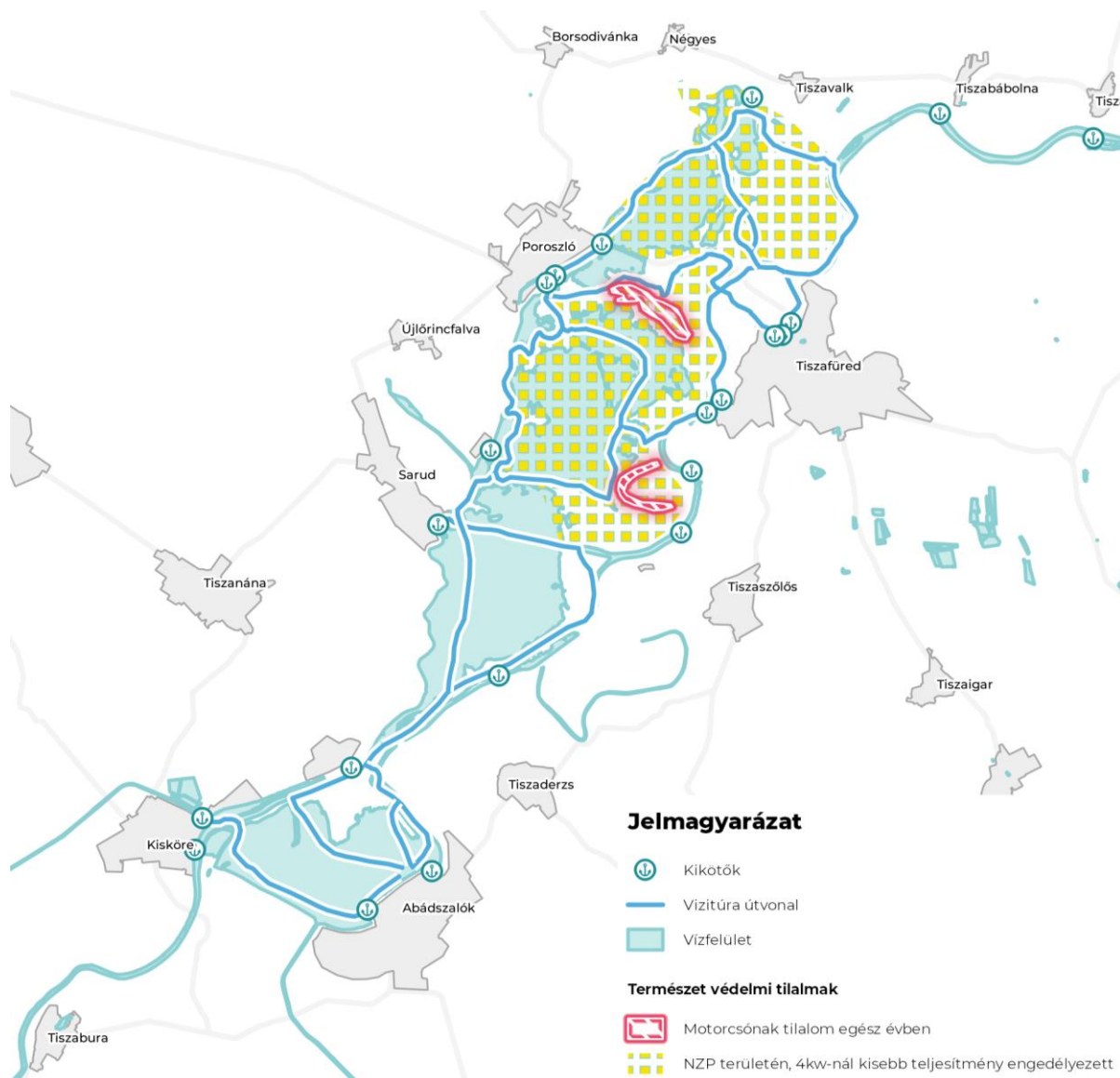
A Tisza-tó a vízi turisztikai eszközök közül legjobban **kajakkal** és **kenuval** bejárható, de népszerű a SUP deszka is elsősorban kisebb evezésekre, de a tó teljes területe is bejárható vele.

18. Térkép Vízi sportok a Strava hő térképe alapján

A Tisza-tó teljes területén lehet kajakkal, kenuval közlekedni, vízitúrázni. Az egyetlen időszakosan lezárt rész a Tiszavalki-medence (ez a Tisza-tavi Madárrezervátum területe), melyet február 1. és június 15. között nem szabad látogatni.

A vízi sportokat űző strava felhasználók adatai alapján a tó északi, természetközeli részei örövendenek nagyobb népszerűségnek, a Tiszavalki-és a Porószlói-medence a legkedveltebbek. Népszerű célpontok az Óhalászi-sziget, az Aponyháti csatorna és a tavon elhelyezett vízi kilátók is. Az aktivitások nagy része a kikötők és a strandok közelében összpontosul, nagyobb távolságokra a nyílt vízben jelentősen kevesebben vállalkoznak, de az öblítőcsatornák és keskenyebb vízi utak nagyon kedveltek. Tiszafüred, Sarud és Porószló bonyolítja le a legnagyobb vízi forgalmat, de északon Tiszavalk is jelentős potenciállal rendelkezik, azonban Tiszafüredtől és Porószlótól is távol fekszik, az összekötő útvonalakon pedig nincsenek kiépített pihenőhelyek. A Tiszavalki-medence és az élő Tisza felső, a fókuszterületet érintő szakasza számos útvonalat és látnivalót rejt, érdekesség például, hogy a Szajlai Holt-Tisza, és ezzel együtt a tiszabábolnai szabadstrand is elérhető vízi úton a Tiszáról.

19. Térkép A Tisza-tó vízi útvonalai és kikötőhelyei

A Tisza-tónak alapvetően két vízállása van: egy alacsonyabb téli és magasabb nyári. Ezért egy őszi evezésnél, amikor éppen engedik le a vízszintet fokozottan óvatosnak kell lenni, mert a sekély vízben fennakadhatnak a csónakok, az öblítőcsatornában pedig megnövekszik a víz folyásának sebessége.

A Tiszán és a Tisza-tavon az evezés és kajakozás mellett motorcsónakokkal is lehet közlekedni. Ez konfliktusokat okozhat, hiszen a motoros hajók által keltett hullámok könnyen felboríthatják a kisebb kenukat és kajakokat. 2022-től már jogosítvány nélkül vezethető lakóhajókat is lehet bérelni a tavon. Az érintett önkormányzatok szinte mindegyike úgy gondolja, hogy a motorral hajtott vízi járművek használata korlátozásra szorul a későbbiekben.

A Tiszán végighaladó vízitúrák is érintik a tavat. Az áthaladás a csónak kiemelése nélkül lehetséges, a Kiskörei Erőműnél is, ahol egy átemelő-zsilip segít a szintkülönbség leküzdésében.

A Tisza és a Tisza-tó mellett a Hortobágy folyón is van lehetőség vezetett vízitúrázásra, mely során a természet mellett a hagyományos népi foglalkozások is megismerhetők.

Szolgáltatások

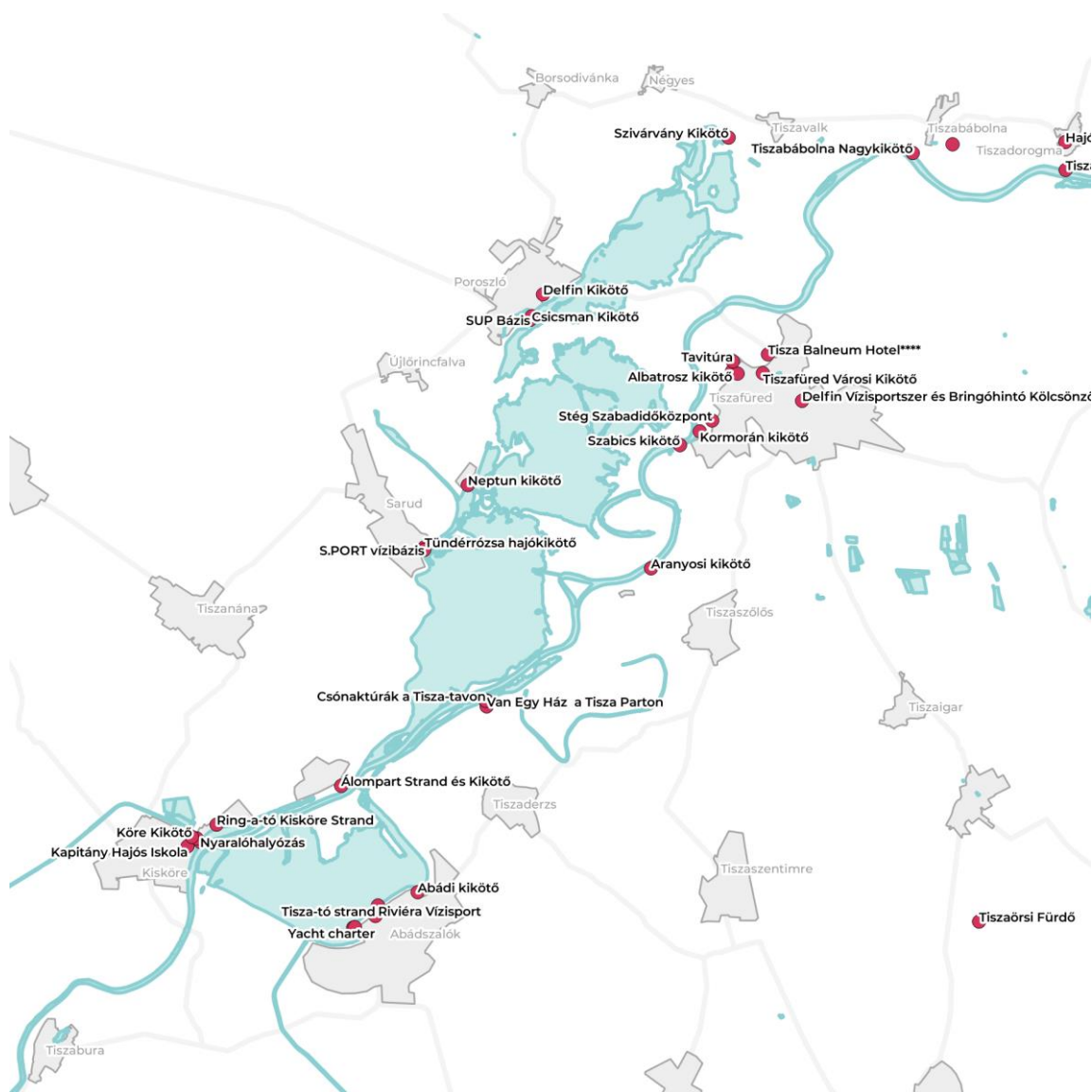
A tavat övező települések mindegyikén van lehetőség kikötésre, és a vízisportok változatos skálájának kipróbálására, azonban a jelenleg kiépült kikötőhelyek mind településekhez kötődnek, melyek a szinte álló vizű tavon nagy távolságra vannak egymástól, ugyanez igaz a vízen elérhető látványosságokra is. A vízparton kiépített, településeken kívüli kikötők és vizesblokkok hiányában egyes attrakciók elérése nehézkes lehet.

A Tiszán vízitúrázók számára szinte minden településen alakítottak ki kempingeket a megpihenésre, viszont a folyó felsőbb szakaszához képest jóval kevesebb a nomád táborozásra lehetőséget adó vízpart és kikötőhely.

Kisköre	A Köre kikötőben lehetőség van a yachtok és vitorlások téli tárolására is, ezért a tó egyik legjelentősebb kikötője. Emellett vitorlás oktatás és hajóbérlés is biztosított itt.
Tiszabábolna	Tiszabábolna Nagy kikötő: etetett helyeken való horgásztatás, csónakmegőrzés, csónakbérlési lehetőség, tanyahajón szálláslehetőség elsősorban horgászok számára.
Sarud	Aktív turisztikai szempontból a sarudi strand és kikötő minden szükséges szolgáltatással ellátott, SUP, kenu és egyéb csónakok bérlése mellett itt van a vitorlás élet központja is.
Poroszló	SUP Bázis: Felszerelés bérlése mellett vezetett túrák és gyerektáborok is elérhetőek itt.
Tiszavalk	Szivárvány Kikötő: csak a nyári szezonban van nyitva, kb. 200 csónak tárolására alkalmas kikötő. Főleg horgászok használják, pedig természeti adottságai alapján a Tisza-tavi vízi ökoturizmus egyik központja lehetne.
Tiszafüred	Vízitúrázás szempontjából is vonzó célpont és ideális kiinduló hely. Számos kempinggel, étteremmel és szálláshellyel rendelkezik. A Füredi-Holt-Tisza partján fekszik, környezetében szigetek és nádasok teszik élvezetessé a vízen járást és a környék csillagtúra-szerűen is bejárható. A településen számos kikötő található, van köztük strand, hajókikötő,

	extrém vízisport bázis és csónakbérlésre alkalmas hely is.
Abádszalók	A partszakasz jelentős méretű stranddal és hajókikötővel rendelkezik. Az Abádszalóki-öböl nagy nyíltvízfelületéből adódóan vízitúrázás szempontjából kisebb potenciállal rendelkezik.

7. táblázat Aktív turisztikai szempontból jelentősebb kikötők és szolgáltatások

20. Térkép A Tisza-tó vízisportokhoz köthető stakeholderei

Információ, események

A Tisza-tavon számos vezetett evezős túrán lehet részt venni, melyeket különböző túraszervezőknél lehet foglalni. A vezetett túrák mellett lehetőség van hajóbérlést követően önállóan bejárni a tavat.

- HÓD vízitúra: többféle útvonal, idegenvezető mutatja be a helyi élővilágot. Madárrezervátum, Valki-medence, Óhalászi sziget
- MC Tisza-tó vízitúra
- Tisza-tavi hajózási Kft., Poroszló
- Chili Outdoors: <https://www.chilioutdoors.com/>
- Vízi-Lovas Egyesület: <http://vizi-lovas.hu/site/>
- Rolitúra: <https://rolitura.hu/tisza-to/>
- Baraka: <https://www.baraka.hu/tisza-to-vizitura>
- Vízitúra.hu: <https://vizitura.hu/viziturak/tisza-to-vizitura/>
- Békatutaj: <https://www.bekatatuj.net/info/tisza-to-vizitura>
- Evezz Velem: <http://www.evezzelem.hu/viziturak-tisza-to.php>
- EVENTUS kenuklub: <https://eventus-vizitura.com/2019/10/04/daruvonulo-tura-a-hortobagyon/>

Rendezvények tekintetében 2021-ben került először megrendezésre a Magyar Kajak-Kenu Szövetség és a Magyar Úszó Szövetség rendezésében a Tisza-tó átúszás és átevezés. A program során Abádszalókról indulva lehet úszva, vagy evezve átszelni az öblöt. Az átevezés távja Abádszalók-Kisköre-Abádszalók útvonalon 8 km, míg az átúszás az Abádi-öblöt oda-vissza átúszva 3,5 km. A rendezvényt 2022 augusztusában is megszervezik, tovább erősítve ezzel a térség aktív turisztikai programjait.

Kiadványok

- Aktív Magyarország: Aktívan a Tisza-tónál és a Hortobágyon
- Frigoria kiadó: Tisza-tó, Hortobágy kerékpáros és vízitúra-kalauz
 - A 2016-os kiadású füzet részletes térképek mellett 10 ajánlott vízitúrás útvonalat mutat be.
- Cartographia: Tisza-tó szabadidőtérkép
 - A térkép részletesen ábrázolja a tó környezetét, feltüntetve a kikötőket, csónakkölcsonzókot, strandokat és minden egyéb, a vízi közlekedéshez szükséges elemet (zsilip, vízben álló fa, hínáros, bevezni tilos szakasz)

II.5.4. Lovas turizmus

Vonzerő

A gyalogos természetjáráshoz hasonlóan a lovas turizmus számára is kevésbé vonzó a térségben jellemző felszíni formákban szegény, a mezőgazdasági művelés által dominált táj. A lovas turizmusra leginkább alkalmas táj a Hortobágy, a Borsodi-Mezőség TK és a Hevesi Fűves puszták TK területe lehet, ahol a nagyobb távolságok lóháton könnyebben bejárhatóak. Ahogyan a Tisza-tó vizes élőhelyei esetében az evezés, a puszták élővilága esetében a lovaglás lehet az a túratípus, amellyel közelebb kerülhetünk a vidék élővilágához. A Hortobágy vidékén a lovas turizmus azért is hangsúlyos, mert az aktív ökoturisztika mellett hagyományőrző jelentősége is van.

Útvonalak

2022-ben lett elérhető az ország első Eurohorse útvonala, ahol 1800 kilométer hosszan lehet lóháton bejárni az ország tájegységeit. Jelenleg 4 túraútvonal van kijelölve, amelyek jogilag szabályozottan lóháton végigjárhatóak. Ezek közül a 2-es számú, Észak-Magyarországon haladó és a 4-es, az Alföldön végigfutó érinti a térséget. Az Eurohorse 2 észak-déli irányban Poroszló-Tiszafüred magasságában szeli át a tavat, majd a Hortobágyon keresztül hagyja el a vizsgált területet. A 4-es számú lovasút Tiszafüredről indul, majd dél-nyugati irányban halad tovább. Így Tiszafüredet a két Eurovelo útvonal mellett két Eurohorse is érinti, ezzel jelentős aktív turisztikai csomóponttá téve.

A Hortobágyi Nemzeti Park 19 darab lovastúra-útvonalat jelölt ki, ezek többnyire Balmazújváros, Újszentmargita, Tiszacsege és Nagyiván településeket érintik. Egy darab kijelölt lovagló terület is található Hortobágy település határában. Tiszavalk térségében, a Páskom Lovastanyáról indulva érhetőek el rövidebb lovas utak, melyek a Borsodi-Mezőség TK területét és a Tisza menti ártéri erdőket érintik.

Szolgáltatások

A térségben találhatóak lovas farmok, melyekben változatos lovas szolgáltatások állnak rendelkezésre, azonban általánosságban ezen létesítmények fő fókusza a sportlovaglás és díjugratás, a túralovaglás ritkábban jelenik meg.

A térség legjelentősebb lovas központja Hortobágy, ahol a lovaglás több száz éves hagyományokkal fonódik össze. Itt található a Mátai ménes, amely az ország egyik legnagyobb lótenyésztő központja, emellett lovas sportok széles skálája elérhető itt, de lehetőség van a pusztai lovas bejárására is. A tereplovaglás mellett pusztai fogatozás is elérhető, családosok és lovagolni nem tudók számára.

A lovas turizmushoz kapcsolódó infrastrukturális adottságok és szolgáltatások megléte esetén a lovardák patkós minősítést kaphatnak. A Tisza-tó környezetében viszonylag kevés lovas tanya található, ezek közül is csak három rendelkezik patkós minősítéssel.

Név	Település	Patkós minősítés	Cím
Aranyosi domb	Poroszló	3	3388 Magyarország, Poroszló, Fő út 24.
Carmen Lovas Udvar	Tiszacsege	1	0608/1 hrsz.
Karcagi Kunlovarda	Karcag	4	Méntelevi út 1.
Sarudi élményfalu	Sarud	-	3386 Sarud, KalandPart
Tiszanána Lovasklub	Tiszanána	-	3385 Tiszanána, Dinnyésháti út 4-
Mátai Ménés	Hortobágy	-	

Dániel-Farm Őshonos Állatpark	Berekfürdő	-	5309 Berekfürdő, Tatárülés utca 3,
Karcagi Kunlovarda	Karcag	-	5300 Karcag, Méntelepi út 1.
Hajdu Lovasudvar	Hortobágy	-	Sarkadi Imre u. 15, 4071
Páskom Lovastanya és Vendégház	Tiszavalk	-	3464 Tiszavalk, 015/34 hrsz

8. Táblázat Lovas turisztikai szolgáltatók a térségben

Információ, események

A térségben a Hortobágyhoz köthető a legtöbb jelentős lovas esemény, ilyenek például a Hortobágyi Lovasnapok, a Szent György napi kihajtás, de rendeznek itt fogathajtó és díjugrató versenyeket is. A felsorolt lovardák többsége rendez nyári gyerektáborokat, ami segít a lovaglás helyi népszerűsítésében, de az aktív ökoturisztikát is erősíti, a Páskom Lovastanyán például az evezés és a kerékpározás is része a tábornak.

Elérhető információk tekintetében a többi túratípusnál hátrányosabb helyzetben van a lovas turizmus, a lovardák honlapjain kívül nincs elérhető, összefoglaló információ a turisták számára.

II.5.5. Vitorlás turizmus

Vonzerők

A Tisza-tó 4 medencéjéből elsősorban az Abádszalóki-és a Sarudi-medence rendelkezik a vitorlázáshoz szükséges, nagyméretű nyílt vízfelülettel. Éppen ezért a vitorlás élet mindig is Sarud és Abádszalók központú volt. A Sarudi-medence átlagos vízmélysége 1,5 méter, a medence területén a parti sávokat kivéve nincsenek akadók. A tavon tehát minden lehetőség adott ahhoz, hogy az ország egyik vezető vitorlás központja legyen. Az Abádszalóki-medence vize mélyebb, ezért nagyobb hajók számára is alkalmas.

A tavon használt hajók elsősorban kisméretű engedély nélkül is vezethető vitorlás csónakok, de az Abádszalóki medencében nagyobb jogosítvánnyal vezethető vitorlások is feltűnhetnek. A Tisza-tavi vitorlázás egyik fő problémája, hogy az egyes medencék között nehézkes az átjárás, hiányzik az ehhez szükséges vitorlás vízi út.

A térség vitorlás életét tekintve nagy előrelépés lehet a folyami vitorlázás meghonosítása a Tisza érintett szakaszán, ezzel több település is bevonható a sportágba, illetve hosszabb túrák szervezése is biztosított lehet. A Tisza alsó szakaszán már jelentősebb hagyománnyal rendelkezik a vitorlázás ezen fajtája. Folyami vitorlázás elsősorban kis, tőkesúly nélküli vitorlás csónakokkal lehetséges.

Jelentős potenciállal rendelkezik a tó jégvitorlázás terén is. A telente befagyó víztükör többször is szolgált már nemzetközi versenyek helyszínéül is.

Szolgáltatások

A Tisza-tavi vitorlázás egyik központja a Sarudi Élmenyfalú Vitorlásbázisa. A Tisza-tó Sail vitorlás bázison több mint 30 bérelhető vitorlás áll rendelkezésre, nyáron kormányos képzéseknek, gyerektáboroknak és versenyeknek is helyet ad. Abádszalókon a Tisza-tó Yacht Charterben lehetőség van MacGregor 26M, Barchetta 27 és kalóz vitorlások bérlésére, emellett vitorlás oktatásra is van lehetőség. Vitorlás bérlésre van lehetőség Kiskörén, a Köre kikötőben is. Itt a Kapitány Hajós Iskola számos egyéb hajózási forma mellett vitorlás tanfolyamokat is tart.

Információ, események

Sarudon idén már hetedszerre lett megrendezve a Tisza-tó Sail Élmenyfalú Szezonnyitó Baráti Vitorlás Regatta, amely fő célja bebizonyítani, hogy a Balatonon kívül is van élénk vitorlásélet. Szintén Sarudhoz köthető Tisza-tó Sail Élmenyfalú Vitorlásnap is. 2019-ben a Tisza-tavon lett megtartva a Magyar Vitorlás Szövetség nyíltnapja a Go Boating.

A balatoni Kékszalag Port és a sarudi Tisza-tó Sail Vitorlásbázis által kötött együttműködés értelmében a két vízibázis kölcsönösen népszerűsíti egymást, illetve kedvezményeket is kínálnak egymás vendégei számára. Ez nagyban elősegítheti a Tisza-tavi vitorlázás országos népszerűségét.

II.6. Szervezeti háttér

II.6.1. Állami- és önkormányzati szereplők

Megyei önkormányzatok: A Tisza-tavi régiót négy megyei önkormányzat érinti. Ezek Jász-Nagykun-Szolnok, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Heves megye önkormányzatai, melyek a területfejlesztési feladatok területi szintű és hatáskörű szereplői.

Települési önkormányzatok: 42 önkormányzat területe tartozik az aktív turisztikai szempontból fontos térségbe. A települések közigazgatási határain belül a fejlesztések jelentős részét az önkormányzatok valósítják meg ill. üzemeltetik, ilyen például a tó körüli strandok és fürdőhelyek nagy része is, azonban több szolgáltató és magánberuházó is aktívan alakítja a portfóliót.

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéket, valamint Heves megye Tisza-tavi kis szejletét foglalja magába (Tisza-tavi madárrezervátum). Feladata, hogy ellássa az országos védelem alatt álló területek és értékek természetvédelmi kezelési feladatait, szemléletformálást végezzen és szolgálja a természeti és kultúrártékek megismerésére irányuló turizmust, valamint természetvédelmi őrszolgálatot látnak el. Elsősorban az olyan aktív- és ökoturizmust támogatják, melyek minél kevésbé zavarják meg a térség élővilágát. A terület megismerésére számos programot és túrát szerveznek, látogatóközpontot tartanak fenn.

Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (KÖTIVIZIG) 7180 négyzetkilométeres működési területe a Tisza hazai szakaszának középső részén, szinte teljes egészében az Alföld síkvidékén helyezkedik el, magába foglalja Jász-Nagykun-Szolnok megye túlnyomó részét, Pest és Heves megyék déli körzetét, valamint Bács-Kiskun megye észak-keleti szegletét. Mint vízügyi szervezetnek, legfontosabb feladata az állami tulajdonú vízgazdálkodási létesítmények (árvízvédelmi

fővédvonalak, árvízi tározók, belvízvédelmi főművek, szivattyútelepek, csatornák stb.) üzemeltetése, fenntartása és fejlesztése, valamint azokon a védekezés, a vízkár-elhárítás. Szakmai feladataik közé tartozik szinte az összes, vízgazdálkodással kapcsolatos tevékenység ellátása, felügyelete, ideértve a mezőgazdasági vízszolgáltatást is. Egyik legfontosabb létesítménye a Kiskörei vízlépcső, a Tisza-tó (vagy Kiskörei-tározó) és a Nagykunsági-, Jászsági- és Tiszafüredi öntözőrendszer.

Magyar Közút Nonprofit Zrt., az országos közúthálózat és az országos kerékpárút-törzshálózat, illetve a főutakkal párhuzamos lakott területen kívüli kerékpárutak üzemeltetését és karbantartását végzi, a Magyar Falu Program keretében teljes körű útfelújítási projekteket végez.

2022 december 16-tól – a kinevezés visszavonásáig, de legfeljebb hat hónapra – F. Kovács Sándort **miniszteri biztossá** nevezte ki Pintér Sándor belügyminiszter. A biztos feladata a Tisza-tó fejlesztésének, hasznosításának és vízgazdálkodásának összehangolása a területi vízgazdálkodásért felelős vízügyi szervek, a települési és megyei önkormányzatok, illetve a mezőgazdaságban és a turisztikában érdekelt jogi és természetes személyek között.

A Tisza-tó térsége kapta meg elsőként az Európai Régiók Gyűlésének **Village+** elnevezésű **ökoturisztikai védjegyét**. A védjegynek a használatára azok a területek pályázhatnak, amelyek vállalják a környezetbarát életmód, a meglévő természeti értékek, hagyományok megőrzését.

Szakmai, civil- és sportszervezetek

A Tisza-tavi régióban vannak törekvések arra, hogy az egész területet átfogó, aktív tevékenységet folytató turisztikai társulás segítse az összehangolt és könnyen tervezhető turisztikai fejlesztéseket.

Ilyen a **Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács**, amely a megyehatárokon túl terjedő egyes kiemelt területfejlesztési feladatok tekintetében tesz javaslatot a térségi fejlesztési koncepcióra és programra és véleményezi az illetékeségi területét érintő fejlesztési koncepciókat és programokat. Célja a Tisza-tó és térségének gazdasági erőforrásainak, valamint környezetállapotának fejlesztése, a térségében élők életfeltételeinek javítása, humán erőforrások fejlesztése, térségi identitás fenntartása, valamint a Tisza-tó és térségi fejlesztésben érdekelt állami, önkormányzati, vállalkozói és civil szereplők együttműködésének elősegítése, a területfejlesztési feladatok összehangolása és a térségén kívüli térségekkel együttműködések kialakítása. A térség fejlődése, a turisztikai potenciál kiaknázása és a fejlesztések összehangolása érdekében ellátja a Tisza-tó térségének egységes turisztikai képviseletét.

A Tisza-tó TFT feladatainak ellátásában együttműködik az érintett területfejlesztést és területrendezést ellátó területi szervekkel, különösen a megyei önkormányzatokkal, a regionális és megyei területfejlesztési konzultációs fórumokkal, illetve a térség fejlesztésében közvetlenül és közvetve közreműködő központi és területi államigazgatási szervekkel és gazdasági kamarákkal.

Az aktív turisztikai térség területén 2019-ben alakult meg a **Tisza-tavi Turisztikai Kerekasztal**, melynek célja a Tisza-tó, mint turisztikai desztináció ismertségének növelése, a turisztikai kínálat népszerűsítése és a tőért dolgozó turisztikai szereplők összefogása. Az alapító okiratot Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat mellett az „Alföld Szíve” Térségi Turisztikai Egyesület, Piroska Miklós, a JNSZ Megyei Önkormányzat és a Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács elnöke, Kovács Sándor országgyűlési képviselő,

a JNSZ Megyei Területfejlesztési Ügynökség, Abádszalók Város Önkormányzata, a Tisza-tavi Fesztivál Nonprofit Kft., a Tisza-tavi Sporthorgász Nonprofit Kft., a Tisza-tavi Kerékpáros Centrum, Szabó István, az „Egy csepp Tisza-tó” ötletgazdája, a Tisza-tavi Ökocentrum, a JNSZ Megyei Rendőr-Főkapitányság, a Tiszai Vízügyi Kapitányság, az Élményfalu Sarud, a KÖTIVIZIG és a Heves Megyei Önkormányzat írta alá.

A **Tisza-Tarna-Rima-Mente Fejlesztésért Közhasznú Egyesület** a térség 32 településének vidékfejlesztését koordinálja. A TTRM Egyesületet 2008-ban helyi civilszervezetek, vállalkozások és önkormányzatok hozták létre. Turisztikával részben foglalkoznak, céljuk elsősorban a népesség életminőségének javítása, a jövedelemszerző képesség fokozása a térségben, a szükséges képességek és tapasztalatok biztosításával a helyi innovatív fejlesztések meghonosítása érdekében. Központi irodájuk Kiskörén található.

A települési önkormányzatok jellemzően nem tartanak fenn olyan turisztikai szervezeteket, amelyek összehangolt stratégia alapján tudnák fejleszteni és fenntartani a turisztikai létesítményeket. Ennek ellenére azonban számos civil szervezet tevékenykedik, főleg a Tisza-tó közvetlen közelében lévő településeken.

Emellett számos országos és térségi szakmai szervezet is szerepet vállal a térség aktív turizmusának fellendítésében, mint az alábbi országos hatókörű sportszakmai szervezetek:

- Magyar Kajak-Kenu Szövetség
- Magyar Vízitúra Szövetség
- Magyar Természetjáró Szövetség
- Magyar Kerékpáros Turisztikai Szövetség
- Kerékpárosbarát Települések Országos Szövetsége
- Magyar Lovasturisztikai Közhasznú Szövetség.

Önkormányzati és térségi civil szervezetek

A térségben számos településen találhatóak civil szervezetek, amelyek működése sok esetben napi problémákkal és finanszírozási gondokkal küzd. Jelentős fejlődést és folyamatos eredményeket felmutatni képes aktívan prosperáló szervezettel nem találkozunk. Ugyanakkor a stratégiai együttműködés keretében esetlegesen létrejövő új együttműködési lehetőségek mentén új lendületet tud vanni ezen szervezetek működése is.

Kisköre	Vásárhelyi Pál Természetvédelmi és Szabadidősport Egyesület és Népfőiskola
Kisköre	Kisköre Város Fejlesztésért Közalapítvány
Kisköre	Kiskörei Hagyományőrző Nyugdíjas Egyesület
Kisköre	Mozdulj Kisköre Ifjúsági Egyesület

Kisköre	Kiskörei Labdarúgó Sportegyesület
Abádszalók	Abádszalók Idegenforgalmáért és Falusi Turizmusáért Egyesület
Abádszalók	Összefogás Abádszalókért Egyesület
Abádszalók	Sportegyesület Abádszalók
Abádszalók	Tiszai Vitorlás Egyesület
Abádszalók	Vízitúra Sportegyesület
Abádszalók	Tiszai Vitorlás Egyesület
Tiszaderzs	Derzsi Szabadidős Egyesület
Tiszafüred	Viki Kisállat Farm Ifjúsági és Sport Egyesület
Tiszafüred	Magyar Haltani Társaság
Tiszafüred	Tisza-tavi Hal-, és Természetvédelmi Egyesület
Tiszafüred	Tisza-tavi Turizmus Fejlesztő Egyesület
Poroszló	Poroszló Honismereti Baráti Kör
Poroszló	A Poroszló Turizmusáért Egyesület
Poroszló	Ezüst Ponty Horgász Egyesület
Tiszanána	Petőfi Horgász Egyesület Tiszanána
Borsodivánka	Borsodivánkai Sportegyesület
Négyes	Négyes Dél-Borsod Kapuja Egyesület
Tiszabábolna	Tiszabábolnai Sporthorgász Egyesület
Tiszabábolna	Tiszabábolna Rákóczi SE
Sarud	Sarudiak Egyesülete

Sarud	Sarudi Horgászegyesület
Sarud	Sarudiak a Tisza Tóért Egyesület
Sarud	Wesselényi Egyesület
Tiszabábolna	Művelt, Egészséges Gyermekekért Önkormányzati Közalapítvány Tiszabábolna
térségi	Tisza-tavi Sporthorgász Közhasznú Nonprofit Kft.
térségi	Tisza-Tarna-Rima-Mente Fejlesztésért Közhasznú Egyesület
térségi	Természetfilm.hu Tudományos Filmműhely Egyesület (PET kupa)
térségi	Tisza-tavi Turisztikai Kerekasztal

II.6.2. Piaci szereplők

A térségben számos idegenforgalomra épülő vállalkozás van. Ezek jó része felismerte, hogy komplex szolgáltatási portfólióval, bizonyos kapcsolt szolgáltatásokkal eredményesebben tudnak működni, ezért jó néhány olyan vállalkozás van, amely egyszerre kínál szállást, különböző túrákat, működtet sporteszköz kölcsönzőt, esetleg kikötőt. Ezek nagy része aktív- és ökoturisztikai fókuszú, némelyik fontos szemléletformáló tevékenységet is végez ezzel kapcsolatban.

Abádszalókon működik a Tisza Bringa kerékpárkölcsönző és Tisza-tó Yacht Charter, melynek missziója és víziója is egyben a vitorlázás, mint természetközeli sport és szabadidőtöltés megkedveltetése, meghonosítása a Tisza-tavon. A Szalók Yacht Klub 150 kikötőhellyel, hajó- és csónakbérleti lehetőséggel, jetski tárolóöböllel, vízi benzinkúttal számtalan lehetőséget kínál a hajózás iránt érdeklődőknek.

Kiskörén működik a Kapitány Hajós Iskola, ahol lehetőség van különböző hajós oktatások és vizsgák elvégzésére.

Tiszafüreden az Albatrosz kemping és kikötő, szállások, vízi- és szárazföldi túraajánlatok mellett üzemelteti a kikötőt és sporteszközök bérbeadását. Szintén itt található a Delfin Vízisportszer és Bringóhíntő Kölcsönző vízisport-eszköz kölcsönző.

Poroszlón a SUP Bázison a kölcsönzés és oktatás mellett SUP-os tavi túrákat szerveznek. A Madárpart Pihenőben vízitúrákat, kerékpártúrákat szerveznek és vezetnek, valamint az ezekhez szükséges eszközök bérbeadásával foglalkoznak.

A Sarudi Élmenyfaló egy komplex fejlesztési program, egy tudatosan fejlesztett turisztikai attrakció az élményeket, aktivitást és nyugalmat kereső látogatóknak.

Élményközpont, vizitúra-központ, strandközpont, vízparti pihenőhely és szálláshelyek egyben.

A Tiszaörvény Stég Szabadidőközpontban megtalálhatók szállások, étterem és különböző vízisportok, mint a SUP és a wakeboard.

Számos, kifejezetten a tó élővilágának és természeti szépségeinek felfedezésére irányuló túraszervező is tevékenykedik a régióban. A Csónaktúrák a Tisza-tavon túraszervezők a tiszaderzsi és abádszalóki kikötőből indítanak vezetett túrákat. A TO-VA Túrák Magyarország természeti szépségeit gyalog- kerékpár- és kenu túrák keretein belül segítik felfedezni. A Tavitura.hu - Tisza-tavi túrák, vízi, gyalog- és kerékpáros túrákat szerveznek a tó körül és a Hortobágyon.

II.6.3. Meglévő kapcsolati háló

A Tisza-tó térségének fejlesztésére az elmúlt évtizedekben már több átfogó dokumentum készült, melyek mindegyike részletesen vizsgálta a természeti és műszaki értékeket. Egyes esetekben részletes betekintést kaphatunk az üzemeltetési kihívásokról, míg másokban célok kerültek megfogalmazásra a térség jövőjével kapcsolatban. Ezen dokumentumok végrehajtása ugyanakkor nem tudott megtörténni. Ennek okainak objektív feltárására jelen stratégián belül nem térünk ki, de a személyes kapcsolatfelvételek mentén kialakult kép arra utal, hogy a térségben a fejlődéshez szükséges hálózatos együttműködés rendszere még nem alakult ki.

A térségi fejlődés alapját tudja adni egy komplexön meghatározás és közös cél. Ennek eléréséhez kíván a stratégia további szakasza hozzájárulni a saját esedékességi körén belül.

III. HELYZETÉRTÉKELÉS

A térség turizmusának egyik fő hátráltatója a tó nehézkes megközelítése lehet. A gyorsforgalmi utaktól távoli elhelyezkedés megnehezíti az elérést a főváros és az nyugati országrészek felől, de még ezzel együtt is jelentősen gyorsabban közelíthető meg a tó autóval, mint közösségi közlekedéssel. Valamivel jobb a helyzet, ha Eger, vagy Debrecen irányából szeretnénk megközelíteni a tavat, a kiépült kötöttpályás közlekedéssel Debrecenből kifejezetten gyorsan elérhető a vízpart, vagy Hortobágy.

A térség legjelentősebb közlekedési csomópontja, fontos belépési pont és ezzel együtt a tavat érintő túrák kezdőpontja Tiszafüred. Debrecen, Karcag és Füzesabony irányából is futnak be ide vasúti sínek, nyáron ide érkeznek be Budapestről közvetlenül a Tisza-tó expressz és buszjáratok is érkeznek ide Budapest, Miskolc, Eger, Salgótarján és Heves irányából. Ilyen szempontból kedvező, hogy itt épült meg a Tisza-tavi Kerékpáros Centrum, így az ide érkezőknek van lehetősége kerékpárt bérelni, és innen megkezdeni a Tisza-tó körbekerékpározását. Az expresszvonal nagy népszerűségnek örvend, indulási és érkezési időpontjai úgy vannak meghatározva, hogy a kis kör egy nap alatt kényelmesen teljesíthető, a 2 órás menetidő pedig nagyjából megegyezik a Balatonfüredre tartó gyorsvonat menetidejével. Tiszafüred, mint a tó fővárosa nagy potenciállal rendelkezik, azonban mint fő megérkezési pont, még sok területen kell fejlődnie, a vasútállomások, a helyi közlekedés és a szolgáltatások terén.

A 102-es vasútvonal által érintett Kisköre és Abádszalók nagyjából fél órával hosszabb menetidővel, és csak átszállással érhető el a fővárosból.

Legrosszabb helyzetben azok a települések vannak, melyeket nem érinti vasútvonal, és az országos buszjáratok hatókörén is kívül esnek. Ezeket a településeket, a főbb belépési pontokról (Tiszafüred, Heves, Karcag) lehet regionális autóbuszjáratokkal megközelíteni, amely gyakran több átszállást és kényelmetlen utazást jelent, így ezek a települések kiesnek a turisták célpontjai közül.

I.1. SWOT

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Elérhetőség, megközelíthetőség	<ul style="list-style-type: none"> • Kötőtpályás közlekedéssel ellátott • Közvetlen express járat Budapestről Tiszafüredre (Tisza-tó Expresszvonal) • Vasúti kötőtpályás és kerékpáros járműváltási mód biztosított • Napi 1 buszjárat, amin lehet kerékpárt szállítani (1066 és 1068 járatok) • Kapcsolat az M3-as autópályával • Budapestről autóval 2 órán belül elérhető a térség központi része 	<ul style="list-style-type: none"> • Nagyrészt átszállással lehet elérni Budapestről és a nyugati országrészből • Gyorsforgalmi utak nem érintik a térséget • A Tisza-tó és a Tisza természetes forgalmi akadályt képez, amelyen csak kevés, rossz minőségű átjáró van létesítve • Közutak általánosságban leromló, rossz minőségűek, felújított utak esetében is hiányzó felújítások nehezítik a közlekedést • A nem villamosított, alacsony sebességű 102-es vasútvonal nem jelent versenyképes közlekedési alternatívát 	<ul style="list-style-type: none"> • M4 autópálya kiépülése pozitívan befolyásolná a térség elérhetőségét • A kötőtpályás közlekedés kiépítettségének jobb kihasználása (pl.: Tisza-tó Expressz járatszűrés) • Meglévő közutak felújítása, karbantartása • Célzott, a térség közlekedését segítő buszjáratok indítása 	<ul style="list-style-type: none"> • Utak minőségének további romlása • Felújítások elhúzóódása • Amennyiben nem következnek be a szükséges infrastrukturális fejlesztések, a térség visszafordíthatatlanul periférikus helyzetbe sodródhat
Természeti adottságok, vonzerők, attrakciók	<ul style="list-style-type: none"> • A Tisza-tó általánosan rendkívül gazdag ökoszisztémával rendelkezik • Legnagyobb turisztikai vonzerő maga a víz és a vízpart • Egyre több természeti környezetre reagáló turisztikai attrakció jelenik meg (pl.: kilátók, 	<ul style="list-style-type: none"> • A térség Tisza-tótól távolabb eső része alapvetően kultúrtáj, kis számú természetközeli területtel és kevés árnyékkal • Sík domborzat • Strandolás szempontjából kedvezőtlen, iszapos, növényzettel benőtt vízpartok 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturális és épített értékek összekapcsolása az aktív turisztikai útvonalakkal (pl.: pihenőhelyek létesítése) • Érintetlen természet elérhetősége • Fürdőturizmus fejlesztése, termálvízben rejlő lehetőségek kiaknázása 	<ul style="list-style-type: none"> • Szabályozatlan természethasználat következtében megváltozhat a környezet • Az globális klímaváltság hatására a kevés árnyék problémaköre jelentősebbé válik, veszélyeztetve a jelenleg kialakult aktív turizmust

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
	<ul style="list-style-type: none"> ökoturisztikai létesítmények) Gazdag kínálatú aktív turisztikai rendezvények Biztosított vízellátottsággal rendelkezik Alacsony átmenő forgalom, nyugodt, csendes térség 	<ul style="list-style-type: none"> A meglévő kulturális örökségek nem rendelkeznek megfelelő brandinggel és nincsenek bekapcsolva az aktív turisztikai hálózatba Természethasználati kultúra kiforratlan a térségben 	<ul style="list-style-type: none"> Népi paraszti kultúra és kézművesség felértékelése Vízutánpótlás biztosított, így a magyarországi tavakhoz képest kimagasló potenciállal rendelkezik 	<ul style="list-style-type: none"> Vízi közlekedésben a belső égésű motorok környezetkárosító hatása A növekvő vendégforgalom hatására veszélybe kerül a környék jelenlegi nyugodt hangulata
Szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> Kerékpáros és vízi turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások köre jól kiépült 	<ul style="list-style-type: none"> Magas minőségű szálláshelyek hiánya Vízparti szálláshelyek hiánya Vízibázisok alacsony színvonala A rövidtávú (egynapos) turizmus rendszere épült csak ki 	<ul style="list-style-type: none"> Erősödő belföldi aktív és ökoturizmus 	<ul style="list-style-type: none"> Képzett, a turizmusba bevonható munkaerő hiánya Települések és a lakosság felkészületlensége a turizmusra Helyi vállalkozói kedv alacsony Befektetők számára nincs vonzó, kialakult hálózat
Szervezeti rendszer	<ul style="list-style-type: none"> Több éves múltra visszatekintő szervezet (Tisza-tó Fejlesztési Tanács) külön kormányzati biztos (határozatlan ideig) résztevők ismerik egymást 	<ul style="list-style-type: none"> nincs konszenzus a fejlesztésekkel kapcsolatban kevés helyen sikerül egységesen fellépni a területtel kapcsolatban nincs kommunikáció a szervezetek között 	<ul style="list-style-type: none"> hálózatos fejlesztésekben való részvétel terjedő technológiai megoldások, applikációk és weblapok adta lehetőségek 	<ul style="list-style-type: none"> szilánkságból adódó alacsony színvonal adódó lehetőségekből való kimaradás kommunikáció nélkül a tematikus fejlesztés helyett átgondolatlan, egymást gyengítő beruházások létrejöttének veszélye

	S Erősség	W Gyengeség	O Lehetőség	T Veszély
Gyalogos természetjárás Bakancsos turizmus	<ul style="list-style-type: none"> A gazdag természeti környezet vonzó lehet gyalogos turisták számára is Számos, a helyi élővilágot bemutató rövid tanösvény kap helyet a térségben 	<ul style="list-style-type: none"> Országos jelölt turistautak szinte teljesen hiányoznak Hosszabb túrautak nincsenek, a térségben a gyalogos természetjárásnak nincs hagyománya A térség nagyobb részét jellemző kultúrtáj nem rendelkezik változatos környezeti elemekkel A tó körüli gátkoszorún nincsen árnyék és nem elég változatos gyalogos túrázáshoz 	<ul style="list-style-type: none"> A Tisza menti ártéri erdők, főként Tiszadorogma és Tiszabábolna környékén, illetve a Tiszavalki-medence vadonja alkalmas lehet hosszabb túraútvonalak kialakítására Jelenlegi tanösvények összekapcsolása nagyobb körtúrákká, pihenőhelyek kiépítése mellett 	<ul style="list-style-type: none"> A tó élővilágát bemutató, részben víz felett, pallókon haladó tanösvények gyorsan amortizálódnak, karbantartás hiányában veszélyforrást jelenthetnek A kedvezőtlen adottságok miatt további fejlesztések hatására sem nő a túratípus vonzereje A közeli Északi-középhegység elvonzza a gyalogtúrázókat
Kerékpáros turizmus	<ul style="list-style-type: none"> Szintkülönbségek nincsenek, ezért könnyen túrázható családok számára is A tó körüli gátkoszorún futó út alkalmas kerékpározásra, a tó jól körbekerékpározható Sok szolgáltatás elérhető, a kerékpárral lejutás és a helybeni kerékpárbérlés is biztosított A tó körüli kerékpárút végig burkolt, országúti kerékpározásra is alkalmas EuroVelo 11 és 14 érinti a területet 	<ul style="list-style-type: none"> A tó körüli gáton futó út vegyes forgalmú, autók és motorok is közlekednek rajta A gáton sehol nincsenek fák, ezért a Tisza-tó körüli kerékpárút nagy részén nincsen árnyék A tókerülést nehezíti, hogy az ivóvíz vételi pontok egymástól távol esnek 	<ul style="list-style-type: none"> A kialakult kerékpáros turizmus forgalma becsatornázható más túratípusokba A tótól távolabb eső települések is bekerülhetnek a turizmus vérkeringésébe, a kerékpáros hálózat kiterjesztésével Az EuroVelo 14 kiépülésével Debrecen közvetlen kerékpáros kapcsolatba kerül a tóval, és így már két nemzetközi kerékpáros folyosó is érinti a térséget 	<ul style="list-style-type: none"> A tó kör hosszából és a kapcsolódó látnivalók hiányából, vagy nem megfelelő promóciójából adódóan az egynapos turizmus válik meghatározóvá Az egyre melegebb és szárazabb nyarak során az árnyék és ivóvíz hiánya komoly problémává válik

<p>Vízi turizmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vadregényes, izgalmas táj jelentősebb sodrás és áramlatok nélkül • A tó körüli településeken biztosított a kikötési és hajóbérlési lehetőség • Vízi kilátók, mint a vízitúrázók úticéljai 	<ul style="list-style-type: none"> • Az egyes kikötési pontok távol esnek egymástól, köztük nincsenek pihenők és vizes blokkok • Szezonális túratípus 	<ul style="list-style-type: none"> • A hosszabb útvonalak mentén pihenőhelyek kiépítésével növelhető a tó kényelmesen bevezhető területe • A Tiszavalki-medence nagy potenciállal rendelkezik egy, vagy több napos túrák szervezésére, vagy Tisza túrák állomásaként is 	<ul style="list-style-type: none"> • A robbanómotorok széleskörű használatából adódóan veszélyessé válik az evezős és vitorlás hajók használata, főként kezdők számára • Az aszályos nyarak során a vízszint annyira lecsökken, hogy alkalmatlanná teszi a tavat egyes vízisportokra
<p>Lovas turizmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A térséget két lovas útvonal, az Eurohorse 2 és 4 is érinti • A Hortobágy jelentős lovas múlttal rendelkezik, jelenleg is lovas intézményeknek és rendezvényeknek ad helyet 	<ul style="list-style-type: none"> • Több napos lovas túrákhoz nem épült ki összefüggő infrastruktúra • Kevés a patkós minősítéssel rendelkező lovas farm és szállás • Túrautak az egyes farmokhoz kötődnek, hiányoznak az átfogó útvonalak 	<ul style="list-style-type: none"> • A lovardák és szolgáltatók hálózatba szervezésével térségi jelentőségű túrák kialakítása • A térséget érintő Eurohorse útvonalak kiépülése, használatuk megindulása 	<ul style="list-style-type: none"> • Egységes beavatkozás hiányában nem épülnek ki több napos túrázásra alkalmas útvonalak
<p>Vitorlás turizmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az ország egyik legnagyobb nyílt, vitorlázásra alkalmas vízfelülete • Vitorlázás alapvető feltételei kiépültek, vannak kikötők, hajók, vitorlás szervezetek a tavon 	<ul style="list-style-type: none"> • Nincs a vitorlázásnak érdemi múltja a Tiszatavon • A vízmélység miatt a hajók mérete korlátozott • Vitorlások számára nincs biztosítva a medencék közti átjárás 	<ul style="list-style-type: none"> • Az Abádszalóki-medence és a Sarudi-medence közötti vízi út kialakításával a két vitorlázásra alkalmas öböl átjárhatóvá válna 	<ul style="list-style-type: none"> • A vízszint csökkenése a vitorlázás végét jelentheti az egyébként is sekély vizű tavon

I.2. Térség profilja

A vizsgálatokból egyértelműen kiolvasható, hogy a térség kiemelkedő potenciáljai az ország egyik legjelentősebb desztinációvá emelik a Tisza-tó régiót. Ennek további előnye - mely egyben jelenlegi hátránya is -, hogy a közúttal kevésbé feltárt térségek fejlődése még nem indult meg, vagy nem jelentős. Az elmúlt évek ingatlanárakat ért hatása a térségben is megfigyelhető, és a helyszíni interjúk során kiderült, hogy sok helyen befektetési alapon rengeteg új tulajdonos jelent meg. A fejlesztések aránya is növekvő képet mutat. Mindezek mellett a minőségi szálláshelyek aránya még mindig elmarad a hasonló térségekben tapasztalattól.

A térség turisztikai működését tekintve jelenleg kétévszakos, azaz tavasztól-nyárig terjedő időtöltésre alkalmas leginkább, a téli időszakban kevés vonzeróval rendelkezik. Ennek jelentős tényezője a Tisza-tó vízszintjének szabályozott változása. Fontos cél a terület folyamatos használatának biztosítása, melyre átfogó tervek megalkotása szükséges.

A síelésen kívül a Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia által tárgyalt túratípusok közül, minden más elérhető különböző adottságokkal és potenciállal a térségben.

	Nem releváns	Helyi/Térségi	Regionális	Országos	Nemzetközi szinten is releváns
Gyalogos természetjárás		+	+		
Kerékpáros turizmus			+	(+)	+
Vízi turizmus			+	(+)	+
Vitorlázás			+	+	
Lovas turizmus		+	+		

+ jelenlegi állapot

+ elérni kívánt állapot

A **gyalogos természetjárást** tekintve a térség nem túlságosan kedvező célpont. Vonzerők hiányában, más térségekkel összevetve rendkívül kevés jelzett túraút érinti a területet. A tó környékén a körbejárhatóságot elsősorban a gátkoszorú biztosítja, de annak védmű jellegéből adódóan árnyékot adó fák nem találhatóak rajta, és egyhangú aszfaltos útja inkább a teljesítményorientált turisták célpontjává tudja tenni a térséget. A tágabb környezetet vizsgálva a mezőgazdasági tájhasználat dominál, kiterjedt erdők és változatos terepformák hiányában nem létesültek nagyobb túrák megtételére alkalmas útvonalak. Helyi természetet bemutató,

információs táblákkal ellátott, kiépített tanösvény több is van a tó körül, és annak tágabb környezetében is, de ezek jellemzően néhány óra alatt bejárható útvonalak.

A helyi adottságok közül a rövid túrák és a kapcsolódó szolgáltatások élményei emelhetőek ki. Ezekhez kapcsolódhat a természetjárás kempingezéssel történő egybekötése, mely a páratlan vízparti régióban egyedi szolgáltatásként van jelen. A térségben regionális szintű útvonal kialakítására a Tisza mentén, illetve a jellegzetes alföldi puszták természetközeli területein van lehetőség (Hortobágy, Hevesi Fűves Puszták, Borsodi-Mezőség).

A **kerékpáros turizmust** a kedvező adottságok és a ráépült infrastruktúra a térség egyik húzóágazatává teszi. A tó körül futó gátkoszorú jó minőségű utat biztosít, az érintett településeken kiépült kerékpáros szolgáltatások találhatóak (bérlés, szervíz), melyeket speciálisan kerékpárosoknak célzott beruházások egészítenek ki (Tisza-tavi Kerékpáros Centrum, kerékpáros komp, kerékpáros híd). A tó megközelítését kerékpárosok számára nyáron a Tisza-tó expressz, illetve két Budapestről induló buszjárat segíti. A térség kerékpáros turizmusának nemzetközi szintűvé válását az itt haladó EuroVelo útvonalak (11, 14), illetve különféle rendezvények (Tour D'Opera, Tour de Hongrie) tehetik lehetővé.

A térség kerékpáros hálózata jelenleg erősen a tóra összpontosul, így teljesítménytúrázók számára kevésbé vonzó célpont, valamint a környező települések sem tudnak részesedni a kerékpáros turizmusból. A kerékpáros hálózat kiterjesztésének fő iránya lehet a Nagy kör kiépítése, a Hortobágy - bekapcsolva más kerékpártípusokat (gravel, mtb) - illetve a térség északi része, megteremtve a kapcsolatot az országúti kerékpárosok körében népszerű Északi-középhegységgel.

A Tisza-tó tökéletes helyszínt biztosít a **vízi turizmus** számára. A víz a nyílt felületeken is sekély, erős sodrása nincs, így alkalmas teljesen kezdő vízitúrázók számára is, gyakorlatilag minden létező vízijárművel. A vízisportok egyre növekvő réteget érintenek meg, mellyel párhuzamosan a szükséges infrastruktúra is kiépülőben van. Az elmúlt években megjelentek specifikusan vízitúrázók számára épített elemek, például kilátók is.

A térségi vonzereje jelenleg elsősorban regionális. A kiváló adottságok ellenére nem rendelkezik komoly vízitúrázás hagyományokkal, nincsenek kiépített, meghirdetett útvonalak és az egyes kikötőhelyek és attrakciók közötti nagy távolság korlátozza a víziturizmus fejlődését. A kedvező adottságok mellett figyelembe kell venni azt is, hogy a vízi sportok alapvetően a vízszinthez kötöttek és bár a tó rendelkezik természetes víz utánpótlással, a 2022-es nyár megmutatta, hogy az egyébként is sekély vizű tó egyes részei teljesen ki is száradhatnak, ellehetetlenítve a vízi turizmust.

A szélesebb körű vonzerő eléréséhez elsősorban a kedvező adottságokra ráépülő szolgáltatás- és programcsomagok megjelenése szükséges. Emellett fontos a Tisza-teljes érintett hosszán a víziturizmus fejlesztése, így a térség átfogóbban bevonható, illetve kapcsolat teremthető más, népszerű vízitúra helyszínekkel (Bodrog, Felső-Tisza).

A gyalogos természetjáráshoz hasonlóan a **lovass turizmus** számára sem nyújt kiemelkedő lehetőségeket a térség. Az erre leginkább alkalmas területek a térségben a Hortobágy, a Borsodi-Mezőség TK és a Hevesi Fűves puszták TK területe lehet, ahol a nagyobb távolságok lóháton könnyebben bejárhatóak. Ahogyan a Tisza-tó vizes élőhelyei esetében az evezés, a puszták élővilága esetében a lovaglás lehet az a túratípus, amellyel közelebb kerülhetünk a vidék élővilágához. A túratípus

tekintetében kiemelendő a Hortobágy, ahol a lovassportnak komoly múltja van, ezért az aktív ökoturisztika mellett hagyományőrző jelentőséggel is bír. A túratípus regionális szintre emeléséhez az itteni hagyományok és az ökoturisztika összekapcsolására, illetve térségi útvonalak és a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások kiépítésére van szükség.

A Tisza-tó 4 medencéjéből elsősorban az Abádszalóki-és a Sarudi-medence rendelkezik a **vitórlázás**hoz szükséges, nagyméretű nyílt vízfelülettel. Éppen ezért a vitórlás élet mindig is Sarud és Abádszalók központú volt. A 2000-es évek végére helyben szinte megszűnő vízisport mára új lendületet vett. Magyarországon a Balaton és a Velencei-tó mellett a Tisza-tó rendelkezik ilyen méretű, vitórlázásra alkalmas vízfelülettel, ezért vitórlás specifikus szolgáltatások fejlesztésével a tó könnyen országos jelentőségű célponttá válhat. Ehhez szükséges a jelenlegi hajó flotta bővítése, a vitórlás közösség kialakítása és ehhez kapcsolódóan vitórlás-tematikus rendezvények szervezése. Nagy potenciált jelentene a 2 vitórlázásra alkalmas medence közti járható víziút kiépítése, illetve a folyami vitórlázás elterjedése és bekapcsolása a tó életébe. A vitórlázást fenyegető legjelentősebb veszélyt a vízszint csökkenése jelenti.

I.3. Konklúzió, célcsoportok, versenyképesség várható alakulása

Az elmúlt években a térség gyors ütemű turisztikai fellendülése figyelhető meg. Ezt a tendenciát a pandémia sem tudta megtörni, sőt pozitívan hatott az alapvetően aktív, szabadban végezhető tevékenységek miatt kedvelt térségre. Ezek és az aktív turizmus általános népszerűsödése alapján a Tisza-tóra a jövőben még több figyelem fog összpontosulni, ezért kiemelten fontos a térség megalapozott, fenntartható fejlesztése.

A turisztikai fellendülés a térségben **aránytalanul oszlik meg**, mind a vendégéjszakák, mind a szolgáltatások, látnivalók és rendezvények terén. Egyértelműen a Tisza-tó és annak közvetlen környezete jelenti a fő turisztikai vonzerőt, így itt található a szálláshelyek és a szolgáltatások döntő többsége. A tó körüli települések közül a legjelentősebb Tiszafüred, amely a mind közúti és vasúti megközelíthetőségét, mind szolgáltatásait és rendezvényeit tekintve kiemelkedik, a tó "fővárosaként" jellemezhető, emellett fontos megérkezési pont. A tó szűk környezete szintén jelentős turisztikai forgalmat bonyolít, szerepüket meghatározza elérhetőségük és a vízparttal kialakított kapcsolat minősége. A tótól távolodva a szolgáltatások és a szálláshelyek ritkulása figyelhető meg, jellemzően főként mezőgazdasággal foglalkozó kis lélekszámú települések vannak itt, melyek nem tudnak bekapcsolódni a Tisza-tóhoz áramló turizmusba. Vannak azonban a térségnek olyan súlypontjai, melyek függetlenek a Tisza-tótól, valamilyen más attrakció miatt vonzanak jelentős forgalmat, ilyen például a Hortobágy és Berekfürdő.

Szálláslehetőségek tekintetében hiány van a minőségi szolgáltatásokból, típusait tekintve túlsúlyban vannak a vendégházak és apartmanok, de jellemzően a tóparti településeken helyet kap kemping és szálloda is. Az egyedileg bérelhető szálláshelyek túlsúlyát okozhatja, hogy a térség nem rendelkezik turisztikai múlttal, nem volt idő hagyományos szállodák kialakulására, mint a Balaton, vagy a Mátra esetében. A helyiek számára viszont ez a turizmusból való jövedelemszerzés legegyszerűbb módja. Az aktív turizmus és a természettel való összhang tekintetében a leginkább kedvező szállástípusok a kempingek, de több helyen

kérdéseket vet fel az adott partszakasz szabad használata és túlzott átalakítása (pl.: Kisköre, Ringa-tó Apartmanpark).

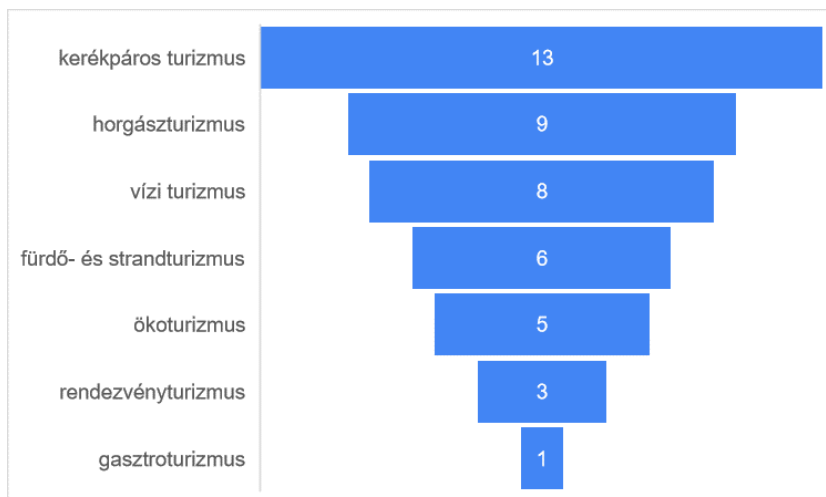
A kapcsolódó szolgáltatások tekintetében is jelentős potenciállal rendelkezik a terület. Egyik ilyen szegmens lehet a **gasztroturizmus**.

Gasztronómiai turisztikai forráskeret

Ez a szegmens már most is nagy figyelmet kap a térségbe látogatók körében, de a vizsgálatok alapján további potenciál rejlik benne. A többnapos időtöltés céljának megfelelő stratégia egyik meghatározó elemül tud a későbbiekben szolgálni.

15 település töltötte ki az önkormányzatoknak kiküldött, a térség aktív ökoturisztikájához való viszonyukat felmérő kérdőíveket. Ezek alapján a tóval határos településeknek jellemzően van a turizmusra is kiterjedő stratégiájuk, ellentétben a vízparttól távolabbi településekkel, azonban külön a turizmussal foglalkozó önkormányzati munkatárs csak néhány településen van. Az önkormányzatok által megcélzott legnépszerűbb turisztikai szegmens a kerékpározás, melyet szinte minden kérdőívet kitöltött település fontosnak tart, ezt követi a horgász- és vízi turizmus. A horgászturizmus ilyen hangsúlyos megjelenése indokolja az ágazat stratégiában elfoglalt helyének fontosságát, és az egyéb túratípusokkal való összeegyeztethetőség vizsgálatát.

Az önkormányzatok szerint a Tisza-tavi térség népszerűsítésének legfontosabb elemei a közlekedési-és pihenőinfrastruktúra, kilátóhelyek, strandok, információs rendszer, köztisztaság és vízminőség. Legnagyobb veszélynek az élővilág és a környezet rombolását, valamint a túlzott beépítést látják.

A térség sajátossága, hogy az ide látogatók jelentős részének **motivációja** az, hogy az aktív ökoturizmushoz köthető tevékenységet végezzen. Ez alátámasztja a térség ilyen irányú fejlesztését, azonban utal az egyéb attrakciók hiányára is, tehát kevés az olyan tóhoz érkező célcsoport, akit potenciálisan be lehet kapcsolni a helyi aktív turizmusba, hiszen az ide látogatók jelentős része kifejezetten ezért jön ide. Ilyen célcsoport lehet a tóhoz strandolni, pihenni érkező családos, vagy idősebb korosztály, akiket be lehet vonni rövidebb kerékpáros, vagy evezős túrákba is. A tóhoz és a Tiszához látogató jelentős csoportot képeznek a horgászok, akik segítik a térség turisztikai fellendülését, de egyéb túratípusokhoz való kapcsolódásuk nehezen megvalósítható.

Ebből adódóan a térség legfontosabb **célcsoportja** olyan **aktív turistákból** áll akik már előszeretettel úzik a stratégiában vizsgált túratípusokat az ország más részein, de a Tisza-tó térségébe még nem jutottak el, például a hiányos infrastruktúra, a minőségi szálláshelyek hiánya vagy a nem megfelelő marketing miatt. Ezen a nagyobb halmazon belül fontos csoport a **vízitúrázó** és a **kerékpárosok** közössége, de gyakorlatilag minden túratípus képviselői ide sorolhatóak. Sok esetben a térség kifejezetten alkalmas a sportágakat elkezdőeknek is, tekintve a szelíd környezeti adottságokat. A lassú folyású, nem túl mély víz és a jól belátható sík terep a **kezdő aktív túrázókat** is fontos célcsoporttá teszik. A különféle aktív mozgásformák elsajátításánál nagy hangsúlyt kap a **fiatal korosztály** és velük az iskolai osztálykirándulások, vagy tematikus nyári táborok (kerékpáros, vitorlás, evezős). A szelíd aktív turizmust biztosító táj a kezdő túrázókhöz hasonlóan vonzó lehet családosok és az idősebb korosztály számára is, utóbbiak esetében kapcsolódva a térségben már kiépített (Berekfürdő) és még kiaknázatlan termálforrásokhoz. Az önkormányzatok által megcélzott célcsoportok között elsősorban a gyerektáborok és a családosok jelennek meg, ezt követik a fiatal felnőttek (baráti társaságok) és kevésbé számolnak nyugdíjas korú célcsoporttal.

A fenntarthatóság szellemiségének széles körű jelenléte, az egészségtudatos gondolkodás és magatartás, az élménykeresés, valamint a természeti értékek iránt megnőtt kereslet az utóbbi években erősen támogatta az aktív –és ökoturizmus ágazatának dinamikus fejlődését. Az aktív és ökoturizmus eszkörendszerre kitűnően alkalmazkodik az így létrejött igények kiszolgálásához és lehetőséget biztosít a különböző társadalmi csoportok széles körű kiszolgálására. Az aktív ökoturisztikához tartozó túratípusokat a társadalmi igények és a megjelenő trendek alapvetően befolyásolják, ezért a térség hosszútávú fejlesztéséhez szükséges ezek ismerete és megértése. Néhány, a térség szempontjából is releváns ilyen irányzat:

Gyalogos túrázás trendek

- Élménykeresés a természetben
- Wild camping avagy többnapos túrák
- Digitalizáció: természetjáró applikációk
- Eszközök fejlődése a túrázásban- túrafelszerelés
- Fenntartható gondolkodás a túrázásban

Kerékpáros turizmus trendek

- Kerékpáros hype mint megatrend
- Technológiai fejlődés- speciális felszerelések a különböző felhasználás tekintetében, új trendek: gravel, cross-country, e-bike
- Digitalizáció: kerékpáros applikációk
- Fenntarthatóság a kerékpáros turizmusban

Vízi turizmus trendek

- A víz, mint motiváló tényező utazásaink során
- Természetközeli élménykeresés
- Élménykereső motiváció széles körben: soft & extrem adventure motivációk
- Sporttevékenységek a vízi turizmusban
- Fenntartható gondolkodás a vízi turizmusban

Lovas turizmus trendek

- Élménykereső motiváció, mint meghatározó tényező
- Természetközeli élménykeresés
- A lovas turizmus és ökoturizmus szoros kapcsolata
- Fenntartható gondolkodás a lovas turizmusban

A túratípusok közül a vízisportok és a kerékpározás emelkedik ki, míg a gyalogos természetjárás rendkívül alacsony mértékben jelenik csak meg. A térség földrajzi adottságai, a jól körbe kerékpározható vízfelület, és a teljesen sík terep megalapozzák ezt a fajta megoszlást, de a térség eredményes fejlődése érdekében mindenképpen érdemes bizonyos fokú egyensúlyra törekedni a túratípusok között. Ezáltal szélesebb célközönség szólítható meg, és a térség jelenleg perifériára szoruló települései is bekapcsolhatóak lesznek, például gyalogutak, vagy újfajta kerékpáros módok (cyclocross, gravel) bevezetésével

A Tisza-tó természeti és mesterségesen kialakított adottságai miatt **ideális aktív-és ökoturisztikai célpont** lehet. Az ehhez szükséges helyi infrastruktúra kiépülése már megkezdődött, kiemelten igaz ez a kerékpáros és a vízi turizmusra. Azonban a tó partjának kiépítettsége **még nincs olyan előrehaladott állapotban**, mint hazánk más népszerű állóvizeinél, mint például a Velencei-tónál és a Balatonnál, éppen ezért még lehetséges egy olyan **egyensúly kialakítása az épített és a természeti környezet**

között, amely képes a helyi ökoszisztéma hosszútávú megőrzése mellett széleskörűen látogatható aktív turisztikai desztinációvá válni.